

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗБІРНИК РОБІТ

науково-практичного семінару

МИСТЕЦТВО БУТИ ОРАТОРОМ

21 листопада 2025 року

Київ 2025

Мистецтво бути оратором: збірник робіт. Київ, 20 листопада 2025 р. К., 2025. 125 с.

Збірник укладено за матеріалами робіт науково-практичного семінару «Мистецтво бути оратором», проведеного колективом кафедри філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету НУБіП України, в межах заходів «Тижня філософії» присвяченого до відзначення Всесвітнього дня філософії.

Редакційна колегія: Савицька І.М., канд. філос. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц.; Лаута О. Д., канд. філос. наук, доц.; Матвієнко І. С., канд. філос. наук, доц.; Шинкарук В. Д., д-р. філол. наук, проф.; Додонова В. І., д-р. філос. наук, проф.; Балалаєва О.Ю., канд. пед. наук, доц.; Вакулик І. І., канд. філол. наук, доц.; Гейко С. М., канд. філос. наук, доц.; Гольцов А. Г., д-р. політ. наук, доц.; Горбатюк Т. В., канд. філос. наук, доц.; Кичкирук Т.В., канд. філос. наук, доц.; Супрун А. Г., канд. філос. наук, доц.; Чорноморденко Д. І., канд. філос. наук, доц.; Христюк С. Б. канд. іст. наук, доц.; Притика О. І., асист.; Шеховцова-Бурянова В. А., асист.

Схвалено до друку на засіданні кафедри філософії та міжнародної комунікації, протокол № 4 від 19 листопада 2025 року.

Роботи подано в авторській редакції. Автори робіт відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, покликання на них та інші відомості. Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2025
© Автори, 2025

Гейко Світлана Миколаївна,
*доцент кафедри філософії
та міжнародної комунікації,
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

ЛОГІКА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА СКЛАДОВА ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ОРАТОРСТВА

Логіка слугує методологічною основою ораторського мистецтва, головною метою якого є вміння виступати перед аудиторією чітко, структуровано та переконливо, щоб передати інформацію, вплинути на слухачів або розважити їх. Ключова роль ораторства полягає у здатності формувати та впорядковувати думки.

Логічне мислення вирізняється ясністю, точністю, послідовністю й аргументованістю. Воно передбачає зрозумілість і недвозначність висловлювань, термінів та понять. Людина має вміти вибудовувати «логічний ланцюг»: пов'язувати власні думки, враховувати причини та наслідки. Важливо прагнути до обґрунтованих, переконливих міркувань, а не до бездоказових тверджень на кшталт: «Хіба ти мені не віриш?» чи «Я відчуваю, що це правда».

Кожен здатний мислити, але не завжди наше мислення є правильним і логічним. Засвоєння логіки допомагає уникати необдуманих дій. Людина з логічним мисленням зазвичай більш схильна до зважених рішень і менш – до емоційних реакцій.

Логічно мислити – означає мислити раціонально, несуперечливо та послідовно. Ці якості є важливими для кожної людини, а для фахівців соціогуманітарних сфер – особливо. Вивчення логічних принципів і їх практичне застосування допомагає виявляти помилки у власних міркуваннях та в аргументації опонентів, будувати обґрунтовану позицію щодо суспільства й культури. Логічне мислення також забезпечує ефективніше пізнання навколишнього світу. Знання логіки впорядковує багато пізнавальних процесів:

формалізацію, класифікацію, систематизацію та інші. Майже в усіх сферах людської діяльності можна знайти застосування логічних методів і прийомів.

Здатність правильно мислити впливає й на суспільне життя. Освічені, критично й раціонально мислячі громадяни відповідально ставляться до своїх обов'язків, активно залучаються до громадської та політичної діяльності. Їхня позиція, як правило, добре продумана й обґрунтована. Такі люди менш піддаються маніпуляціям. Лише раціонально мисляче суспільство здатне створити правову державу та зміцнювати її демократичні засади.

Чорноморденко Дмитро Іванович,
*доцент кафедри філософії
та міжнародної комунікації
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Культура мовлення постає однією з фундаментальних складових академічної доброчесності, оскільки вона визначає не лише якість комунікації в освітньому середовищі, а й рівень етичної відповідальності учасників академічної спільноти. Уміння точно, логічно та коректно висловлювати думки демонструє повагу до адресата, сприяє формуванню прозорого інтелектуального простору й забезпечує достовірність передавання знань. Мовленнєва культура в цьому контексті стає не просто інструментом, а механізмом підтримки справедливості, неупередженості й підзвітності, які становлять основу доброчесної академічної практики.

Високий рівень культури мовлення є запорукою того, що навчальні та наукові тексти міститимуть чітко сформульовані ідеї, аргументи та висновки, а отже – не створюватимуть умов для свідомих чи несвідомих маніпуляцій змістом. Некоректно побудоване висловлювання часто приховує логічні

суперечності, неточності або підміну понять, що може призводити до викривлення інформації і підривати довіру до автора. Саме тому вимога точності мови є не лише прагненням до стилістичної досконалості, а й важливим етичним критерієм, який регулює відповідальне продукування знань. У цій площині культура мовлення постає інтелектуальним фільтром, що відсіює недбалість і сприяє народженню змістовних та обґрунтованих наукових тверджень.

Дотримання норм літературної мови в освітньому середовищі також формує повагу до традицій наукової комунікації, що є одним із принципів академічної доброчесності. Уніфікованість мовних стандартів забезпечує зрозумілість і зіставність результатів досліджень, дозволяє ефективно передавати знання між поколіннями науковців і різними академічними спільнотами. Водночас правильне мовлення передбачає вміння точно посилатися на джерела, коректно відтворювати цитати й утримуватися від плагіату, що безпосередньо відображає цінність чесності в академічній діяльності. У цьому сенсі культура мовлення охоплює не лише формальну грамотність, а й уміння працювати з текстом відповідально, з повагою до інтелектуальної праці інших.

Суттєвим аспектом є й те, що культура мовлення регламентує стиль взаємодії між студентами, викладачами та дослідниками. Вміння вести конструктивний діалог, аргументовано відстоювати позицію й етично опонувати формує атмосферу довіри й відкритості, що сприяє розвитку критичного мислення. Коректне мовлення не допускає приниження, маніпуляції чи агресії, тому воно виступає важливим інструментом підтримання поваги та толерантності в академічному дискурсі. Такий тип комунікації створює умови, за яких аналіз і дискусія стають не змаганням за домінування, а спільним пошуком істини, що особливо важливо для формування високих стандартів академічної культури.

Окремої уваги заслуговує вплив мовленнєвої культури на формування відповідального ставлення до власної освітньої діяльності. Висловлюючи думки чітко й аргументовано, студент чи дослідник демонструє здатність до самостійного мислення, що є протилежністю академічним порушенням, таким

як списування чи використання чужих текстів без належного посилання. Розвинена мовна компетентність передбачає також уміння переосмислювати, аналізувати та інтегрувати інформацію, а отже – знижує потребу у недоброчесних практиках, що виникають через невпевненість або брак навичок. Таким чином, культура мовлення стає інструментом самоконтролю та самодисципліни, формуючи відповідальну академічну позицію.

У сучасному освітньому просторі, де домінує велика кількість інформації, важливою складовою мовленнєвої культури стає критичне ставлення до мовних форм, що використовуються для передавання знань. Надмірна шаблонність, застосування неадаптованих іншомовних термінів чи не виправдано складних конструкцій можуть знижувати якість тексту й маскувати відсутність реального змісту. Тому культура мовлення передбачає зважений підхід до мовних засобів, спрямований на зрозумілість, логічність і прозорість викладу. Такий підхід забезпечує доступність наукових текстів для ширшого кола читачів та підсилює їхню інтелектуальну цінність.

Підтримання мовленнєвої культури потребує постійної роботи над мовою, що включає розширення словникового запасу, опанування норм академічного письма та практикування різних форм наукової комунікації. Цей процес сприяє формуванню зрілої мовної особистості, здатної усвідомлено й відповідально брати участь у розвитку академічного середовища. Така особистість вирізняється не лише грамотністю, а й глибоким розумінням етичної природи мовлення, яке стає виявом поваги до власної і чужої інтелектуальної діяльності.

Отже, культура мовлення є важливою передумовою академічної доброчесності, оскільки визначає якість наукового спілкування та рівень відповідальності автора щодо змісту власних висловлювань. Вона формує етичні орієнтири поведінки в освітньому процесі, сприяє розвитку критичного мислення та забезпечує прозорість і достовірність академічних текстів. Мовленнєва культура не лише відображає інтелектуальний рівень особи, а й активно впливає на створення доброчесного академічного середовища, у якому

знання є не товаром чи інструментом маніпуляції, а результатом чесної, змістовної та відповідальної праці.

Література

1. Palamar, S., & Naumenko, M. (2022). Implementation of the principles of academic integrity as an effective tool for ensuring the quality of higher education. *Educological Discourse*, (3–4), 76–92. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2022.345>
2. Асмаковська, Г. Г., & Шарманова, Н. М. (2024). Академічна культура у фаховій підготовці здобувачів вищої освіти: традиції і виклики сьогодення. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*, (1), 3–10. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2024.1.1>

Барановська Катерина Василівна,
здобувач спеціальності В10 Філософія
Науковий керівник: Додонова В. І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ

МОВНА КУЛЬТУРА ОРАТОРА ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ В УМОВАХ КУЛЬТУРНИХ ЗМІН

Сучасні культурні трансформації, що відбуваються в Україні внаслідок війни, глобалізаційних процесів та посилення інформаційного тиску, загострюють роль слова як стратегічного ресурсу. Мовна культура оратора сьогодні набуває особливої уваги, адже саме через мовлення формуються цінності, розвивається громадська думка та утверджується національна ідентичність. У таких умовах слово стає не лише інструментом комунікації, а й чинником культурної політики, важливою зброєю культурного фронту та засобом підтримки української культури. Здатність оратора впливати на суспільні настрої, пояснювати складні процеси, мотивувати та формувати єдність значною мірою визначається рівнем його мовної культури. Тому дослідження впливу мовної майстерності на громадську думку в умовах культурних змін є актуальним як у науковому, так і в практичному вимірі.

Мовна культура оратора охоплює правильність, точність, виразність, етичність і комунікативну доцільність мовлення. Умінням вибудовувати логічно й емоційно переконливі висловлювання робить мовлення дієвим інструментом впливу. У нинішніх умовах високий рівень мовної культури є не просто ознакою професіоналізму, а й важливою передумовою авторитетності оратора. Оскільки на громадську думку впливає не тільки сам зміст, а й спосіб подання інформації, уміння оратора впорядковувати події та тлумачити їх чітко й доступно.

У контексті культурних змін публіка стає все вимогливішою до мови, вразливішою до порушень мовних норм та етичних принципів. Серед суспільства зростає попит на якісну комунікацію, що не містить дискримінаційних, маніпулятивних та агресивних елементів. Це зумовлює необхідність для ораторів дотримуватися підвищених стандартів мовної відповідальності та ретельно добирати лексико-риторичні засоби. Одним із чинників цього процесу виступає діджиталізація, за якої будь-яке висловлення можна миттєво зафіксувати й поширити за лічені секунди. У таких умовах відповідальність оратора значно зростає, адже кожне його слово може стати публічним і вплинути на формування громадської думки. Відтак мовна культура постає не лише як інструмент професійного впливу, а й як показник соціокультурної відповідальності.

Важливо зазначити, що мовна культура оратора тісно пов'язана з сучасною культурною політикою. Державна політика щодо популяризації мови, підтримки національної ідентичності та протидії інформаційним загрозам визначає умови, у яких формується мовлення публічних комунікаторів. Через публічні виступи оратор відтворює та транслює цінності культурної політики, сприяє нормалізації мовних стандартів і популяризації української мови як чинника державної єдності. Риторика оратора, узгоджена з цінностями культурної політики, стає механізмом формування національно свідомої громадської думки.

Мовна культура оратора в умовах культурних змін набуває стратегічного значення: вона визначає якість публічної комунікації, рівень довіри до оратора та його здатність впливати на громадську думку. У поєднанні з культурною

політикою, що спрямована на зміцнення національної ідентичності та популяризації української мови, мовна культура стає важливим чинником суспільної стабільності й державотворення. Оратор, який володіє високою мовною культурою та орієнтується на цінності культурної політики, здатен не лише ефективно доносити інформацію, а й формувати відповідальне, рефлексивне та консолідоване суспільство.

Притика Оксана Іванівна,
*аспірантка,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ У СТУДЕНТІВ-АГРОБІОЛОГІВ

Професійна діяльність сучасного агробіолога давно виходить за межі лабораторії чи поля. Фахівці цієї галузі дедалі частіше взаємодіють із фермерами, науковцями, представниками бізнесу, громадами та органами влади. Від них очікують уміння презентувати результати досліджень, обґрунтовувати технологічні рішення, вести професійний діалог і доносити складну інформацію доступно та переконливо. Тому формування навичок публічного виступу для студентів-агробіологів стає не просто додатковою компетенцією, а необхідною умовою їхньої конкурентоспроможності.. [1].

Передусім розвиток уміння говорити публічно потребує системної роботи зі словом. До найбільш ефективних методів належить риторичний тренінг, який охоплює вправи на чіткість дикції, логічну побудову висловлення, керування темпом та інтонацією. Саме ці елементи дозволяють майбутньому фахівцеві не лише передати зміст, а й утримувати увагу аудиторії. Важливо, щоб тренінг був пов'язаний із професійними компетентностями: обговоренням агротехнологій, аналізом біологічних явищ, представленням результатів досліджень. Так студенти вчаться не лише говорити правильно, а й робити це

мовою своєї спеціальності. Формуючи мотивацією професійної підготовки майбутніх агробіологів.

Другий дієвий метод – проєктна діяльність. Під час підготовки презентацій чи науково-практичних проєктів студенти отримують можливість структурувати інформацію, виділяти головне та добирати відповідні засоби візуалізації. Захист проєкту в умовах дискусії формує вміння відповідати на запитання, аргументувати власну позицію та працювати з запереченнями – навички, необхідні як для наукової роботи, так і для співпраці з виробниками.

Не менш важливим є метод моделювання професійних ситуацій. Інсценування консультацій із фермером, наукового семінару чи виробничої наради допомагає студентам відчувати реалії майбутньої професії агробіологів. У таких умовах вони вчаться адаптувати стиль виступу до різної аудиторії: говорити науково точно, але при цьому зрозуміло й переконливо. [2].

Не менш суттєвий ефект має і відеоаналіз. Перегляд записів власних виступів виявляє мовні й невербальні недоліки: зайві жести, невпевненість, монотонність, неправильне використання пауз. У поєднанні з індивідуальним зворотним зв'язком цей метод стимулює саморефлексію й дає можливість цілеспрямовано вдосконалювати техніку виступу.

Окрему роль відіграє дебатна практика, що розвиває критичне мислення, культуру аргументації та здатність швидко реагувати на контраргументи. Для агробіологів це особливо важливо, адже галузь часто стикається з дискусійними питаннями – від екологічної безпеки до впровадження інноваційних технологій.

Таким чином, формування навичок публічного виступу у студентів-агробіологів є багатовимірним процесом, що поєднує риторику, моделювання професійної підготовки, ситуацій, творчі форми роботи й технології самоаналізу. Комплексне застосування цих методів не лише підвищує комунікативну компетентність студентів, а й сприяє формуванню впевнених, відповідальних і конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно представляти свої ідеї та результати професійної діяльності у будь-якому

середовищі.

Література

1. <https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/download/455/428/851>
2. Голуб Н. Б. Культура мовлення і риторика. – К.: Академія, 2007.

Пономаренко Дарина Сергіївна,
студентка I курсу, групи ФіЛА-25002б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук В.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РОЗВИТОК ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА В СТАРОДАВНЬОМУ РИМІ: ЦИЦЕРОН ЯК ВЗІРЕЦЬ

Ораторське мистецтво, або красномовство (латинською *eloquentia*), посідало винятково важливе місце у політичному, правовому та культурному житті Стародавнього Риму. На відміну від Греції, де риторика зародилася як філософська та судова дисципліна, у Римі вона стала насамперед інструментом державної діяльності та засобом утвердження політичного впливу. Вміння переконливо говорити було необхідною умовою для успішної кар'єри в Сенаті, на форумі та у судах.

Римська ораторська традиція формувалася під значним впливом грецької риторики, особливо афінських зразків. Проте римляни адаптували її, надавши більшій практичності та суворості. Етапи навчання красномовству включали домашню освіту, граматичну школу, де вивчали грецьку та латинську літературу, і, нарешті, риторичну школу, де опановували майстерність публічного мовлення. Майбутній оратор мав бути не лише майстром слова, а й ерудованою людиною – знати історію, філософію, юриспруденцію, що підкреслювало тісний зв'язок ораторського мистецтва із громадянською чеснотою та знаннями.

Особливістю римського красномовства була його спрямованість на досягнення практичної мети: переконати суддів, схилити Сенат до певного рішення або запалити народ на зборах. Ідеальну промову характеризували лаконічність, логічна стрункість аргументації (*ratio*) та емоційний вплив на слухачів.

Вершиною розвитку ораторського мистецтва в республіканському Римі беззаперечно став Марк Туллій Цицерон (106–43 рр. до н. е.). Цей видатний політичний діяч, юрист і філософ не лише виголосив понад 100 промов (збереглося 57), але й створив власну теорію красномовства, викладену в трактатах «Про оратора» (*De Oratore*), «Брут» та «Оратор» (*Orator*).

Цицерон вважав, що ідеальний оратор – це "людина високої культури" (*vir bonus dicendi peritus*), яка поєднує природний талант, глибоку освіту та невтомну працю. Він систематизував п'ять основних завдань оратора, що стали каноном риторики:

- Інвенція (*Inventio*): Визначення змісту промови та пошук аргументів.
- Диспозиція (*Dispositio*): Логічне розташування доказів та частин промови.
- Елокуція (*Elocutio*): Мовне оформлення, підбір слів та стилю.
- Меморія (*Memoria*): Запам'ятовування промови.
- Акція (*Actio*): Виголошення промови (манера, жести, голос).

Сам Цицерон у своїй промовницькій практиці блискуче поєднував грецьку витонченість із римською вагомістю. Його стиль був «середнім» – гнучким, виразним, здатним переходити від спокійного і логічного викладу до палкого, емоційного *pathos* для збудження слухачів (як у його знаменитих промовах проти Катіліни). Він майстерно використовував стилістичні прийоми: риторичні запитання, оклики, градацію та іронію, що робило його виступи мелодійними, ритмічними та надзвичайно переконливими.

Спадщина Цицерона закріпила роль риторики як основи громадянської освіти і нормотворця латинської прози. Його теоретичні праці стали фундаментом європейської риторичної думки на століття, а промови слугували

неперевершеним взірцем для ораторів, юристів та політиків усього західного світу. Таким чином, Марк Туллій Цицерон виступив не просто як видатний оратор, а як ідеал, що втілює найкращі риси римського красномовства, перетворивши його на справжнє мистецтво впливу на розум і серця людей.

Максименко Анастасія Сергіївна
студентка I курсу, групи ФІЛА-25002б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук В.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

СУЧАСНІ МЕДІА І ТРАНСФОРМАЦІЯ МИСТЕЦТВА ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ

У сучасному світі не можливо уявити свого життя без різноманітних медіа. Сучасні медіа постійно розвиваються, впроваджують нові технології. Зростає популярність стримінгових платформ, які дозволяють доносити ідеї та думки до аудиторії з будь-якої точки світу. Відеоконтент стає доступним усім з будь-якого пристрою. Соціальні мережі відкривають нові можливості для комунікації, дозволяючи кожному користувачеві стати творцем і поширювачем інформації. Цьому сприяла поява таких онлайн-платформ як YouTube, подкастів, вебінарів, онлайн-трансляцій та соціальних мереж (Facebook, Instagram, X, TikTok).

Мистецтво публічного мовлення – це риторика або наука про публічні виступи, яка включає в себе навички створення ефективної промови та її проголошення з метою впливу на аудиторію.

Влучно про ораторське мистецтво сказав давньоримський політичний діяч, видатний оратор, філософ і літератор Цицерон: «Найбільша цінність оратора – не тільки сказати те, що потрібно, але і не сказати того, чого не треба».

Важливою є медіакультура. Медіакультура – це сукупність цінностей, знань, технологій та засобів масової інформації, що впливають на сприйняття світу та формування суспільної свідомості. Це культура взаємодії з медіа, яка включає здатність людини адекватно сприймати, аналізувати, оцінювати та створювати медіапродукцію. Медіакультура охоплює всі інформаційно-комунікаційні засоби: від традиційного кіно та телебачення до сучасних комп'ютерних мереж та інтернету.

Марк Фабій Квінтіліан найвідоміший із римських педагогів, ритор, автор підручника «Повчання оратору» сказав: «Головне в ораторському мистецтві полягає в тому, щоб не дати помітити мистецтво».

Поява сучасних медіа кинула неабиякий виклик традиційному телебаченню, підлаштовуючись під реалії традиційні ЗМІ прискорюють збір, обробку та публікацію інформації, щоб конкурувати з оперативністю соціальних мереж.

Такі зміни медіапростору не могли не вплинути на мистецтво публічного мовлення. Поширювати інформацію тепер може кожен, що впливає на культуру мовлення. Поширюючи контент, його автори перестали думати про культуру мовлення. Поширюючи контент, його автори перестали думати про культуру мовлення. Стали вживати ненормативну лексику, народну мову з порушенням усіх можливих правил та норм грамотної вимови слів. Це призводить до того, що люди, слухаючи таке мовлення, і самі починають так розмовляти. Такі трансформації мовлення не сприяють культурі спілкування між людьми. Адже, навіщо вживати правильно слова якщо так говорить улюблений блогер. Як сказав український письменник Юрій Мушкетик: «Пущене поміж люди слово проростає швидше, ніж будь яке насіння». Отже, трансформації публічного мовлення в сучасних реаліях мають не завжди позитивне значення.

Тоді як традиційні медіа, де працюють фахові журналісти, не дозволяють собі таких порушень мовленевих норм та притримуються правил ораторського мистецтва. Але ці медіа мають менший відсоток переглядів, особливо серед молоді.

Телеканали, які створили канали на стримінгових платформах та активно застосовують соціальні мережі, намагаються конкурувати із блогерами, які

зазвичай не є журналістами, але мають іноді мільйонні аудиторії. Це цікавий аспект сьогодення, адже поєднання в одному медіапросторі таких різних контентів неодмінно призводить до трансформації публічного мовлення. Давньоримський філософ, поет, державний діяч і оратор Сенека сказав: «Промова, яка турбується про істину, повинна бути простою і не мудрованою». На мою думку, цього притримуються сучасні медіа, але традиційні медіа повинні створювати цікаві передачі, щоб зацікавити молодь, а соціальні мережі повинні мати більш культурне наповнення. Тільки тоді можна досягнути балансу між медіа та підвищити культурне мовлення серед населення. Як казав римський історик, політичний, державний діяч Римської імперії Тацит: «Оратором є лише той, хто в змозі говорити з кожного питання гарно, вишукано і переконливо, відповідно до важливості предметів, на користь часові і для задоволення слухачів»

Потенціал сучасних медіа можна реалізувати за умови розвитку медіаграмотності, прозорості алгоритмів і регулювання маніпулятивних практик.

Медіаграмотність – це комплекс навичок і вмінь, що дозволяє критично сприймати, аналізувати та створювати медіаконтент.

Як говорив Квінтіліан: «Оратор є красномовним тільки тоді, коли здається всім, що він говорить правду».

Таким чином, сучасні медіа не скасовують класичні принципи риторики, але вимагають від ораторів адаптивності, технологічної грамотності, вміння працювати з мультимедіа та будувати довірливий діалог з аудиторією в умовах високої конкуренції за увагу.

Гаврик Марія,
студентка I курсу, групи ФіЛА-25002б
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук В.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

УКРАЇНСЬКА РИТОРИЧНА ТРАДИЦІЯ: ВІД БАРОКОВИХ ПРОПОВІДНИКІВ ДО СУЧАСНОСТІ

Українська риторична традиція має багатовікову історію, що формувалася на перетині релігійних, культурних, політичних та освітніх впливів. Від барокових проповідників XVII-XVIII століть, які розвивали силу слова як інструмент духовного та морального впливу, до сучасних ораторів – ця традиція демонструє глибину, емоційність, багатство мовних засобів і прагнення до впливу на свідомість слухача. Метою цієї роботи є простежити розвиток риторики в Україні та визначити основні тенденції формування українського ораторського стилю.

Українське бароко вирізнялося високою емоційністю, метафоричністю, символізмом та драматизмом. У богословських школах Києво-Могилянської академії риторика була однією з головних дисциплін, що підкреслює її значущість у культурному розвитку. Барокові проповідники використовували різноманітні стилістичні засоби для впливу на слухача:

- урочистість і монументальність стилю;
- біблійні алюзії та складні порівняння;
- дидактичну спрямованість;
- емоційні заклики до морального очищення.

Серед найвідоміших представників цього періоду – Іоанікій Галятовський, Лазар Баранович та Антоній Радивилівський. Їхні проповіді поєднували високу духовність із літературною майстерністю та логічною структурою. Галятовський у своєму творі «Ключ розуміння» сформував правила побудови проповіді, що заклало фундамент українського риторичного канону.

У період Просвітництва в українській риторичі з'являються тенденції раціоналізму, осмисленості, звернення до загальнолюдських моральних принципів. Риторика виходить за межі церковної і набуває світського характеру. У цей час вагому роль відіграють освітні й громадські діячі, письменники, філософи.

Григорій Сковорода, один із ключових представників цього етапу, заклав основи філософської риторичі. Його притчі, діалоги та філософські роздуми вирізнялися простотою викладу, доступністю та мудрістю. Його риторика була спрямована на внутрішній світ людини, самопізнання та моральне вдосконалення.

У цей період значний внесок зробили також Михайло Максимович і Пантелеймон Куліш. Вони поєднували літературну творчість із культурною та науковою діяльністю, утверджуючи значення українського слова та національної ідентичності.

XIX століття стало періодом пробудження національної свідомості. Українська риторика набуває політичного забарвлення, адже слово стає інструментом боротьби за свободу й самобутність. Найвагомішими ораторами та письменниками цього часу були Тарас Шевченко, Іван Франко та Леся Українка.

Шевченко оволодів мистецтвом поетичного слова, яке водночас має сильний риторичний ефект. Його поезія закликала до боротьби, правди, волі. Іван Франко поєднував науковий, публіцистичний і художній стилі, що забезпечувало його виступам і текстам виняткову переконливість. Леся Українка – приклад риторичі духовної сили, інтелектуальної свободи та патріотичного стоїцизму.

У XX столітті риторика трансформується відповідно до політичних умов. У радянський період публічна риторика була підпорядкована ідеологічному контролю, однак у підпільній літературі, дисидентському русі, науковій та культурній сфері зберігалися традиції свободи слова.

Після проголошення незалежності України риторика набуває нових форм:

- політичні дебати;

- медійні виступи;
- художня публіцистика;
- громадські ініціативи.

Сучасні українські оратори активно використовують елементи класичної риторики – емоційність, аргументованість, логічність. Водночас цифровізація та соціальні мережі формують нові жанри риторичної діяльності, серед яких блогерство, відеовиступи, подкасти, публічні лекції.

Українська риторична традиція – це живий і динамічний процес розвитку слова та ораторського мистецтва. Від барокової проповіді до сучасного медійного виступу риторики в Україні зберігає свої основні риси: емоційність, образність, глибину думки, прагнення до свободи та морального впливу. Сьогодні українське слово продовжує зміцнювати культуру, формувати громадську свідомість і підтримувати національну єдність.

Сєриков Володимир,
студент 1 курсу, ФіЛА-25002б,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук В.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МИСТЕЦТВО СЛОВА В ЦЕРКОВНОМУ КРАСНОМОВСТВІ

Мистецтво слова, або риторики, з давніх-давен слугувало найпотужнішим інструментом впливу на людську свідомість, серце та волю. В той час як світське красномовство переслідує цілі політичні, юридичні чи соціальні, існує окрема, надзвичайно глибока галузь – церковне красномовство, або гомілетика. Це не просто мистецтво говорити; це мистецтво передавати духовний досвід, тлумачити священні тексти та спрямовувати слухача до морального вдосконалення.

Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що в сучасному світі, перенасиченому інформацією, голос церковної проповіді змушений наново

шукати шляхи до серця людини. Розуміння того, як саме «мистецтво слова» функціонує в цьому специфічному виді комунікації, є ключовим для філології та комунікативістики.

Метою доповіді є аналіз риторичних та лінгвістичних особливостей, що перетворюють виступ проповідника на справжнє мистецтво слова.

Церковне красномовство – це синтез трьох компонентів: божественного Логосу (Слова, що є основою проповіді), етосу проповідника (його морального авторитету) та пафосу (духовного пориву, зверненого до громади). На відміну від світської риторики, метою гомілетики є не переконання опонента чи здобуття прихильності, а духовне преображення слухача.

Корені церковного красномовства сягають античної риторики, однак воно отримало унікальний розвиток у працях Отців Церкви, зокрема Івана Золотоустого, який за своє вміння володіти словом отримав титул "Златоуст". В українській традиції це мистецтво розвивали такі постаті, як митрополит Іларіон Київський («Слово про закон і благодать») та Феофан Прокопович, який поєднав традиції київської школи з новітніми європейськими риторичними теоріями.

Проповідь має чітку структуру, що нагадує класичну риторичну промову:

- Exordium (Вступ): Привернення уваги, часто через посилення на подію чи свято.
- Narratio (Оповідь): Читання та виклад євангельського чи біблійного уривка.
- Argumentatio (Аргументація): Головна частина – тлумачення тексту, пояснення догматичних істин та їх моральне застосування.
- Peroratio (Висновок): Заклик до дії – до молитви, покаяння, добрих справ.

Саме на мовному рівні проповідь розкривається як мистецтво. Її визначальні риси:

- Вживання урочистої лексики, що підкреслює сакральність теми.

- Використовуються не як застарілі слова, а як маркери «священної мови», що створюють молитовну атмосферу та підкреслюють тяглість традиції.
- Багато слів (хліб, світло, вода, пастир, агнець) вживаються у своєму глибоко символічному, біблійному значенні.

Риторичні запитання використовуються не для отримання відповіді, а для активізації думки слухача, спонукаючи його до внутрішнього діалогу («Чи не є це і про нас, брати і сестри?»).

Анафора та епіфора (єдинопочаток та повтори): Слугують для посилення ключової думки, надають тексту ритмічності та емоційної напруги.

Паралелізм: Часто використовується для зіставлення Старого та Нового Заповітів або гріховного і праведного життя.

Метафори та алегорії: Проповідь рясніє притчами та метафоричними образами (Церква – корабель, життя – шлях), що робить складні богословські істини доступними та зрозумілими для простої людини.

У церковному красномовстві, як ніде інде, дієвим є принцип єдності слова та життя. Якщо в античній риторичі Квінтіліан говорив, що оратор – це «*vir bonus, dicendi peritus*» (добра людина, досвідчена в говорінні), то в гомілетичі це вимога абсолютна. Слухачі сприймають не лише те, що говориться, але й хто говорить. Особистий приклад проповідника, його щирість та моральний авторитет (етос) надають його словам справжньої сили та переконливості.

Без цього риторичні прийоми залишаються «міддю дзвінкою».

Мистецтво слова в церковному красномовстві є унікальним феноменом. Це риторика, головною метою якої є не маніпуляція, а духовне зцілення; не переконання розуму, а торкання душі.

Проповідник використовує весь арсенал філологічних та риторичних засобів – від ретельної лексичної добірки та синтаксичних конструкцій до майстерного володіння метафорою та алегорією. Однак усі ці інструменти слугують вищій меті – перетворити текст Святого Письма на живий, дієвий заклик, що здатен змінити життя слухача. Таким чином, церковне красномовство

постає як «міст», збудований зі слів, що поєднує божественну істину з людським серцем.

Література

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика. – Львів: Світ, 2001. – 240 с.
2. Галятовський І. Ключ розуміння. – Київ: "Наукова думка", 1985. – 448 с. (Пам'ятка української гомілетики XVII ст.)
3. Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Історія української літературної мови. – Київ: Наша культура і наука, 2004. – 434 с. (Розділи про мову проповідей).
4. Прокопович Ф. Сочинения / За ред. І. П. Єрьоміна. – М.: Вид-во АН СРСР, 1961. – 502 с.
5. Колшанский Г. В. Коммуникативная лингвистика и ее основные аспекты. – М.: Просвещение, 2005. – 301 с.

Чергінець Віолетта,
*студентка 1 курсу, ФіЛА-250026,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук В.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

РИТОРИКА І МИСТЕЦТВО ПЕРЕКОНАННЯ: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

У час, коли інформація поширюється зі швидкістю кількох секунд, вміння говорити переконливо стає не лише перевагою, а й необхідністю. Ми щодня стикаємося з безліччю повідомлень – політичних виступів, рекламних закликів, дописів у соціальних мережах – кожне з яких прагне вплинути на нашу свідомість. Саме тому риторика – мистецтво слова, що переконує, надихає і формує погляди – набуває нового значення у сучасному світі.

Риторика сьогодні виходить далеко за межі красномовства. Вона стає поєднанням психології, комунікативних стратегій та емоційного інтелекту. Успішний оратор – це не лише той, хто володіє мовою, а й той, хто розуміє психологію слухача, здатен пробудити емоцію, сформувати довіру і спонукати до дії.

Психологічні аспекти риторики дозволяють пояснити, чому одні промови залишаються байдужими, а інші – змінюють свідомість, формують громадську думку або надихають на вчинки. Саме на перетині мистецтва слова і науки про людину народжується справжнє мистецтво переконання.

Актуальність дослідження полягає в тому, що у світі цифрових комунікацій, де кожен може бути оратором, уміння переконувати етично, логічно і психологічно обґрунтовано є важливою складовою культури спілкування.

Риторика – це не просто уміння красиво говорити. Це наука про структуру, логіку, етику та психологію спілкування. Вона охоплює процеси побудови промови, аналізу аудиторії, підбору аргументів і створення потрібного емоційного тону.

Ще у давній Греції Аристотель визначив риторику як «здатність знаходити можливі способи переконання у кожному окремому випадку». З того часу змінилися технології, але суть залишилася: переконання – це мистецтво впливу на свідомість людини через слово. Сучасна риторика поєднує знання з психології, соціології, нейролінгвістики. У ній важливе не лише те, що говорить оратор, а й як, кому і чому він це говорить.

Психологи виділяють три основні рівні впливу слова на людину:

1. Когнітивний (розумовий) – сприйняття логічних аргументів, фактів, доказів.
2. Емоційний – викликання почуттів, співпереживання, емпатії.
3. Поведінковий – спонукання до конкретної дії або зміни ставлення.

Відомий психолог Курт Левін стверджував, що поведінку людини визначає «психологічне поле», тобто сукупність зовнішніх і внутрішніх чинників, які взаємодіють у момент впливу. Тому переконання буде ефективним лише тоді, коли промовець враховує внутрішній стан слухача: його потреби, мотиви, емоції.

На думку Леона Фестінгера, автора теорії когнітивного дисонансу, людина прагне узгодженості між своїми переконаннями та діями. Якщо промовець уміло створює суперечність між тим, що людина вірить, і тим, як вона поводить, – це

може спонукати її змінити думку або поведінку. Таким чином, переконання діє через внутрішню напругу, яка шукає вирішення.

Сучасна риторика тісно пов'язана з поняттям емоційного інтелекту (EQ). На думку Деніела Гоулмана, автора книги «Емоційний інтелект», успішний комунікатор повинен не лише знати зміст промови, а й відчувати емоційний стан аудиторії, розуміти її реакції, адаптуватися до них.

Ефективна риторика – це завжди взаємодія. Оратор не просто говорить – він створює емоційний контакт. Усмішка, тон голосу, жести, паузи, приклади з життя – усе це не просто прикраси мови, а засоби впливу на емоційне сприйняття.

Важливо, що емоційний інтелект дозволяє уникнути маніпуляцій. Людина з розвиненим EQ переконує не через тиск чи страх, а через розуміння, щирість і співпереживання. Саме тому такі виступи запам'ятовуються й викликають довіру.

Сьогодні риторика використовується не лише у політиці чи педагогіці, а й у бізнесі, медіа, блогінгу, навіть у щоденному спілкуванні. В епоху соціальних мереж кожен користувач потенційно стає оратором, який формує громадську думку.

Психологи комунікації наголошують: у цифровому просторі слово може впливати сильніше, ніж будь-яка дія. Короткий пост, відеозвернення або емоційний заклик можуть змінити настрої тисяч людей. Саме тому відповідальність ритора зростає – він має розуміти, що кожне слово формує не лише враження, а й суспільні настрої. Сучасна риторика також тісно пов'язана з інформаційною культурою.

У добу соціальних мереж кожен може стати «оратором» – блогером, лідером думок чи навіть простим користувачем, чий допис впливає на інших. Тому дедалі більшого значення набуває медіаграмотність і відповідальність за власні слова.

Ефективна комунікація сьогодні – це не гучність, а щирість і змістовність. Люди втомилися від шаблонів, тому найкраще переконують ті, хто говорить

чесно, просто й з повагою до слухача. Саме в цьому проявляється нова етика риторики ХХІ століття – поєднання слова, розуму та серця.

Цікаво, що навіть штучний інтелект нині вивчає риторику. Алгоритми аналізують емоційність промов, структуру аргументів, ефективність переконання. Проте жодна технологія поки не здатна повністю замінити людський фактор – щирість, інтонацію, психологічний контакт.

Риторика завжди межує з маніпуляцією. Тому головним психологічним принципом переконання є етичність впливу.

Промовець має право переконувати, але не обманювати. Його завдання – надихнути, пояснити, донести, а не нав'язати.

Український психолог Іван Бех підкреслює, що справжнє переконання завжди базується на повазі до особистості слухача, на діалозі, а не монолозі. Коли аудиторія відчуває, що її думку цінують, ефект переконання посилюється.

Таким чином, риторика – це не лише техніка, а й моральна позиція. Її сила не в словах, а у правді, яку вони несуть. У сучасному суспільстві етична риторика стає показником не лише культури, а й психологічної зрілості людини. Ми живемо у час, коли слово має величезну силу – воно може підтримати, але й легко поранити. Тому промовець має усвідомлювати не лише те, що говорить, а й який психологічний ефект його слова матимуть.

Цікаво, що за даними досліджень Гарвардського університету (2022), промови, у яких переважають позитивні емоції – надія, впевненість, співчуття – викликають у слухачів на 40% більше довіри. Натомість агресивні або маніпулятивні висловлювання знижують рівень сприйняття навіть логічно правильних аргументів.

Психологи також підкреслюють, що справжнє переконання неможливе без емпатії – здатності відчути стан слухача. Люди підсвідомо довіряють тим, хто говорить щиро, дивиться у вічі, говорить спокійно й доброзичливо. Тому етична риторика – це не про хитрощі, а про відкритість і повагу, які відчуваються навіть без слів.

Отже, риторика – це не лише мистецтво слова, а мистецтво впливати на серця й думки. У сучасному світі, де інформація змагається за нашу увагу щосекунди, справжня сила промовця полягає не в гучності голосу, а у ширості, емоційному інтелекті й умінні слухати інших.

Сьогодні бути переконливим – означає бути людяним, розуміти психологію спілкування і не боятися говорити з душею. Саме така риторика здатна об'єднувати людей, надихати на зміни й створювати позитивні суспільні настрої.

Мистецтво переконання – це не зброя, а інструмент гармонії, що формує довіру, взаємоповагу і розвиток. І чим більше ми вміємо говорити з мудрістю та добротою, тим сильніше наше слово впливає на світ.

Література

1. Аристотель. Риторика. – Київ: Основи, 2003.
2. Чалдіні Р. Психологія впливу. Як переконувати без тиску. – Київ: BookChef, 2020.
3. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Чому він може бути важливішим за IQ. – Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2018.
4. Бех І. Д. Психологічні основи комунікації. – Київ: Либідь, 2015.
5. Фестінгер Л. Теорія когнітивного дисонансу. – Harper, 1957.
6. Левін К. Психологія соціальної поведінки. – Київ: Основи, 2004.
7. Ріццолатті Дж. Дзеркальні нейрони та емпатія. – Мілан: Giunti Editore, 2019.
8. Harvard Communication Review. Positive Persuasion: Ethics and Emotions in Modern Rhetoric. – Cambridge: Harvard University Press, 2022.
9. Stanford University Study. The Psychology of Trust in Communication. – Stanford, 2020.

Носова Олександра Миколаївна,
студентка 1 курсу, ФіЛА-250026,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук В.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

СУЧАСНІ МЕДІА І ТРАНСФОРМАЦІЯ МИСТЕЦТВА ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Сучасні медіа, особливо цифрові та соціальні мережі, кардинально змінили ландшафт публічного мовлення. Вони трансформували як способи передачі інформації, так і вимоги до самого мовця та його майстерності.

Можливості:

Демократизація та Доступність: Будь-хто може стати лідером думки, оминаючи традиційних "медіа-посередників".

Персоналізація: Можливість звертатися до цільової аудиторії та створювати автентичний образ

Інтерактивність: Зворотний зв'язок у реальному часі дозволяє адаптувати повідомлення та будувати спільноту.

Трансформація Мистецтва: Мистецтво публічного мовлення в сучасних умовах трансформується від класичної ораторії до медіа-комунікації.

Від Монологу до Діалогу: Успішний спікер тепер не просто говорить, а й слухає свою аудиторію та відповідає на її запити (наприклад, сесії "питання-відповідь" у прямому ефірі).

Візуалізація: Зображення і відео стали не менш важливими, ніж слова. Уміння подати тезу у вигляді інфографіки, короткого ролика чи мема – частина сучасної майстерності мовлення.

Струтинська Вікторія Богданівна,
студентка 1 курсу, ФіЛА-250026,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук В.Д.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РИТОРИКА І МИСТЕЦТВО ДИПЛОМАТІЇ: СЛОВО ЯК ІНСТРУМЕНТ МИРУ

Мова – це запобіжник від конфлікту: риторика є першою лінією оборони від війни, дозволяючи діяти через діалог і пошук компромісу, доки ситуація не переросте у військову збройну зустріч. Дипломатія – це практичне застосування риторики: мистецтво переконання є основою дипломатичної діяльності; без неї міжнародні переговори неможливі. Через слово дипломат змінює сприйняття опонента – від ворога до партнера, від протистояння до співпраці. Риторика використовується для формування загальних цілей та довгострокового бачення, що робить мир вигіднішим, ніж конфлікт. Особливо важливо глибоко розуміти контекст та нюанси мови співрозмовника, щоб забезпечити, щоб слова зрозумілися саме так, як було задумано, щоб уникнути ескалації.

Складові успішної комунікації

- Логіка (аргумент): переконання засноване на даних та чіткій, несуперечній аргументації
- Етос (довіра): успіх залежить від авторитету, надійності та етичних позицій говорящого.
- Пафос (емпатія): здатність знизити напруженість та звертатися до спільних цінностей і взаємовигідності для досягнення мирного рішення.

Дипломатична риторика включає не лише те, що сказано, а й те, що залишено поза увагою. Стратегічна пауза, мовчання чи навмисне недоговорювання можуть бути потужнішими за пряму заяву. Успіх слова

нерозривно пов'язаний із невербальною комунікацією (жести, міміка, постава), яка підтверджує або спростовує сказане, посилюючи етос дипломата.

Слово може бути зброєю пропаганди та дезінформації, використовуватися для виправдання агресії та демонізації опонента. Дипломатія миру вимагає свідомої відмови від таких інструментів. Принцип «Відкритої таємниці»: Вміння говорити таким чином, щоб формально дотриматись усіх умовностей і протоколу, але водночас надіслати чіткий сигнал (погрозу чи обіцянку) лише тій стороні, якій він призначений. Усі заяви дипломата, особливо у публічному просторі, створюють правові та політичні прецеденти. Слово в дипломатії не є порожнім звуком; воно має юридичну та історичну вагу.

Слово використовується, щоб оправдати певні політичні дії на міжнародній арені. Успішна дипломатія потребує того, щоб слова та дії були повністю синхронізовані, створюючи єдиний, чіткий сигнал.

Підбір публічної риторики (заяви для ЗМІ, промови в ООН) разом з кулуарною риторикою (приватні, секретні переговори). Ефективний дипломат вміє говорити різні слова різним аудиторіям, не втрачаючи загальної стратегічної лінії.

Використання чітких, недвозначних формулювань для встановлення меж допустимого (червоних ліній), порушення яких може викликати незворотні наслідки. Тут точність слова дуже важлива, щоб уникнути помилок.

«Мова очікування» - це вміння використовувати риторику, щоб затягнути час або, навпаки, прискорити прийняття рішень. Слово може бути «гальмом» або «каталізатором» у переговорах.

Заяви дипломатів часто стають самовиконуваними пророцтвами. Риторика формувати очікування у партнерів та опонентів, впливаючи на їхню майбутню поведінку та стратегію.

Кожне публічне слово дипломата фіксується в історії і зберігається. Успішна риторика миру – це та, яка витримає час і не буде використана проти країни-спікера через багато років.

Сиволожська Анастасія Миколаївна,
*студентка 2 курсу,
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК ФІЛОСОФІЯ ВПЛИВУ І СИЛИ СЛОВА

Слово – це один із наймогутніших інструментів, якими володіє людина. Воно здатне лікувати і ранити, надихати і руйнувати, підносити до вершин або занурювати в безодню. Саме тому ораторське мистецтво здавна вважалося не лише навичкою переконання, а цілою філософією духовного впливу. Ще античні мислителі – Сократ, Аристотель, Цицерон – бачили в ораторі не просто людину, яка говорить, а мудреця, який через слово формує мораль і свідомість суспільства.

У сучасному світі, де інформація ллється безперервним потоком, справжнє мистецтво слова стає рідкісним даром. Філософія ораторського мистецтва полягає не лише у вмінні гарно висловлювати думку, а у глибокому розумінні відповідальності за сказане. Адже кожне слово, вимовлене з душею, має енергію впливу, яка здатна змінювати людину зсередини.

Оратор – це не лише промовець, а творець смислів, який володіє здатністю пробуджувати думку і почуття. Його сила не в гучності голосу, а у ширості, у мудрості, у здатності передати правду просто і переконливо.

Справжній митець слова має бути філософом, адже він повинен відчувати не лише логіку, а й моральну суть того, про що говорить.

У філософському аспекті ораторське мистецтво – це поєднання розуму, емоцій і етики. Воно вимагає гармонії між розумом і серцем, між змістом і формою. Людина, яка володіє словом, володіє і силою творити духовний простір навколо себе. Саме тому ще від часів Київської Русі, через слова літописців і проповідників, українське слово ставало символом правди, віри й любові.

Філософія ораторського мистецтва вчить нас, що справжня сила слова – у його чесності й доброті. Воно не має бути зброєю, воно має бути світлом.

Коли промовець говорить із глибиною серця, його слова торкаються не лише розуму, а й душі слухача. І саме тоді слово стає не просто звуком, а чином духовного пробудження.

Сьогодні, коли людство часто губиться серед шуму поверхневих висловів і медіа-порожнечі, ораторське мистецтво повертає нас до суті: думай, відчувай, говори з душею. Бо істинна мова – це мова серця, а філософія красномовства - це мистецтво бути людиною, яка здатна говорити правду і нести світло іншим.

Отже, ораторське мистецтво – це не лише техніка переконання. Це філософія духовного впливу, що вчить нас не просто говорити, а творити гармонію між словом і думкою, між внутрішнім і зовнішнім світом. І доки людина мислить, відчуває і прагне правди – слово буде її головною силою.

Левченко Софія Сергіївна,
*студентка 2 курсу,
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

СТРАХ ПУБЛІЧНИХ ВИСТУПІВ І МЕТОДИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Страх публічних виступів – це одна з найпоширеніших проблем, з якою стикається сучасна людина. Він може проявлятися як хвилювання, тривога, якісь фізичні симптоми або сумніви у власних силах перед виступом. Зі сторони філософії цей страх можна розглядати як прояв внутрішньої боротьби людини з страхом оцінки, страх помилитися або страх не сподобатися іншим.

Публічний виступ вимагає від людини не лише знання теми, а й здатності відкритися перед аудиторією та взяти на себе відповідальність за слово.

Подолання цього страху потребує поєднання психологічних та практичних методів. Важливу роль відіграють впевненість у собі, самоприйняття та розвиток внутрішньої стійкості. Потрібно тренувати голос, артикуляцію, жестикуляцію,

робота з диханням, а також повторні репетиції виступу перед друзями або дзеркалом. Дуже корисно також планувати структуру промови, щоб відчувати себе підготовленим і впевненим у своїх словах.

Філософське осмислення страху публічних виступів допомагає зрозуміти, що хвилювання – це природна частина процесу, а не ознака слабкості. Подолання страху можна розглядати як шлях до самопізнання і розвитку, коли людина перестає грати роль і говорить щиро, її слова стають переконливими та сильними. Таким чином, страх публічних виступів не лише можна подолати, а й розвивати особистість, духовну впевненість та комунікаційну майстерність.

З власного досвіду можу сказати, що такий страх дійсно існує: «А що подумають про мене?», «А що якщо я скажу щось не те?», «А що якщо зі мною не будуть згодні?» Але я можу запевнити, що цей страх я долаю. Для цього я просто частіше виступаю на публіку, додаю собі впевненості перед виступом та намагаюся концентруватися лише на доповіді.

Отже, страх публічних виступів – це нормальне явище, з яким стикається кожна людина. Важливо не уникати його, а працювати над собою: тренувати навички, розвивати впевненість і внутрішню стійкість. Постійна практика та фокус на змісті виступу допомагають подолати хвилювання і перетворити страх для особистісного розвитку та вдосконалення комунікаційних навичок.

Смушко Максим Ігорович,
*студент 2 курсу,
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

ЗНАЧЕННЯ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА ДЛЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

У сучасному інформаційному суспільстві, де успіх часто залежить від здатності ефективно комунікувати, ораторське мистецтво перестає бути вузькоспеціалізованою навичкою і стає однією з ключових компетенцій будь-

якого фахівця. Вміння чітко формулювати думки, переконливо аргументувати свою позицію та надихати аудиторію є критично важливим не лише для політиків чи юристів, але й для інженерів, агрономів, науковців та менеджерів.

Основою ораторського мистецтва є не просто "гарну балаканину", а глибоке розуміння предмета, логіка викладу та психологічний контакт з аудиторією. Сучасний фахівець повинен вміти не лише виконувати свою роботу, але й презентувати її результати, захищати проекти, вести переговори та керувати командою. Відсутність цих навичок часто нівелює навіть найглибші професійні знання, адже ідеї, які не були почуті, не мають шансу на втілення.

Розвиток ораторських здібностей вимагає системної роботи. Це включає в себе розширення словникового запасу, роботу над дикцією та інтонацією, а також, що найважливіше, практику публічних виступів. Уміння тримати увагу, відповідати на складні запитання та керувати власним хвилюванням – усе це тренується через постійну практику.

Таким чином, ораторське мистецтво є потужним інструментом кар'єрного зростання та професійної реалізації. В епоху, коли технології швидко змінюються, здатність людини до переконання та ефективної взаємодії залишається незмінною цінністю. Інвестиція у розвиток власних комунікативних навичок є однією з найважливіших інвестицій у власний професійний успіх та лідерський потенціал.

Дон Владислав Володимирович,
*студент 2 курсу,
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ПЕРЕКОНЛИВОГО МОВЛЕННЯ У ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Ораторське мистецтво в усі часи було важливою складовою культурного розвитку суспільства, адже саме через слово людина виражає свої думки,

переконання та духовні орієнтири. У творчій спадщині Григорія Сковороди закладено глибокі філософські принципи, які і сьогодні можуть слугувати підґрунтям для формування переконливого, щирого та етичного мовлення. Його твори здебільшого написані у формі діалогу – живого, відкритого та спрямованого на пошук істини.

Григорій Сковорода вмів перетворювати складні філософські ідеї на зрозумілі образи, символи й метафори. Його мова вирізняється ясністю, простотою та водночас глибиною, що робить її доступною для широкого кола людей. Такий стиль мислення і викладу є цінним прикладом для ораторів: переконливість не зводиться лише до техніки, вона базується на умінні сказати складне просто, а істотне – образно й яскраво. Завдяки цьому Сковорода створює особливий тип мовлення, який не лише інформує, але й надихає, спонукає до роздумів і внутрішнього розвитку.

Центральне місце у його філософії посідає концепція “сродної праці”. На думку мислителя, людина повинна займатися тим, до чого вона має природний нахил, внутрішню схильність і покликання. Цю ідею можна безпосередньо застосувати й до ораторського мистецтва: промова буде переконливою лише тоді, коли вона є щирою, народженою з власного досвіду, переконань і цінностей промовця. Слово, яке не відповідає внутрішній природі людини, не має сили впливу. Тому важливим етапом становлення будь-якого оратора є самопізнання – усвідомлення того, що саме він хоче передати іншим, і чому його думка є значущою.

Вчення Сковороди про самопізнання розкриває ще один аспект переконливого мовлення - чесність. Для мислителя внутрішня гармонія та духовна чистота були фундаментом, на якому будується справжня мудрість. Оратор, який прагне впливати на інших, повинен насамперед зрозуміти самого себе, позбутися фальшивих мотивів та прихованих намірів. Тільки тоді його слово буде щирим, а отже – сильним. Такий підхід формує високі моральні вимоги до промовця й робить красномовство не лише мистецтвом володіння мовою, а й мистецтвом бути собою.

Особливо важливою для розвитку етичних засад риторики є ідея рівності між людьми, яку відстоював Григорій Сковорода. Він наголошував, що кожна людина має право на свободу, щастя і духовний розвиток, незалежно від свого соціального статусу. Це означає, що слово повинно слугувати добру й правді, а не приниженню чи маніпуляції. Ораторське мистецтво, засноване на таких принципах, несе просвітницьку місію та сприяє формуванню гуманних стосунків між людьми.

Таким чином, філософія Григорія Сковороди пропонує цілісне бачення того, яким повинно бути переконливе мовлення: воно має поєднувати мудрість, внутрішню свободу, щирість, моральну відповідальність і глибоку повагу до слухача. Сковорода доводить, що сила слова народжується не лише з технічних навичок, а з характеру, досвіду й духовного світу людини.

Сподін Євгеній Олександрович
*студент 2 курсу,
факультету землевпорядкування
Науковий керівник: Кичкирук Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО В УКРАЇНІ

Ораторське мистецтво в Україні має давню та багатогранну історію. Воно сформувалося під впливом культурних традицій, історичних процесів та розвитку української літератури, освіти й суспільного життя. Ораторство завжди відігравало важливу роль у політичній, духовній та культурній сферах, адже майстерність слова була одним із ключових засобів впливу на людей і формування громадської думки.

Перші прояви ораторського мистецтва на українських землях пов'язані з добою Київської Русі. У цей період поширювалися релігійні проповіді, повчання та літературні твори морального змісту, які мали на меті виховання слухачів і

формування духовних цінностей. Відомі діячі давньоруської писемності, такі як Іларіон Київський або Володимир Мономах, використовували майстерність публічного виступу для передачі своїх ідей і впливу на суспільство.

У період козацької державності ораторство відігравало не менш значну роль. Козацькі старшини, гетьмани та військові діячі часто зверталися до громади з промовами, що мали політичний або військовий характер. Такі виступи не лише мотивували війська, а й формували національну свідомість, підтримували дух свободи й прагнення до незалежності.

Значну частину цього спадку ми знаходимо у літописах та козацьких документах, які передають риси тодішнього ораторського стилю.

У XIX столітті ораторське мистецтво в Україні розвивалося в контексті національного відродження. Виступи діячів культури, письменників і політичних активістів сприяли поширенню ідей національної гідності та самобутності. Лекції, публічні читання й культурні вечори стали важливою формою просвітницької діяльності. Саме тоді ораторство почало відігравати велику роль у розвитку української літератури, відкриваючи нові можливості для впливу на широке коло людей.

У XX столітті публічне мовлення набуло нового значення. Політичні промови, виступи громадських діячів, літературні читання та культурні заходи сприяли формуванню суспільної думки і збереженню національної ідентичності. Особливо важливими були виступи українських інтелектуалів, що боролися за права української мови та культури. У цей час також активно розвивалася риторика як навчальна дисципліна.

Сучасний розвиток ораторського мистецтва в Україні пов'язаний із демократичними процесами, медіа-сферою та освітніми змінами. Публічні виступи стали невід'ємною частиною політичного життя, бізнесу, освіти та культурної діяльності. Сьогодні велике значення має вміння переконувати, грамотно формулювати думки та ефективно взаємодіяти з аудиторією.

Зростає інтерес до тренінгів, курсів із риторики та акторської майстерності, які допомагають удосконалювати навички публічного мовлення.

Варто зазначити, що розвиток інтернету та соціальних мереж також вплинув на сучасне ораторське мистецтво. Відеоблоги, подкасти, онлайн-лекції та публічні дискусії відкрили нові формати для

самовираження та взаємодії з аудиторією. Це розширило можливості для молодих українців проявляти себе та впливати на думку суспільства.

Отже, ораторське мистецтво в Україні має багату історичну спадщину та продовжує активно розвиватися. Воно залишається важливим засобом комунікації, впливу та самовираження. Сучасні умови відкривають нові можливості для вдосконалення навичок публічного виступу, а тому ораторство й надалі відіграватиме значну роль у культурному та суспільному житті України.

Поснова Яна Сергіївна,
*студентка 1 курсу, групи ФіЛА-25001б,
гуманітарно-педагогічного факультету*
Науковий керівник: Шинкарук О. В.,
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЧАСТИНА ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Ораторське мистецтво – це не лише здатність красиво говорити, а справжня зброя, що формує суспільну думку, впливає на маси і навіть змінює хід історії. Для України, держави з тисячолітньою традицією слова, ораторика завжди була важливою частиною політичної культури.

Ще з часів Київської Русі слово мало сакральне значення. Літописці й священнослужителі володіли даром переконання, звертаючись до громади не лише як до слухачів, а як до співучасників духовного життя. У XVII–XVIII століттях, коли українські землі переживали козацьку добу, мистецтво переконливої промови стало невіддільним від політичного та військового життя.

Гетьмани, отамани, старшина – усі мусили володіти словом, яке могло надихнути військо або об'єднати народ перед загрозою.

Достатньо згадати промови Богдана Хмельницького – пристрасні, впевнені, глибоко патріотичні. Вони не лише висловлювали політичну позицію, а й формували нову українську самосвідомість. Саме через слово тодішні лідери доносили ідею незалежності, гідності та єдності.

У XIX–XX століттях традиція красномовства продовжилася у виступах українських мислителів і політичних діячів. Тарас Шевченко, Іван Франко, Михайло Грушевський – кожен із них був не просто письменником чи науковцем, а й блискучим оратором. Їхні публічні виступи, промови та читання своїх творів формували національну ідентичність, пробуджували в народі почуття гідності й волю до самостійності.

Сучасна політична культура України також не може існувати без ораторського мистецтва. У часи Революції на граніті, Помаранчевої революції та Революції Гідності саме сила слова ставала рушійною енергією протестів. Майдан – це не лише площа, а й трибуна. Кожне виголошене слово там набувало символічного змісту. Політики, громадські діячі, журналісти й навіть звичайні студенти ставали ораторами – бо мали що сказати і знали, що їх почують.

Проте не кожен політик може вважатися справжнім оратором. Сила слова – це не лише гучність голосу чи красиві фрази. Це чесність, емоційність, вміння чути людей і говорити з ними їхньою мовою. Коли політичне слово щире – воно переконує. Коли ж воно пусте або фальшиве – люди це відчують.

В українській політиці є приклади промов, які залишили слід в історії. Виступи В'ячеслава Чорновола у Верховній Раді 1990-х, натхненні звернення Лесі Українки до ідеї незламності українського духу, сучасні виступи українських лідерів на міжнародній арені – усе це демонструє, що українська школа ораторики жива й розвивається.

Сьогодні, у час війни та боротьби за свободу, сила слова знову стає вирішальною. Промови українських представників на світових самітах

викликають захоплення й підтримку, бо це не просто дипломатія – це голос нації, який звучить упевнено, гідно і правдиво.

Ораторське мистецтво – це дзеркало політичної культури країни. Там, де панує свобода думки й повага до слова, там формується зріле суспільство. Українська політична культура завжди була культурою слова: від козацьких рад до сучасних парламентських дебатів, від поетичних маніфестів до виступів у міжнародних організаціях.

Отже, ораторське мистецтво – це не лише частина історії, а й жива енергія сучасності. Це мова переконання, мова боротьби, мова надії. І поки в Україні звучатиме чесне, сильне, емоційне слово – доти вона залишатиметься державою вільних людей.

Дідова Валерія,
студентка I курсу,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук О. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МИСТЕЦТВО ДЕБАТІВ: РИТОРИКА ПЕРЕКОНАННЯ І КОНТРАРГУМЕНТУ

Мистецтво дебатів – це значно більше, ніж просто суперечка. Це комплексна інтелектуальна дисципліна, що поєднує логічне мислення, критичний аналіз, ораторську майстерність та психологічні аспекти взаємодії. В її основі лежать два фундаментальні стовпи: риторика переконання та риторика контраргументу.

Дебати – це структурована дискусія між двома або більше сторонами, що мають протилежні погляди на певну тему або пропозицію. Метою є не лише "перемогти" опонента, а й всебічно дослідити проблему, представити свою

позицію, переконати аудиторію або суддів у правоті своїх аргументів та спростувати доводи протилежної сторони.

Ключові аспекти мистецтва дебатів:

- Критичне мислення: Здатність аналізувати інформацію, виявляти логічні помилки, формулювати власні обґрунтовані висновки.
- Логічне обґрунтування: Побудова чітких, послідовних і несуперечливих аргументів, підкріплених фактами, доказами та прикладами.
- Структура: Дотримання правил та етапів дебатів, чітке викладення вступної частини, основних аргументів та заключного слова.
- Публічний виступ: Впевнена, зрозуміла та переконлива подача матеріалу.
- Активне слухання: Здатність уважно сприймати аргументи опонента, щоб ефективно їх спростувати.
- Етичність: Повага до опонента, уникнення особистих нападів та маніпуляцій, зосередженість на суті дискусії.

Риторика переконання – це мистецтво впливати на думки, почуття та дії аудиторії за допомогою мови. У дебатах вона є інструментом для побудови сильного, привабливого та зрозумілого кейсу на захист своєї позиції.

Логос (Logos): Логіка та Докази. Це звернення до розуму аудиторії.

Як застосовувати:

- Факти та статистика: Використання достовірних даних для підкріплення тверджень.
- Аналогії та приклади: Пояснення складних ідей через порівняння з чимось зрозумілим.
- Причинно-наслідкові зв'язки: Демонстрація логічного ланцюжка, що веде від передумов до висновку.
- Структура аргументу: Чітке визначення тези, наведення доказів та пояснення їх зв'язку з тезою.

- Уникнення логічних хиб: Неприпустимість узагальнень, поспішних висновків, помилкових дилем тощо.

Мета: Зробити свою позицію раціонально обґрунтованою та неспростовною з погляду фактів.

Пафос (Pathos): Емоції та Цінності. Це звернення до емоційної сфери аудиторії.

Як застосовувати:

- Історії та анекдоти: Включення особистих або загальновідомих історій, що викликають емпатію або співчуття.
- Мова та образи: Використання яскравих метафор, порівнянь, епітетів, що створюють певний настрій.
- Звернення до цінностей: Апелювання до загальнолюдських цінностей (справедливість, свобода, безпека, благополуччя), які резонують з аудиторією.
- Емоційний відгук: Створення відчуття терміновості, важливості або навіть загрози (якщо це доречно), щоб мотивувати аудиторію до дії чи зміни думки.

Мета: Зробити свою позицію не лише правильною, а й значущою, такою, що викликає емоційний відгук.

Етос (Ethos): Довіра та Авторитет. Це звернення до довіри до мовця.

Як застосовувати:

- Експертність: Демонстрація глибоких знань у темі, посилення на авторитетні джерела.
- Доброчесність: Прояв чесності, об'єктивності, послідовності у своїх поглядах.
- Авторитет: Використання посилань на визнаних експертів або власного досвіду (якщо він релевантний).
- Манера виступу: Впевненість, спокій, повага до опонента, контроль над емоціями.

Мета: Переконати аудиторію, що ви є компетентним, надійним та заслуговуючим на довіру джерелом інформації.

Риторика контраргументу – це мистецтво ефективно відповідати на аргументи опонента, виявляти їхні слабкі сторони та спростовувати їх, тим самим посилюючи власну позицію.

Ключові етапи та техніки контраргументації:

Активне слухання: Фундамент ефективного контраргументу. Потрібно не просто чути, а «розуміти» суть аргументів опонента, їхню логіку, докази та приховані припущення.

Ідентифікація слабких місць:

- Недостатність доказів: Чи підкріплений аргумент фактами? Чи є ці факти достовірними та релевантними?
- Логічні хиби: Чи містить аргумент логічні помилки (наприклад, "ad hominem", "солом'яне опудало", "фальшива дилема", "поспішне узагальнення")?
- Хибні припущення: Чи ґрунтується аргумент на сумнівних або недоведених припущеннях?
- Внутрішні суперечності: Чи не суперечать різні аргументи опонента один одному?
- Нерелевантність: Чи стосується аргумент безпосередньо теми дебатів?
- Наслідки: Які негативні або небажані наслідки матиме пропозиція опонента?
- Формулювання ефективної відповіді (спростування):
- Пряме спростування: Заперечення аргументу опонента, надання контр-фактів, статистичних даних або логічних доказів, що руйнують його твердження.
- Дискредитація джерела: Якщо джерело опонента є неавторитетним або упередженим.

- "Підри́в" припущень: Виявлення та спростування базових припущень, на яких будується аргумент.
- Демонстрація нерелевантності: Пояснення, чому аргумент опонента, хоч і може бути правдивим сам по собі, не має відношення до обговорюваної теми.
- Наведення альтернативного пояснення: Пропозиція іншого, більш логічного чи повного пояснення для фактів, наведених опонентом.
- "Поворот" аргументу: Використання аргументу опонента проти нього самого, демонструючи, як він насправді підтримує вашу позицію.
- Мінімізація значення: Визнання певної міри правдивості аргументу, але пояснення, чому він не є вирішальним або має незначний вплив.

Структура контраргументу (4 кроки):

- "Вони сказали..." (Signal): Чітко назвіть аргумент опонента, який ви збираєтеся спростувати.
- "Але ми стверджуємо..." (State): Озвучте свою контр-тезу.
- "Тому що..." (Support): Наведіть докази, факти, логічні пояснення на підтримку вашої контр-тези.
- "Чому це важливо..." (Slam): Поясніть, чому ваше спростування руйнує аргумент опонента та/або посилює вашу власну позицію.

Успіх у дебатах полягає у гармонійному поєднанні риторики переконання та контраргументу. Недостатньо просто представити сильну позицію (переконання), якщо ви не можете її захистити від атак (контраргумент). І навпаки, блискуче спростування чужих аргументів не принесе перемоги, якщо у вас немає власного, чітко сформульованого і переконливого кейсу.

- Переконання будує основу: Ви створюєте свою будівлю – сильну, логічну, емоційно привабливу.
- Контраргумент захищає та атакує: Ви зміцнюєте свою будівлю, відбиваючи атаки противника, та руйнуєте його споруди.

Майстерність дебатера проявляється в умінні:

- **Передбачати:** Думати наперед, які аргументи може навести опонент і як їх можна спростувати.
- **Адаптуватися:** Швидко реагувати на несподівані аргументи, змінювати тактику за потреби.
- **Підтримувати послідовність:** Зберігати єдину лінію аргументації, навіть відповідаючи на виклики.
- **Зберігати етикет:** Вести дискусію конструктивно, з повагою до опонента, навіть під час жорсткої критики його позиції.

Мистецтво дебатів – це не лише змагання, а й потужний інструмент для розвитку критичного мислення, ораторських навичок, аналітичних здібностей та емпатії. Оволодіння риторикою переконання дозволяє нам чітко і привабливо викладати свої ідеї, а риторика контраргументу дає нам можливість ефективно захищати їх та ставити під сумнів чужі. Лише у взаємодії ці два компоненти створюють справжнє мистецтво, яке перетворює просту суперечку на глибокий, інтелектуальний та продуктивний діалог.

Винокурова Вероніка Ігорівна
студентка 1 курсу, ФіЛА-250026,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук О. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК ФОРМА ХУДОЖНЬОГО САМОВИРАЖЕННЯ

Ораторське мистецтво є одним із найдавніших і найвпливовіших засобів самовираження людини. Воно поєднує логіку мислення, силу слова та емоційний вплив, що дозволяє промовцю не лише передавати інформацію, а й формувати почуття, настрої й переконання слухачів.

Уміння майстерно висловлювати думки розвиває інтелект, розкриває творчі здібності й сприяє самопізнанню. Оратор, володіючи словом, може перетворити звичайну промову на художній акт, у якому мова стає засобом естетичного впливу. Самовираження проявляється через інтонацію, ритм, паузи, міміку, жести, які створюють цілісний образ мовця.

Художнє самовираження в ораторстві полягає у здатності поєднати зміст і форму: логічну побудову тексту з емоційним забарвленням, щирістю та артистизмом. У цьому контексті оратор є не лише промовцем, а й митцем, який творить словом, надихає й впливає на аудиторію.

Велике значення має емоційний складник. Справжній оратор не просто промовляє підготовлений текст – він проживає його. Емоційна щирість створює між промовцем і слухачами невидимий зв'язок, що дозволяє краще сприймати зміст виступу. Емоції викликають довіру, симпатію, співпереживання. Саме тому важливо, щоб оратор не імітував почуття, а дійсно відчував те, про що говорить.

Варто зазначити, що у сучасному світі вміння говорити стало однією з найважливіших компетентностей. Політики, викладачі, журналісти, керівники, навіть блогери – усі вони є своєрідними ораторами. Успіх таких людей часто залежить не лише від того, що вони говорять, а й як вони це роблять.

Таким чином, ораторське мистецтво є не просто технікою ефективного мовлення, а глибокою формою художнього самовираження. Воно поєднує у собі інтелект, емоції, естетику і духовність. Через силу слова оратор має змогу відкрити свою індивідуальність, передати світові власні переконання й цінності, вплинути на думки і серця людей.

Бішальська Марія Борисівна,
студентка 1 курсу, ФіЛА-250026,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук О. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ВПЛИВ МИСТЕЦТВА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ НА РОЗВИТОК ОРАТОРСЬКОГО ТАЛАНТУ

Ораторське мистецтво завжди займало важливе місце в суспільстві, адже здатність ефективно спілкуватися, переконувати та надихати слухачів є невід'ємною частиною багатьох професій і життєвих ситуацій. У цьому контексті мистецтво акторської майстерності може відігравати ключову роль у розвитку ораторських навичок. Актори, як ніхто інший, знають, як захопити аудиторію, передати емоції та створити враження. У своїй доповіді я розгляну, як елементи акторської майстерності можуть бути корисними для ораторів.

Однією з основних складових акторської майстерності є вміння передавати емоції. Актори навчаються розуміти і відображати широкий спектр почуттів, що дозволяє їм створювати глибокі та переконливі образи. Оратори можуть запозичити цю навичку, щоб зробити свої виступи більш емоційними та незабутніми. Використання жестів, міміки, зміна тону голосу – все це допомагає підкреслити важливі моменти виступу і зробити його більш живим.

Актори мають високу фізичну підготовку і вміють контролювати своє тіло під час виконання ролі. Це включає в себе не лише жести, але й поставу, рухи, а також вміння утримувати увагу глядачів. Оратори, які застосовують ці навички, можуть значно покращити свою присутність на сцені. Вони вчаться використовувати простір, взаємодіяти зі слухачами та створювати враження впевненості.

Актори майстерно працюють з інтонацією та ритмом мови. Вони знають, як варіювати швидкість та тон голосу для досягнення бажаного ефекту. Для ораторів це є важливим аспектом, оскільки правильна інтонація може змінити сенс сказаного, підкреслити важливість певних думок або ж створити напругу в аудиторії. Оратори можуть навчитися використовувати паузи для акцентування уваги на ключових моментах.

Актори часто працюють над сценаріями, але також повинні бути готовими до імпровізації в разі непередбачуваних ситуацій. Це вміння є корисним і для ораторів, які можуть зіткнутися з питаннями або реакціями аудиторії під час свого виступу. Вміння швидко реагувати і адаптуватися до обставин дозволяє підтримувати динаміку виступу і зберігати увагу слухачів.

Актори мають досвід взаємодії з аудиторією, що є важливим аспектом їхньої майстерності. Вони вміють читати реакції глядачів і відповідно коригувати свою гру. Оратори можуть навчитися цього мистецтва, щоб краще взаємодіяти зі слухачами, залучати їх до діалогу та створювати атмосферу довіри.

Отже, мистецтво акторської майстерності має значний вплив на розвиток ораторського таланту. Застосування емоційної виразності, контролю над тілом, інтонації та ритму, підготовки та імпровізації, а також роботи з аудиторією може суттєво покращити якість виступів ораторів. Вивчення акторських технік допоможе не лише стати кращим спікером, а й знайти свій унікальний стиль спілкування. Тому всім, хто прагне вдосконалити свої ораторські навички, варто звернути увагу на мистецтво акторської майстерності як на цінний ресурс у цьому процесі.

Скороход Віра Володимирівна,
студентка 1 курсу, ФіЛА-250026,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Шинкарук О. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ТРЕНІНГИ ТА ШКОЛИ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА: СУЧАСНІ МЕТОДИКИ

Сутність сучасного ораторського мистецтва. Ораторське мистецтво сьогодні розглядається як комплексний процес комунікації, який включає логічне структурування думок, емоційний вплив, володіння технікою мовлення та вміння взаємодіяти з аудиторією. Важливим стає не лише зміст, а й спосіб його подання: голос, постава, погляд, ритм розвитку теми та здатність створювати переконливу атмосферу. Сучасні школи трактують публічний виступ як синтез технічних і психологічних навичок, що розвиваються системно

Пріоритети навчальних програм. Методики тренінгів спрямовані на формування природності мовлення, подолання страху сцени та розвиток індивідуального стилю. Базовими напрямками вважаються: техніка голосу, дикція, дихання, інтонаційна виразність, логічні акценти, розвиток емоційної стійкості. Тренери наголошують на створенні автентичного стилю оратора, що дозволяє ефективніше впливати на слухачів і водночас зберігати власну манеру виступу

Робота з голосом і мовленнєвою технікою. Голос виступає інструментом впливу, тому його тренування охоплює постановку дихання, розвиток резонаторів, роботу над гучністю, силою, тембром, темпом і ритмом. До програм включають вправи на артикулювання складних звуків, чіткість дикції, мелодику фрази. Учасники тренінгів вчать керувати паузами, змінювати інтонацію залежно від змісту й утримувати стабільний голос упродовж тривалого виступу. Використання аудіо- та відеозаписів допомагає ідентифікувати мовленнєві недоліки

Роль невербальної комунікації. Невербальні засоби сприймаються як важлива частина впливу на аудиторію. Жести, міміка, постава, рухи у просторі, орієнтація корпусу та зоровий контакт допомагають створювати переконливість. Сучасні школи навчають працювати з тілом так, щоб рухи залишалися природними й підсилювали зміст промови. Для цього використовують вправи на контроль міміки, розслаблення м'язів, формування впевненої пози та вироблення узгодженості між словом і дією

Психологічна підготовка та подолання страху сцени. Психологічна складова є обов'язковим елементом сучасних тренінгів. Учасники працюють зі страхом сцени, тривожністю, надмірною самокритикою та нестачею впевненості. Використовуються методики поступового занурення, дихальні техніки, вправи на концентрацію, візуалізацію, позитивне мислення та емоційну регуляцію. Мета – сформувати внутрішню стабільність і здатність виступати впевнено в різних умовах: від малих груп до великих аудиторій

Практичні тренінгові методи. Групові заняття включають рольові моделювання, імпровізаційні вправи, дискусії, дебати, аналіз виступів. Такий формат дозволяє відтворювати реальні ситуації: ділові переговори, презентації, публічні лекції, інтерв'ю, спонтанні відповіді. Імпровізація використовується для розвитку швидкої реакції та гнучкості мислення. Після вправ учасники отримують зворотний зв'язок від тренера та групи, що допомагає швидко коригувати помилки

Стратегії побудови промови та роботи з аудиторією. Сучасні методики навчають аналізувати склад аудиторії, визначати її запит, очікування та рівень обізнаності. Важливим є вміння правильно структурувати промову: формулювати тезу, розгортати аргументацію, використовувати приклади, підсилювати логічні переходи, дотримуватися чіткої мети виступу. Учасників навчають реагувати на запитання, долати критичні зауваження, працювати з непередбаченими ситуаціями та підтримувати інтерес слухачів протягом виступу.

Використання цифрових технологій у навчанні. Сучасні школи активно впроваджують технічні засоби: відеозаписи, аудіоаналіз, програми для розвитку дикції, онлайн-тренажери для голосу, мобільні додатки для корекції темпу та інтонації. Парадоксально, але відеозапис часто стає найефективнішим інструментом: він дає змогу чітко побачити власну поведінку та надлишкові рухи, які неможливо помітити під час виступу. Онлайн-курси дозволяють працювати індивідуально, отримувати менторський супровід і відстежувати динаміку розвитку.

Інновації та індивідуалізація навчання. Нові підходи включають персональні траєкторії розвитку, менторські сесії, інтенсивні формати, короткі мікровиступи та моделювання нестандартних ситуацій. Велика увага приділяється розвитку емоційного інтелекту: умінню читати реакції слухачів, підтримувати емоційний баланс і будувати довірливу атмосферу. Завдяки цьому тренінги виховують не лише технічно вправного, а й психологічно стійкого та гнучкого промовця.

Підсумкова ефективність сучасних програм. Ефективність тренінгів оцінюється за чіткістю висловлення, структурованістю промови, якістю взаємодії з аудиторією, технічною грамотністю мовлення та здатністю до переконливого впливу. Важливо, що розвиток ораторської майстерності відбувається поступово: учасники створюють портфоліо власних виступів, відстежують прогрес і формують індивідуальний стиль. Сучасні школи доводять, що комплексний підхід – поєднання техніки, психології, комунікації та інновацій – дає можливість сформувати впевненого й ефективного оратора.

Гриб Олександр Анатолійович,
студент 2 курсу, групи ТЕ-240016
ІНІ енергетики, автоматики
і енергозбереження
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

АРГУМЕНТАЦІЯ І ЛОГІКА ПЕРЕКОНАННЯ У ПУБЛІЧНИХ ДЕБАТАХ

У сучасному світі, де інформаційні потоки переплітаються й змагаються за увагу людини, вміння логічно мислити, аргументовано відстоювати свої погляди та переконувати співрозмовників є однією з найважливіших компетенцій. Ми живемо в епоху, коли не завжди перемагає той, хто має рацію, - часто успіх залежить від того, як людина подає свої думки. Саме тому питання аргументації й логіки переконання у публічних дебатах має не лише академічне, а й практичне значення для кожного, хто прагне бути почутим і зрозумілим.

Коли я думаю про дебати, то уявляю не просто суперечку двох сторін, а інтелектуальний діалог, у якому народжується істина. Аргументація - це процес, під час якого ми намагаємося довести правильність своєї позиції, спираючись на логічні, етичні та емоційні засоби. Вона є фундаментом будь-яких публічних дискусій, бо саме через аргументи ми структуруємо свої думки, показуємо їхню обґрунтованість і переконуємо інших.

Мені здається, що справжній майстер дебатів - це той, хто вміє гармонійно поєднати всі три елементи. Адже логічна сила аргументів без емоційної щирості залишає слухача байдужим, а надмірна емоційність без логіки перетворює виступ на риторику без змісту. Уміння балансувати між рацією і пафосом - це справжнє мистецтво переконання.

Коли ми говоримо про логіку переконання, маємо на увазі не лише правильність побудови аргументів, а й загальну структуру мислення, яка робить промову послідовною та зрозумілою. Кожен виступ у дебатах, навіть

наймоційніший, повинен мати логічний каркас. Зазвичай він складається з трьох етапів:

Теза - основне твердження, яке я хочу довести. Аргументи - підстави, які обґрунтовують мою тезу. Висновок - логічне завершення, що підтверджує правдивість початкового твердження.

Коли ця структура по рушується, аудиторія втрачає довіру. Люди можуть не погоджуватися з позицією промовця, але якщо його аргументи послідовні, логічно вибудовані й чесні - слухач поважає таку позицію.

У дебатах дуже важливо уникати логічних помилок - софізмів і маніпуляцій. Наприклад, аргумент *ad hominem* (перехід на особистості) не має жодного стосунку до істини; він лише показує слабкість позиції промовця. Інша типова помилка - звернення до більшості, коли людина каже: «Усі так думають, отже, це правда». Такі прийоми можуть короткочасно вразити слухачів, але не витримують критичного аналізу.

Я переконався, що справжня сила аргументації полягає не у хитрощах, а у чесності логіки. Адже логіка - це не просто інструмент переконання, це також прояв поваги до розуму іншої людини.

Переконання - це не лише інтелектуальний акт, а й моральний. Щоб бути переконливим, недостатньо мати добрі аргументи; треба ще діяти етично. Аргументація має ґрунтуватися на повазі до опонента, на готовності слухати, визнавати чужі аргументи та відповідати на них по суті.

Мені близька думка Арістотеля про те, що риторика повинна служити істині, а не маніпуляції. Якщо дебати перетворюються на змагання, де головна мета - «перемогти будь-якою ціною», то вони втрачають свій сенс. Справжня мета дебатів - не перемога, а пошук істини через діалог.

Я переконаний, що у публічних виступах важливо не лише «мати рацію», а й залишатися людяним. Повага до слухачів, вміння визнавати помилки, готовність мислити відкрито - усе це створює атмосферу довіри. І саме довіра є найкращим аргументом у будь-яких дебатах.

Коли ми виступаємо перед публікою, ми працюємо не лише з логікою, а й з емоціями. Люди часто приймають рішення не на рівні холодного рацію, а через емоційний відгук. Тому, щоб переконати, важливо вміти торкнутися не лише розуму, а й серця.

Однак емоційний вплив не означає маніпуляцію. Це, радше, здатність передати власну щирість, зробити аргументи “живими”. Якщо промовець говорить від серця, його логіка стає більш зрозумілою. Психологи кажуть, що люди схильні довіряти тим, хто говорить з переконанням і впевненістю. Але впевненість має народжуватися не з гордості, а з глибокого розуміння своєї позиції.

Під час дебатів я не раз помічав, що найбільш переконливими є не ті, хто говорить найгучніше, а ті, хто говорить спокійно, чітко й логічно, але з емоційною присутністю. Такі промовці не “тиснуть” на слухачів, а ведуть їх за собою. Саме в цьому полягає справжня сила переконання.

Публічні дебати, на мою думку, -це найкраща школа логіки та культури мислення. Вони вчать не лише говорити, а й слухати. У процесі дебатів ми постійно стикаємося з іншими аргументами, які змушують нас переосмислювати власні позиції. Це формує гнучкість розуму, терпимість до чужої думки і водночас вчить відстоювати своє.

Дебати - це не боротьба “хто правий”, а тренування розуму. У них розвивається вміння ставити запитання, аналізувати джерела, перевіряти логічні зв'язки. Саме так формується критичне мислення - риса, без якої неможливе сучасне демократичне суспільство.

Я вважаю, що дебати допомагають людям стати свідомішими громадянами. Уміння аргументовано відстоювати свої думки - це не лише академічна навичка, а й важливий інструмент громадянської культури. Людина, яка вміє мислити логічно й спілкуватися переконливо, здатна впливати на суспільство не криком, а силою аргументу.

На основі власного досвіду участі у дискусіях я для себе сформулював кілька правил, які допомагають робити виступи переконливішими:

- Чітко формулювати тезу. Якщо не знаєш, що саме хочеш довести, ніхто цього не зрозуміє.
- Підкріплювати слова фактами. Навіть найкраща ідея потребує конкретних доказів.
- Передбачати контраргументи. Сильна позиція - це та, яка витримує критику.
- Будувати логічну структуру. Кожен аргумент має природно впливати з попереднього.
- Уникати емоційного тиску. Переконавання - це не перемога, а співпраця зі слухачем.
- Пам'ятати про етику. Якщо твоя логіка руйнує гідність іншої людини, ти вже програв, навіть якщо формально переміг.

Ці принципи здаються простими, але саме вони відрізняють доброго промовця від маніпулятора. Бо справжня сила переконання - не у словах, а у чесності думки.

Підсумовуючи, можу сказати, що аргументація і логіка переконання - це не просто набір правил, а філософія спілкування. Вони навчають не лише говорити правильно, а й мислити глибоко.

У публічних дебатах проявляється справжня культура розуму: здатність відстоювати істину без агресії, дискутувати без образ і переконувати без маніпуляцій. Аргументація - це, по суті, форма діалогу між людьми, які шукають сенс і спільне розуміння.

Для мене логіка переконання - це не лише засіб виграти суперечку, а спосіб бути чесним із собою та з іншими. Бо переконати когось можна лише тоді, коли сам віриш у свої слова й мислиш послідовно.

Публічні дебати дають можливість не лише перевірити силу власних аргументів, а й виховати у собі повагу до істини. І в цьому я бачу головну мету філософського підходу до аргументації - не нав'язати думку, а допомогти народитися спільному розумінню.

Як казав Карл Поппер, істина нікому не належить - її можна лише шукати разом. І саме в публічних дебатах, через логіку, діалог і повагу, ми наближаємось до неї найбільше.

Безушко Анатолій Олегович
студент 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МИСТЕЦТВО ІМПРОВІЗАЦІЇ У ПУБЛІЧНИХ ВИСТУПАХ: ЯК НАВЧИТИСЯ ГОВОРТИ ВПЕВНЕНО БЕЗ ПІДГОТОВКИ

Уміння говорити без підготовки є ключовою навичкою сучасного промовця. Воно потрібне під час дискусій, презентацій, відповідей на запитання чи роботи з непередбачуваною аудиторією. Імпровізація не замінює підготовку, але дозволяє швидко реагувати, підтримувати динаміку виступу та зберігати впевненість навіть у стресових ситуаціях.

Імпровізація – це не випадковий потік слів, а здатність мислити гнучко, швидко знаходити логічні зв'язки та будувати зв'язний вислів. Вона формується завдяки досвіду, широкому кругозору та систематичним тренуванням. Саме тому хороший імпровізатор виглядає природно, точно висловлює думки та легко підтримує будь-яку тему.

Страх забути слова чи зробити помилку є однією з головних причин невпевненості на сцені. Навички імпровізації допомагають долати цей страх, адже промовець навчається знаходити вихід із будь-якої непередбачуваної ситуації. Уміння жартувати, додавати історії або змінювати темп виступу дає змогу зберігати контроль і впевненість.

Промовець, який володіє імпровізацією, може швидко реагувати на емоційний стан слухачів. Коротка історія, гумор чи життєвий приклад

допомагають розрядити атмосферу, повернути увагу та підтримати інтерес. Це особливо важливо під час складних чи інформаційно насичених виступів.

Запис власних монологів на телефон дозволяє побачити помилки: слова-паразити, міміку, зайві рухи, інтонацію. Перегляд відео формує орієнтацію на вимоги аудиторії та дає можливість коригувати стиль виступу.

Вправа полягає у виборі першого слова з книги та розвитку його протягом 1 хвилини без пауз. Це тренує швидке мислення, плавність мовлення та вміння підтримати логіку без заздалегідь підготовленого тексту.

Техніка дозволяє уникати пауз: промовець бере останнє слово попереднього речення як основу для наступної думки. Такий спосіб формує безперервність і природність мовлення.

Самостійно поставлені питання («що це?», «чому це важливо?», «які приклади?») допомагають структурувати думку та створювати імпровізований план у реальному часі.

Побудова короткої історії з трьох випадкових і непов'язаних слів розвиває здатність швидко створювати логічні зв'язки. Вправа тренує креативність, асоціативне мислення та здатність структурувати інформацію.

Питання до слухачів, запрошення до коментарів або уточнень дають промовцю час на обміркування, створюють атмосферу діалогу та підсилюють довіру аудиторії.

Імпровізація робить виступ живим, емоційним і динамічним. Аудиторія краще сприймає промовця, який говорить невимушено й щиро.

Компліменти, доречні жарти, приклади з особистого досвіду створюють позитивний імідж оратора та сприяють емпатії.

Регулярні вправи перетворюють хаотичні думки на структуровану «бібліотеку» ідей. Людина починає краще розуміти себе, бачити логічні зв'язки та впевненіше формувати висновки під час виступу.

Імпровізація допомагає швидко реагувати на складні запитання, технічні збої, зміни теми чи емоційний стан аудиторії.

Таким чином, мистецтво імпровізації – це важлива складова сучасного ораторського мистецтва. Вона не є випадковістю, а формується через систематичний досвід, самоаналіз і практику. Імпровізація робить виступи живими, переконливими та запам'ятовуваними. Освоєння цих технік дозволяє говорити впевнено без підготовки, будувати діалог із аудиторією та створювати професійний імідж промовця.

Габро Назар Володимирович,
студент 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

АРГУМЕНТАЦІЯ І ЛОГІКА ПЕРЕКОНАННЯ У ПУБЛІЧНИХ ДЕБАТАХ

Публічні дебати є одним із ключових інструментів демократичного суспільства, оскільки саме в них найповніше проявляється здатність людини раціонально мислити, вести діалог та відстоювати власну позицію. На відміну від звичайної суперечки, дебати передбачають чіткі правила, зважений стиль комунікації та особливу форму подачі думки. У центрі цієї комунікації стоять два невіддільні елементи – аргументація та логіка переконання. Вони не лише визначають успішність окремої промови, а й формують загальний рівень культури публічного обговорення. Саме тому розуміння їхньої природи та принципів використання є важливою складовою мистецтва бути оратором.

Аргументація – це процес обґрунтування певної тези через систему логічних міркувань, доказів та прикладів. У публічних дебатах вона має особливе значення, адже служить інструментом, що допомагає оратору перетворювати особисту думку на позицію, здатну переконати інших. Добре побудована аргументація починається з чітко сформульованої тези. Невизначені, розмиті або

суперечливі формулювання викликають сумнів у компетентності оратора та зменшують довіру з боку слухачів. Тому першим кроком до ефективної дебатової промови є визначення того, що саме промовець хоче довести та на чому ґрунтується його позиція.

Наступним важливим етапом є добір аргументів. Аргумент – це причина, яка підтверджує тезу і логічно з неї випливає. Оратор повинен подбати, щоб ці причини були релевантними темі, фактично обґрунтованими та зрозумілими для аудиторії. У дебатах не менш важливо і підкріплення аргументів – статистичні дані, наукові дослідження, історичні приклади, експертні думки. Це підсилює довіру до слів оратора, робить позицію не лише логічною, а й авторитетною. На практиці саме підкріплення часто стає тим фактором, який дозволяє аудиторії вирішити, чи варто підтримувати певну точку зору.

Однак навіть найпереконливіші аргументи можуть втратити силу, якщо промова побудована без урахування законів логіки. Логіка переконання – це вміння впорядковувати думки так, щоб вони становили цілісний, несуперечливий і послідовний ланцюг міркувань. У дебатах часто використовують класичну структуру: вступ, виклад позиції, аргументація, контраргументи й підсумок. Така схема дозволяє слухачам легко стежити за ходом думок, а оратору – зробити промову організованою та логічно завершеною.

Не менш важливою є формальна логіка, яка допомагає уникати помилкових висновків. У дебатах часто трапляються типові логічні помилки: атака на особистість, хибна причинність, підміна тези, маніпуляції емоціями, використання авторитетів без фактичних доказів. Оратор, який володіє логічною культурою, розуміє небезпеку таких помилок і вміє будувати аргументи так, щоб вони не суперечили здоровому глузду. Водночас він здатний розпізнати логічні хиби в словах опонента й коректно вказати на них, тим самим підсилюючи власну позицію.

У процесі переконання важливими є три класичні риторичні засоби: етос, логос і пафос. Етос – це авторитет і моральний образ оратора. Слухачі набагато

охочіше довіряють тому, хто говорить спокійно, впевнено та демонструє компетентність. Логос – це логічна складова промови, тобто аргументи, докази та структура міркувань. Саме логос визначає інтелектуальний рівень переконання. Пафос – емоційна складова, що дозволяє встановити контакт із аудиторією, викликати співпереживання чи інтерес. Баланс між цими трьома елементами створює ефективний виступ, у якому логічні аргументи підсилюються емоційним впливом і довірою до промовця.

Особливо важливою складовою публічних дебатів є контраргументація. Оратор повинен не лише представити власні докази, а й передбачити можливі заперечення з боку опонента. Здатність відповідати на критику, виявляти слабкі місця в аргументації іншої сторони та при цьому зберігати повагу до співрозмовника – одна з найцінніших навичок у мистецтві дебатів. Контраргументація допомагає показати, що позиція промовця не є односторонньою, а враховує різні аспекти питання. Це створює у слухачів враження глибини аналізу та підвищує рівень довіри.

Сучасний світ, насичений інформацією, робить уміння критично мислити та переконувати особливо важливими. У суспільстві, де інформаційні потоки часто маніпулюються, а емоції домінують над раціональністю, роль аргументації та логіки зростає. Умілий оратор здатен не лише донести свою позицію, а й навчити аудиторію розрізняти реальні докази від маніпулятивних прийомів. Саме тому дебати мають не лише комунікативне, а й освітнє значення: вони формують навички аналізу, діалогу та відповідального ставлення до слова.

Отже, аргументація і логіка переконання є фундаментом ефективних публічних дебатів. Вони забезпечують не просто обмін думками, а конструктивну взаємодію між учасниками, сприяють розвитку критичного мислення та формують здатність до обґрунтованого захисту власної позиції. Оратор, який володіє цими інструментами, здатен не лише вигравати дебати, а й впливати на суспільне мислення, сприяти культурі діалогу та підвищувати рівень інтелектуальної дискусії. У цьому й полягає справжнє мистецтво бути оратором.

– в умінні логічно мислити, переконливо говорити та відповідально використовувати силу слова.

Віткович Вероніка Ігорівна,
студентка 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ.

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ораторське мистецтво є однією з ключових компетентностей сучасного фахівця незалежно від сфери діяльності. Уміння чітко, логічно й переконливо висловлювати думки формує професійний імідж, підвищує ефективність комунікації та визначає рівень впливу фахівця у колективі та серед партнерів. Публічний виступ у професійній сфері – це не лише інформування, а й інструмент управління, мотивації, аргументації та вирішення конфліктів. Саме тому ораторські навички сьогодні розглядаються як одна з провідних «soft skills», що суттєво впливають на продуктивність роботи.

Основою ораторського мистецтва є володіння структурою та логікою висловлювання. Грамотно побудований виступ передбачає чіткий вступ, послідовне розгортання аргументів та змістовний висновок. У професійному середовищі це дозволяє уникати непорозумінь, сприяти ефективному прийняттю рішень і забезпечувати прозорість комунікації. Важливим компонентом є також невербальна комунікація: міміка, жести, постава та темп мовлення значною мірою визначають довіру аудиторії та впливають на сприйняття інформації. Психологія спілкування доводить, що емоційний тон і впевненість оратора можуть бути вирішальними для успіху виступу.

У професійній діяльності ораторські навички виконують управлінську та лідерську функцію. Керівники, менеджери, викладачі, юристи та спеціалісти

сфери комунікацій постійно працюють з публічними виступами, презентаціями й переговорами. Саме здатність упевнено говорити та логічно доносити інформацію визначає авторитет і здатність впливати на поведінку інших. Крім того, у сучасному діловому середовищі зростає роль цифрових комунікацій – онлайн-зустрічей, вебінарів і презентацій, що вимагає адаптації класичних ораторських прийомів до нових форматів.

Важливим є й психологічний аспект: розвиток ораторських умінь підвищує рівень самоконтролю, знижує тривожність перед виступами та сприяє розвиткові критичного мислення. Систематичне тренування публічних виступів формує навичку чітко структурувати думки, аналізувати інформацію та швидко реагувати на зміну комунікативної ситуації, що є необхідним у сучасній професійній діяльності.

Підсумовуючи, ораторське мистецтво є невід’ємною частиною професійної компетентності фахівця. Воно забезпечує ефективний обмін інформацією, сприяє розвитку лідерського потенціалу та створює умови для продуктивної взаємодії у професійному середовищі. Інвестиції у розвиток ораторських навичок напрямую підвищують якість професійної діяльності та конкурентоспроможність спеціаліста.

Пилюшенко Євгеній Олександрович
студент 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ: ЖЕСТИ, МІМІКА, ПОСТАВА ЯК ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ

Невербальна комунікація – це спосіб передавання інформації без слів. Вона включає жести, міміку, рухи тіла, поставу, контакт очей та інші елементи. Часто

люди недооцінюють її значення, хоча насправді саме вона відіграє величезну роль у тому, як ми сприймаємо інших і як вони сприймають нас. У багатьох ситуаціях невербальні сигнали можуть навіть важити більше за слова, бо вони показують справжні емоції та наміри, які людина може намагатися приховати.

Жести – одна з найпомітніших форм невербальної комунікації. Це рухи руками або всім тілом, які допомагають підсилити те, що ми говоримо, або навіть передати окреме значення без жодного слова. Наприклад, відкриті долоні зазвичай сигналізують про щирість, а схрещені руки – про захист чи недовіру. Часто ми жестикулюємо несвідомо, і саме тому жести можуть багато розповісти про наш емоційний стан. Водночас жести можна використовувати як інструмент впливу: впевнені, чіткі рухи показують лідерські якості та допомагають співрозмовнику відчувати, що нас варто слухати.

Міміка – це рухи м'язів обличчя. Вона відображає емоції майже миттєво та дуже чесно, оскільки важко повністю контролювати вираз обличчя. Усмішка, насуپлені брови, підняті кутики рота – усе це створює певне враження про людину. Наприклад, щира усмішка може викликати довіру та симпатію, тоді як напружений чи закритий вираз обличчя може зворотньо відштовхнути співрозмовника. Люди, які вміють контролювати свою міміку, часто виглядають більш впевненими та переконливими.

Постава також має велике значення у спілкуванні. Пряма спина, відкриті плечі та підборіддя, підняте на нормальному рівні, сигналізують про впевненість і готовність до взаємодії. Натомість сутула постава або опущена голова можуть свідчити про невпевненість, втому або небажання брати участь у розмові. Цікаво, що постава впливає не тільки на те, як нас бачать інші, але й на те, як ми відчуваємо самих себе. Наприклад, якщо людина випрямляє спину та займає більш впевнену позу, вона може відчувати себе сильнішою.

Невербальна комунікація є потужним інструментом впливу в різних сферах – від політики до щоденного спілкування. Політики, наприклад, часто використовують жести відкритості, щоб створити у людей враження чесності. Вчителі можуть контролювати атмосферу в класі завдяки впевненій поставі та

виразній міміці. Навіть у дружніх розмовах невербальні сигнали можуть визначати, наскільки приємним буде спілкування: якщо співрозмовник киває, посміхається, нахиляється вперед, це показує, що він зацікавлений.

Важливо також пам'ятати про культурні особливості. Те, що в одній культурі є позитивним жестом, в іншій може бути образливим. Тому невербальна комунікація потребує не лише інтуїції, а й обережності. Однак базові людські емоції – такі як радість, страх, здивування – виражаються в усіх культурах приблизно однаково, що робить міміку універсальною мовою людства.

Ще один важливий момент – це узгодженість між словами та невербальними сигналами. Якщо людина говорить одне, а жестами або мімікою показує протилежне, їй не повірять. Саме тому іноді ми "відчуваємо", що хтось нещирий, хоча не можемо пояснити чому. Це працює завдяки тому, що наш мозок дуже чутливий до невербальних підказок.

Таким чином, невербальна комунікація є дуже важливою частиною спілкування. Вона допомагає зрозуміти емоції, створити позитивне враження, впливати на інших і навіть краще відчувати себе. Жести, міміка та постава – це не просто звичні рухи, а справжні інструменти впливу, які може використовувати кожен. Вміння помічати і контролювати ці сигнали робить спілкування ефективнішим і більш усвідомленим.

Чудік Микола Сергійович,
студент 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РИТОРИКА ЯК НАУКА І МИСТЕЦТВО ПЕРЕКОНАННЯ

Риторика як наука і мистецтво переконання є однією з найдавніших та найвпливовіших сфер гуманітарного знання, що виникла ще в античні часи й

продовжує розвиватися до сьогодні. Вона поєднує в собі елементи філософії, логіки, психології, мовознавства та естетики, адже ефективне мовлення ґрунтується не лише на правильному доборі аргументів, а й на розумінні людських емоцій, потреб слухача, а також умінні створювати гармонійне й змістовне висловлювання. Саме тому риторику справедливо вважають не лише наукою, що досліджує закономірності мовленнєвого впливу, а й мистецтвом, яке дозволяє людині майстерно використовувати слово для досягнення певної мети.

Витоки риторики сягають Давньої Греції, де вона стала основою громадського життя. У полісах уміння говорити було необхідністю, адже рішення приймалися на народних зборах, у судах і радах. Саме там сформувалася ідея про те, що слово має силу створювати або руйнувати суспільні інститути. Сократ, Платон, Арістотель і пізніші ритори, як-от Ісократ, заклали теоретичні засади риторики, визначивши її як засіб переконання, що має ґрунтуватися на істині, моральності та логічній аргументації. Арістотель поділив переконання на три складові: *ethos* – авторитет і моральний образ оратора; *pathos* – здатність викликати емоції; *logos* – логічність та аргументованість промови. Цей поділ став класичним і донині є основою для аналізу та побудови ефективного мовлення.

У Римській імперії риторика перетворилася на головну частину освіти, а такі постаті, як Цицерон і Квінтіліан, зробили значний внесок у розвиток теорії красномовства. Цицерон наголошував на необхідності поєднання мудрості та ораторської майстерності: оратор не може бути справді переконливим, якщо не розуміє суті питань, про які говорить. Квінтіліан вводив поняття «ідеального оратора» як морально досконалої людини, що використовує слово задля суспільного блага. У цих ідеях простежується уявлення про риторику як мистецтво, яке формує не лише мовлення, а й особистість.

У пізніші епохи риторика продовжувала розвиватися, хоч і зазнавала трансформацій. У середньовіччі вона стала частиною «семи вільних мистецтв», у добу Відродження – повернулася до античних ідеалів, а в Новий час почала поєднуватися з логікою та філософією. У XX–XXI століттях риторика збагатилася інструментами психології, соціології та комунікативних наук,

ставши невіддільною частиною політичного дискурсу, реклами, медіа, освіти та навіть міжособистісної комунікації. Сучасна риторика вивчає не лише структуру промови, а й поведінку оратора, невербальні засоби впливу, особливості сприйняття інформації аудиторією та ефективні методи переконання.

Риторика як мистецтво переконання спирається на кілька базових принципів, що формують її зміст. Першим із них є чіткість і логічність викладу. Оратор має не просто володіти інформацією, а й вміти структурувати її так, щоб слухач легко простежував думку, відчував логічні зв'язки та міг зробити висновки разом із промовцем. Другим принципом є адаптація до аудиторії: справжній оратор завжди враховує рівень знань, емоційний стан та очікування своїх слухачів. Третім принципом є емоційний вплив, що допомагає створити довіру, викликати співпереживання, зацікавленість або натхнення. Четвертим є майстерність мовлення, яка включає правильний добір слів, стилістичні засоби, інтонацію, темп та паузи.

Мистецтво переконання полягає не в маніпуляції, а в гармонійному поєднанні правдивості, логіки та емоційного звернення. Переконливе мовлення не повинно ґрунтуватися на обмані чи тиску; навпаки, воно має поважати свободу слухача, пропонувати аргументи, які він може раціонально прийняти. Саме тому риторику вважають не лише технікою, а й етичною практикою. Арістотель підкреслював, що оратор повинен переконувати не будь-якими засобами, а лише тими, які відповідають моральним нормам.

Важливою складовою риторики є також розвиток особистості оратора. Уміння мислити критично, аналізувати ситуацію, передбачати реакції аудиторії, швидко адаптуватися до умов – усе це робить риторику не просто набором прийомів, а мистецтвом комунікативної майстерності. Справжній оратор – це людина, яка впевнено володіє собою, розуміє механізми впливу слова та здатна формувати зміст промови відповідно до мети та контексту.

Таким чином, риторика постає водночас наукою, що досліджує закономірності мовленнєвого впливу, і мистецтвом, що вчить гармонійно використовувати слово для переконання. Її значення не обмежується політикою

чи публічними виступами; вона є основою ефективної комунікації в будь-якій сфері життя. Уміння чітко, красиво й переконливо висловлювати думки – це навичка, що формує лідерів, допомагає долати конфлікти, створювати спільне бачення та надихає людей на дії. Саме тому риторика залишається актуальною протягом тисячоліть і продовжує бути одним із найважливіших мистецтв, яким прагне опанувати кожна людина, що хоче впливати на світ через силу слова.

Остроушко Софія Павлівна,
студентка 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ: ПОДОЛАННЯ СТРАХУ СЦЕНИ

Публічний виступ викликає хвилювання навіть у досвідчених ораторів. Страх сцени є природною реакцією організму на увагу аудиторії та можливість оцінювання. Він може проявлятися як фізичне напруження, підвищений пульс, сухість у роті чи блокування думок. Важливо усвідомити: страх – це не слабкість, а сигнал організму про відповідальну ситуацію.

Основними психологічними чинниками страху є страх помилки, боязнь оцінки, низька самооцінка, перфекціонізм та негативний попередній досвід. Часто люди бояться не самого виступу, а його можливих наслідків – осуду, критики, провалу. Усвідомлення причин допомагає краще контролювати свій емоційний стан.

Добре продумана структура виступу та кілька тренувань суттєво знижують рівень тривожності. Написаний план, репетиція перед дзеркалом або камерою, відпрацювання вступу – усе це формує відчуття впевненості. Психологічна підготовка включає позитивний внутрішній діалог, формування віри у власні можливості та усунення самокритичних думок.

Для подолання хвилювання ефективними є дихальні вправи, повільний старт виступу, візуальний контакт із доброзичливими слухачами та використання жестів для зняття напруження. Контроль темпу мовлення та паузи допомагають зосередитися й відновити думку. Важливо пам'ятати: невелике хвилювання позитивно впливає на енергійність та чіткість виступу.

Чим більше людина виступає, тим меншим стає страх. Досвід створює відчуття компетентності, а позитивні результати підсилюють впевненість. Навіть невдалі виступи можуть стати корисним досвідом, якщо проаналізувати їх конструктивно. Поступове збільшення аудиторії та складності тем допомагає адаптуватися до публічності.

Подолання страху сцени – це процес, який включає усвідомлення власних емоцій, якісну підготовку та регулярну практику. Психологічні техніки саморегуляції дозволяють контролювати хвилювання та перетворювати його на ресурс. Впевнений публічний виступ формується не за один день, але системна робота та досвід роблять оратора сильним і переконливим.

Мишко Інна Іванівна,
студентка 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

СУЧАСНІ МЕДІА Й ПУБЛІЧНІ ВИСТУПИ: ВПЛИВ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА РИТОРИКУ

У XXI столітті цифрові технології радикально змінили людську комунікацію. Якщо раніше публічний виступ відбувався в фізичному просторі - площі чи залі, сьогодні ним стали соціальні мережі, стрімінгові платформи та медіапростір загалом.

Цей новий тип публічності створює особливу форму дискурсу, де переплітаються технічні можливості, алгоритми, соціальні взаємодії та питання влади, істини й комунікативної етики. Теоретики медіа, як Маклюен, Габермас, Фуко та Бодрійяр, підкреслювали, що технології впливають не лише на подання інформації, а й на структуру свідомості та природу публічного простору.

Сучасна риторика - це не лише мистецтво говорити, а й усвідомлення того, як технологічне середовище формує наші думки, реакції та суспільні процеси.

Перехід публічних виступів у цифровий простір означає появу нової, «розсіяної» публічності. Габермас розглядав публічну сферу як місце раціональної дискусії. Проте сучасні соціальні мережі: фрагментують аудиторію на дрібні інформаційні спільноти; роблять публічність нестабільною - увага перемикається за лічені секунди; створюють ефект «множинних аудиторій», де кожен користувач є і спостерігачем, і потенційним оратором.

У цьому контексті риторика стає не лише способом переконання, а й інструментом самопрезентації та побудови особистої ідентичності.

Сучасне сприйняття інформації визначається високою швидкістю. Бодрійяр описував цей феномен як появу «гіперреальності», у якій події існують у вигляді образів, що заміщують реальний досвід.

Для риторики це означає, що промовець має максимально швидко викликати інтерес. Аргументи скорочуються до «ключових меседжів». Емоційність переважає над раціональними міркуваннями. Мова стає більш ритмічною, прямою та «фрагментованою». Маклюен стверджував: те, як ми подаємо зміст, є частиною самого змісту.

У цифровому середовищі зображення, відео та звук формують емоційне тло, часто сильніше за слова. Меми стають новими філософськими мікротекстами – короткими формами культурного висловлювання. Монтаж створює динаміку, яка може або підсилювати, або спотворювати повідомлення оратора.

Таким чином, риторика перестає бути лише вербальною - вона стає мультимедійною, тобто побудованою на комбінації різних каналів впливу.

Мішель Фуко писав про те, що влада проявляється там, де формуються правила мовлення: що можна говорити, кому дозволено висловлюватися, які ідеї вважаються прийнятними.

Це означає, що сучасна риторика частково формується не оратором і навіть не аудиторією, а технологічною системою, яка керує видимістю. У філософському сенсі це ставить питання свободи слова у новому форматі: чи справді людина вільно висловлюється, якщо її промову оцінює алгоритм?

У цифровому середовищі аудиторія не пасивна. Вона реагує через коментарі та лайки; коригує хід виступу; ставить питання у реальному часі; формує зворотний зв'язок, що впливає на зміст повідомлення.

Така взаємодія створює діалогічну риторику, яка перегукується з ідеями філософів діалогу (Бахтін, Гадамер). Мова перестає бути монологом: це вже «спільне творення смислу».

Проте це також створює загрозу популізму, оскільки оратор може свідомо підлаштовуватися під очікування аудиторії, щоб здобути популярність, а не передати істину.

Переваги цифрової риторики полягають у широкому доступі до публічності. Вона дозволяє швидко поширювати ідеї та знання. Цифрова риторика сприяє появі нових форм мислення та самовираження. Також зростає роль візуальної комунікації.

Ризики цифрової риторики включають формування інформаційних бульбашок і залежність від алгоритмів. Часто перевага надається емоціям над раціональністю. Це може сприяти поширенню фейків і маніпуляцій. Крім того, розмивається межа між правдою та думкою.

Цифрове середовище змінює не лише техніку публічного виступу, а й саму філософію комунікації. Риторика XXI століття - це синтез слова, образу, алгоритмів і взаємодії з аудиторією. Сучасний оратор повинен бути не лише промовцем, а й мислителем, критиком інформації, медіаграмотним користувачем і творцем смислів.

Цифрові технології відкривають нові горизонти для публічності, але ставлять перед нами важливе філософське питання: як зберегти істинність і етичність риторики в епоху інформаційного надлишку та алгоритмічного контролю?

Михайловський Орест Олександрович,
студент 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА

Критичне мислення є однією з найважливіших компетентностей ХХІ століття, адже сучасна людина постійно взаємодіє з величезним обсягом інформації. Цифрове середовище створює нові можливості для навчання, комунікації та професійного розвитку, але водночас підвищує ризики дезінформації, маніпуляцій та формування некритичного сприйняття подій. Тому вміння аналізувати дані, відокремлювати факти від суджень та робити обґрунтовані висновки стає обов'язковою складовою особистісного та інтелектуального розвитку.

Одним із ключових чинників формування критичного мислення є здатність людини оцінювати достовірність інформаційних джерел. У цифровому просторі, де новини поширюються швидко, а штучний контент створюється за допомогою нейромереж, важливо навчитися розпізнавати маніпулятивні повідомлення та фейкові матеріали. Розвиток цієї навички значною мірою залежить від освітнього середовища, у якому студент має можливість зіставляти різні точки зору, аналізувати приклади та навчатися відповідальної інформаційної поведінки.

Цифровізація освіти стимулює застосування інтерактивних технологій, що сприяють розвитку аналітичного мислення. Онлайн-платформи, мультимедійні інструменти, групові обговорення та проєктна діяльність допомагають студентам формувати здатність аргументувати власну позицію, критично оцінювати ідеї та працювати з великими масивами даних. Це робить освітній процес більш гнучким та орієнтованим на потреби сучасного суспільства. Критичне мислення також сприяє формуванню відповідального громадянина, який здатний приймати виважені рішення в умовах інформаційних викликів.

Людина, що володіє цією компетентністю, менш схильна до маніпуляцій, може ефективніше орієнтуватися в складному цифровому середовищі та активно брати участь у суспільному житті.

Отже, у сучасному цифровому суспільстві критичне мислення є необхідною умовою розвитку особистості та ефективної взаємодії з інформаційним простором. Його формування має стати пріоритетним завданням освіти, адже саме воно забезпечує здатність до самостійного мислення, аналізу та прийняття обґрунтованих рішень.

Сидоренко Артем Олегович,
студент 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ораторське мистецтво у сучасному суспільстві є важливою складовою професійної діяльності, незалежно від галузі чи спеціальності. Уміння грамотно, переконливо та виразно висловлювати власні думки створює умови для ефективної комунікації, сприяє професійному зростанню та підвищує рівень довіри з боку колег, клієнтів і партнерів.

Однією з ключових функцій ораторського мистецтва є формування позитивного іміджу фахівця. Володіння навичками публічних виступів допомагає демонструвати впевненість, професіоналізм і компетентність. Саме тому сучасні спеціалісти мають бути здатні передавати інформацію чітко, логічно та доступно.

У межах професійної діяльності важливо враховувати структуру публічного виступу. Вона включає вступ, основну частину та висновки. Вступ має на меті привернути увагу аудиторії, сформувати її зацікавленість. Основна частина містить аргументацію, факти та приклади, які підтверджують заявлену тезу. У висновках підсумовуються ключові положення виступу, робиться акцент на його значущості або практичній цінності.

Не менш важливим елементом ораторського мистецтва є невербальна комунікація. Жести, міміка, поза, темп і інтонація мовлення впливають на сприйняття виступу не менше, ніж зміст повідомлення. Вміле поєднання вербальних і невербальних засобів сприяє побудові ефективної комунікації, робить виступи емоційно насиченими та переконливими.

Суттєвим аспектом є робота з аудиторією. Оратор має вміти встановлювати контакт, відчувати реакції слухачів, адаптувати мовлення відповідно до їхніх очікувань і рівня підготовки. У професійному середовищі це дозволяє забезпечити взаєморозуміння та сприяє досягненню поставлених цілей.

Успішність оратора визначається також умінням логічно вибудовувати думки. Логічність і послідовність - основа ефективного виступу, яка допомагає слухачам легко сприймати інформацію. Важливо підбирати аргументи, що мають доказову силу та ґрунтуються на фактах, дослідженнях і практичному досвіді.

Важливою навичкою є також уміння працювати з голосом. Тембр, гучність, інтонаційні паузи впливають на емоційне забарвлення промови та дають можливість підкреслювати ключові моменти. Контроль над голосом формує впевненість і підтримує увагу аудиторії.

У професійній діяльності ораторські здібності часто визначають ефективність командної взаємодії. Переговори, презентації, захист проєктів, обговорення виробничих питань - усе це сфери, де важливо вміти донести думку, переконати або мотивувати.

Отже, ораторське мистецтво є невід'ємною складовою професійної компетентності сучасного спеціаліста. Його розвиток сприяє підвищенню якості комунікації, зміцненню авторитету фахівця та формуванню успішної професійної кар'єри.

Тищенко Максим Володимирович,
студент 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МОВНА КУЛЬТУРА ОРАТОРА: СИЛА СЛОВА І ВИРАЗНІСТЬ МОВЛЕННЯ

Мова - це, мабуть, найдивовижніший інструмент, яким володіє людина. Вона відрізняє нас від усього іншого живого світу. Але часто люди сприймають здатність говорити як щось буденне, як просту функцію організму - наприклад, як дихання чи ходьбу. Проте, якщо заглибитися в тему, стає зрозуміло, що мова - це дещо набагато більше. Це спосіб мислення, це механізм впливу на інших і, зрештою, це показник рівня розвитку особистості.

Сьогоднішня тема - «Мовна культура оратора, сила слова і виразність мовлення» - стосується не лише тих, хто виступає на великих сценах. Кожна людина щодня стає оратором: коли відповідає на уроці, коли відстоює свою думку в суперечці або просто розповідає історію. І від того, наскільки якісно вона це робить, часто залежить її успіх у соціумі.

Першим і, мабуть, найважливішим фундаментом є мовна культура. Це поняття охоплює правильність, чистоту і доречність того, що ми говоримо.

Можна провести паралель із зовнішнім виглядом. Коли людина заходить у кімнату, спершу оцінюють її одяг. Коли людина починає говорити, оцінюють її інтелект.

Культура мовлення починається з грамотності. Дотримання норм літературної мови, правильні наголоси, чітка вимова закінчень - це базові вимоги. Помилки в наголосах чи неправильне вживання слів можуть миттєво знизити довіру до промовця. Слухач підсвідомо починає сумніватися: якщо ця людина не може вивчити, як правильно вимовляти прості слова, то чи варто довіряти її думкам у більш серйозних речах?

Окремою проблемою сучасності є так звана «засміченість» мови. Йдеться про слова-паразити та надмірне вживання суржику. Слова на кшталт «ну», «короче», «типу», «якби» створюють інформаційний шум. Вони виникають тоді, коли швидкість мислення не встигає за швидкістю мовлення, або коли словниковий запас занадто бідний, щоб швидко підібрати потрібне визначення. Мова, перенасичена такими словами, стає в'язкою, важкою для сприйняття. Замість того, щоб слідкувати за змістом, слухач змушений продиратися крізь хащі зайвих звуків.

Багатство словникового запасу - це ще один стовп мовної культури. Чим більше слів знає людина, тим точніше вона може описати реальність. Обмежений лексикон змушує спрощувати думки, робити їх примітивними. Натомість широка ерудиція дозволяє малювати словами картини, передавати найтонші відтінки почуттів та ідей.

Однак сама лише правильність мови ще не гарантує успіху. Тут варто перейти до другого важливого аспекту - сили слова. Слово має колосальний психологічний вплив. Це не просто набір звуків, це носій енергії та інформації, здатний змінювати емоційний стан людини і навіть її переконання.

Історія знає безліч прикладів, коли саме промови змінювали хід подій, зупиняли війни або, навпаки, розпалювали їх. Але сила слова діє і на побутовому рівні. Одне влучне зауваження може надихнути людину на великі звершення,

підняти самооцінку, змусити повірити в себе. І так само слово може завдати глибокої травми. Образа, кинута мимохідь, може пам'ятатися роками.

Особливу увагу варто приділити відповідальності за сказане. У сучасному світі, де інформація поширюється миттєво, ціна слова зростає. Справжній оратор розуміє, що слово - це вчинок. Сказати неправду, дати порожню обіцянку або безпідставно звинуватити когось - це зловживання силою слова, яке згодом обертається проти самого промовця втратою репутації.

Сила слова також полягає в логічності та аргументації. Вміння переконувати - це мистецтво будувати свої висловлювання так, щоб вони вели слухача до певного висновку. Це не маніпуляція, а здатність структурувати хаос думок у чітку систему. Людина, яка володіє силою слова, не потребує крику чи агресії, щоб довести свою правоту. Її аргументи звучать вагомо навіть пошепки.

Третім важливим компонентом, без якого доповідь буде неповною, є виразність мовлення. Можна мати бездоганно грамотний текст і глибокі думки, але якщо озвучити їх монотонним, невиразним голосом, ефект буде мінімальним. Людський мозок влаштований так, що він швидко втомлюється від одноманітності.

Виразність досягається завдяки інтонації, темпу, ритму та паузам. Голос оратора - це музичний інструмент. Змінюючи висоту тону, ми можемо виділяти головне, ставити запитання, виражати сумнів чи впевненість.

Темп мовлення також відіграє важливу роль. Надто швидка мова сприймається як ознака хвилювання або невпевненості, до того ж слухач просто не встигає засвоювати інформацію. Надто повільна мова, навпаки, навіює нудьгу. Майстерність полягає в тому, щоб змінювати темп залежно від змісту: важливі речі говорити повільніше і чіткіше, а описові чи менш значущі моменти - трохи динамічніше.

Окремо слід сказати про паузи. Пауза - це один із найсильніших засобів виразності. Вона дозволяє слухачеві обміркувати почуте, підготуватися до нової думки або відчувати значущість моменту. Вміння тримати паузу - це ознака впевненого оратора. Тиша іноді може сказати більше, ніж потік слів.

До засобів виразності належить і невербальна поведінка: жести, міміка, погляд. Спілкування відбувається не лише через вуха, а й через очі. Якщо вираз обличчя суперечить словам, люди підсвідомо вірять саме очам, а не словам. Гармонія між тим, що людина говорить, і тим, як вона при цьому виглядає, створює ефект щирості. А щирість - це ключ до серця слухача.

Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що мовна культура, сила слова та виразність - це нерозривні частини одного цілого. Це комплекс навичок, необхідних сучасній людині.

Мова - це дзеркало думки. Неможливо говорити ясно, якщо думки плутані. І навпаки, працюючи над своєю мовою, ми впорядковуємо своє мислення. Оволодіння мистецтвом слова - це довгий шлях. Він вимагає читання якісної літератури, самоконтролю, постійної практики та роботи над помилками. Але цей шлях вартий того.

Адже той, хто вміє володіти словом, вміє володіти собою. А той, хто володіє собою, здатен впливати на світ навколо. Культура мовлення - це не просто шкільна вимога, це інструмент для побудови успішного життя і здорових стосунків між людьми.

Пелих Діана Олександрівна,
студентка 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ЕТИКА ОРАТОРА: ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СЛОВА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Правдивість та достовірність – це перший і головний етичний обов'язок оратора, тобто, це чесність перед аудиторією. Етичний обов'язок оратора полягає у забезпеченні фактологічної точності та прозорості джерел. У добу "фейкових новин" оратор виступає як фільтр. Поширення неперевіреної або свідомо

неправдивої інформації руйнує довіру, створює ґрунт для паніки та суспільних конфліктів. Етичний оратор завжди має надавати аудиторії інструменти для перевірки інформації.

Чесність вимагає відмови від маніпулятивних прийомів, зокрема, від підміни понять, емоційного шантажу та приховування важливих фактів. Маніпуляція є неетичною, оскільки вона обмежує свободу волі аудиторії. Наприклад, використання емоційно заряджених, але беззмістовних фраз, щоб приховати відсутність логіки, є прямим порушенням етичних норм. Ми повинні переконувати, а не примушувати.

Етично орієнтований оратор зобов'язаний дотримуватися мови поваги, уникаючи дискримінації та мови ворожнечі (hate speech). Слово, спрямоване на приниження за ознакою статі, раси, релігії чи поглядів, є соціальним токсином. Воно ображає людську гідність, розколює суспільство і, що найгірше, може стати початком реального насильства чи булінгу. Наше слово має об'єднувати. Інклюзивність вимагає врахування різноманітності аудиторії та обрання термінології, зрозумілої і прийнятної для всіх соціальних груп.

Етичний оратор усвідомлює, що його аудиторія різноманітна. Це вимагає уникати вузького жаргону та сленгу, який може відчужувати частину слухачів. Це не лише про ввічливість, а й про забезпечення рівного доступу до інформації. Найвища форма етичної відповідальності – це усвідомлення, що слово веде до дії.

Оратор несе відповідальність за реальні наслідки, які можуть бути спричинені його закликами, оцінками чи прогнозами. Уявіть політика, чий необережний вислів про економіку може спровокувати паніку на ринку або навіть масові протести. Слово – це сила, і ця сила вимагає обережності. Оратор, як лідер думок, повинен двічі подумати перед тим, як закликати до радикальних дій.

Етичний оратор повинен усвідомлювати свою роль як лідера думок і використовувати свій вплив для сприяння конструктивному діалогу та суспільному благу. Сила слова накладає моральний обов'язок використовувати

його для пошуку рішень, зменшення напруги, а не для поширення хаосу чи особистої вигоди. Наше завдання – будувати мости, а не стіни.

Таким чином, етика оратора – це комплексний набір вимог, що охоплює: правдивість, повагу перед людьми, відповідальність за наслідки. Навчання етиці слова – це інвестиція у здорове, зріле та відповідальне суспільство.

Болбот Антон Ігорович,
студентка 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РИТОРИКА - ІНСТРУМЕНТ ПЕРЕКОНАННЯ...

Риторика – одна з найдавніших гуманітарних дисциплін, що бере початок у Давній Греції та Римі. Її вивчали як основний інструмент публічного життя, адже вміння говорити переконливо визначало авторитет оратора, його вплив на суспільні процеси та політичні рішення. Сьогодні риторика залишається не менш важливою, оскільки комунікація є ключем до взаєморозуміння, управління, освіти, науки та медіапростору.

Риторика має науковий характер, оскільки вона системно описує структуру мовлення, механізми впливу слова на людину та закономірності побудови аргументації. У центрі її досліджень – логіка, знакові системи, психологічні особливості сприйняття інформації й лінгвістичні моделі. Класична риторика містить такі розділи, як інвенція, диспозиція, елокуція, меморія та акція. Кожен із цих етапів можна аналізувати, моделювати та вдосконалювати, що робить риторику повноцінною науковою дисципліною.

Окрім наукової складової, риторика містить виразне мистецьке начало. Мистецтво полягає у творчому доборі мовних засобів, інтонацій, пауз, емоційного забарвлення та образності. Оратор, як художник, створює уявні картини, викликає емоції, формує

атмосферу та настрій. Успіх виступу залежить не лише від логічності аргументів, а й від живого, індивідуального стилю мовця, уміння взаємодіяти з аудиторією та імпровізувати.

Головна мета риторики – переконати слухача. Для цього вона поєднує три універсальні складові:

Топос – це риторичне поняття, що означає загальні місця у промові

Етос – моральний авторитет і довіра до мовця;

Пафос – емоційний вплив, здатність зворушити, мотивувати, надихнути.

Ефективна комунікація передбачає гармонійне поєднання цих елементів. Риторика допомагає будувати аргументацію, передбачати реакції слухачів і добирати такі засоби впливу, які забезпечують максимально сильний ефект.

Риторика – це синтез науки і мистецтва, який слугує фундаментом переконливого мовлення. Вона навчає мислити чітко, говорити впевнено й впливати на думки та поведінку людей. У сучасному світі, де інформація є найважливішим ресурсом, володіння риторикою стає необхідною компетенцією для кожного, хто прагне ефективно взаємодіяти з іншими, аргументувати власну позицію та досягати поставлених цілей.

Грицюк Дарія Олександрівна,
студентка 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ:

ЖЕСТИ, МІМІКА, ПОСТАВА ЯК ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ

Жести служать доповненням до мовлення, допомагаючи уточнювати, підкреслювати або навіть замінювати слова. Наприклад, відкриті рухи рук

створюють враження щирості та відкритості, тоді як різкі або закриті жести можуть викликати недовіру. Уміння контролювати власні жести робить комунікацію більш переконливою та зрозумілою.

Обличчя людини здатне передати тонкі нюанси почуттів – від радості до сумнівів чи занепокоєння. Міміка є одним із найшвидших способів передачі емоцій, адже співрозмовник інтуїтивно зчитує її ще до того, як почує слова. Щира міміка підсилює довіру, тоді як суперечність між словами і виразом обличчя створює напругу.

Положення тіла відіграє ключову роль у тому, як нас сприймають інші. Пряма спина, розгорнуті плечі й упевнена стійка сигналізують про відкритість та рішучість. Натомість сутулість чи закриті пози можуть свідчити про невпевненість, втому або небажання підтримувати контакт. Таким чином, постава є не лише фізичним, а й психологічним індикатором.

Проксеміка – це використання особистого простору. Свідоме управління дистанцією (перехід у "соціальну" чи "особисту" зону) дозволяє регулювати рівень емоційної близькості та, відповідно, ступінь впливу на співрозмовника.

Ефективність повідомлення зростає тоді, коли слова та невербальні сигнали гармонійні. Якщо людина говорить упевнено, але її постава чи міміка не відповідають змісту – виникає сумнів у щирості. Саме тому важливо стежити за тим, щоб невербальна та вербальна комунікація не суперечили одна одній.

Отже, жести, міміка та постава є важливими інструментами впливу в комунікації. Вони дозволяють точніше передати емоції, ефективніше переконувати та глибше розуміти співрозмовника. Володіння навичками невербальної комунікації – це шлях до поглиблення взаєморозуміння та підвищення власної комунікативної компетентності.

Ісаков Стівен,
студентка 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

АРГУМЕНТАЦІЯ І ЛОГІКА ПЕРЕКОНАННЯ У ПУБЛІЧНИХ ДЕБАТАХ

Ключем до переконання є логічна структура аргументу, що складається з трьох елементів: твердження, доказу та зв'язки. Твердження має бути підкріплене надійними, верифікованими даними (статистика, факти, експертні свідчення). Логічна зв'язка (пояснення, чому доказ підтверджує твердження) є критичною, оскільки вона забезпечує перехід від фактів до прийняття позиції. Аргументи без чіткої зв'язки залишаються просто набором фактів.

Роль Етосу, Пафосу та Логосу в Переконанні (Аристотелівська Тріада). Публічне переконання потребує гармонійного використання трьох складових Аристотеля: логос - це чіткість, послідовність і доказовість аргументів; етос – цк встановлення авторитету та моральної цілісності оратора; пафос – це звернення до цінностей, почуттів та інтересів аудиторії. У дебатах Логос має домінувати, але Етос і Пафос використовуються для встановлення контакту та посилення сприйняття логічних висновків.

Успішна дебатантська команда не лише будує власну позицію, але й ефективно спростовує позицію опонентів. Спростування повинно бути цільовим і атакувати не особистість, а логічні помилки в аргументації суперника. Це може бути виявлення хибної аналогії, нерелевантного доказу або порушення причинно-наслідкового зв'язку. Якісне спростування демонструє суддям глибше розуміння теми.

Переконлива аргументація вимагає чистоти формальної логіки. Дебатерам необхідно уникати та вміти виявляти софізми (логічні помилки), такі як перехід на особистості, коло у доведенні або хибний причинно-наслідковий зв'язок.

Застосування чистої логіки підвищує етос спікера і робить його позицію неспростовною на раціональному рівні.

Ефективність у публічних дебатах – це результат успішного поєднання достовірності (Етос), емоційного резонансу (Пафос) та бездоганної логіки (Логос). Майстерність аргументації полягає не стільки в тому, щоб перекричати опонента, скільки в тому, щоб вибудувати настільки міцний і обґрунтований логічний ланцюжок, що він залишить суддям єдиний раціональний вибір – прийняти вашу позицію. Логіка є фундаментом, на якому будується успіх переконання.

Дудіна Євгенія Костянтинівна
студентка 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ТЕХНІКА ІМПРОВІЗАЦІЇ У ВИСТУПІ: ЯК ГОВОРИТИ ВПЕВНЕНО БЕЗ ПІДГОТОВКИ

Уміння імпровізувати під час публічного виступу є однією з ключових навичок сучасного комунікатора. Ситуації, у яких треба говорити без попереднього плану, виникають у професійній, навчальній і повсякденній діяльності. Імпровізація не означає хаотичність – це здатність швидко орієнтуватися, логічно мислити, адаптуватися до аудиторії та впевнено доносити думку. Розглянемо основні техніки, що дозволяють виступати впевнено навіть тоді, коли немає готового сценарію.

Одна з головних хитрощів імпровізації – вміння миттєво структурувати думки. Навіть кілька секунд достатньо, щоб побудувати короткий план виступу. Найпоширеніші схеми:

“Теза – аргумент – приклад – висновок”

“Проблема – причина – рішення”

“Минуле – теперішнє – майбутнє”

Застосування таких шаблонів допомагає уникати плутанини та створює враження ґрунтовної підготовки. Навіть якщо тема нова або складна, чітка структура надає виступу логічності, а самому оратору – впевненості.

Структуроване мислення також дозволяє контролювати хід виступу й не збиватися на другорядні деталі. Це перетворює імпровізацію на керований процес, а не хаотичний потік думок.

Пауза є одним із найбільш недооцінених інструментів імпровізації. Вона дає можливість швидко сформулювати наступну думку, підкреслити важливу інформацію та водночас створює ефект впевненості. Оратор, який робить паузи, виглядає зібраним і спокійним, навіть якщо говорить без підготовки.

Інший важливий елемент – контроль голосу. Чітка дикція, достатня гучність і варіація інтонації дозволяють утримувати увагу аудиторії. Навіть найпростіші речення звучатимуть переконливо, якщо їх подати впевнено. Голос є інструментом управління емоціями слухачів, тому його доречне використання підвищує ефективність імпровізованого виступу.

Імпровізація значно спрощується, якщо опиратися на власні знання та життєві історії. Особисті приклади не потребують запам'ятовування, вони звучать природно й створюють емоційний контакт з аудиторією. Такий прийом дає можливість заповнити прогалини у змісті та швидко перейти від загального до конкретного.

Метод асоціацій працює тоді, коли потрібно миттєво знайти ідею або пояснення. Будь-яке слово чи поняття можна пов'язати з чимось знайомим – і це вже основа для короткої розповіді. Таким чином імпровізація стає не підбором випадкових фраз, а творчим процесом побудови змісту на основі власного досвіду.

Під час імпровізованого виступу важливо спостерігати за реакцією аудиторії: її жестами, поглядами, рівнем уваги. Це дозволяє швидко коригувати темп, зміст чи тон розповіді. Якщо слухачі зацікавлені – можна додати деталей;

якщо помітне зниження уваги – перейти до іншого прикладу або сформулювати тезу коротше.

Адаптивність – головна риса вдалого імпровізатора. Вона передбачає здатність змінювати підхід залежно від ситуації: поставити уточнювальне запитання, пожартувати, пояснити простіше чи навести новий аргумент. Така взаємодія робить виступ живим та переконливим, а також знімає напругу з самого промовця.

Імпровізація – це не спонтанна балаканина, а навичка, що поєднує структуроване мислення, голосову техніку, здатність використовувати власний досвід та уважність до аудиторії. Опанувавши ці прийоми, можна впевнено виступати навіть без попередньої підготовки. Імпровізація розкриває оратора, формує його індивідуальний стиль і дозволяє ефективно доносити думку у найрізноманітніших ситуаціях.

Костів Юрій Іванович,
студент 1 курсу, групи КН-250016
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ІМПРОВІЗАЦІЯ У ВИСТУПІ: ЯК ГОВОРТИ ВПЕВНЕНО

Техніка імпровізації у виступі – це навичка, яка потрібна кожному, хто хоча б інколи говорить перед людьми. Та найголовніше питання, яке постає у більшості, – як же говорити впевнено без підготовки? Виявляється, це не так складно, якщо знати кілька простих прийомів.

Перший секрет – це внутрішній спокій. Людина, яка нервує, починає говорити швидше, голос тремтить, а думки плутаються. Тому варто зробити кілька глибоких вдихів перед виступом і налаштувати себе на позитив. Навіть коротка пауза на початку допомагає зосередитися і виглядати впевненіше.

Другий важливий крок – говорити повільніше. Коли ми хвилюємося, хочеться швидше «відбути» виступ, але саме це робить мову рваною. Повільний темп дає змогу зібрати думки й обрати правильні слова. До того ж аудиторія краще сприймає спокійну, чітку мову.

Третя техніка – опора на просту структуру. Якщо немає підготовленого плану, можна триматися універсальної схеми: теза – пояснення – приклад – висновок. Це працює майже завжди. Наприклад, якщо вас раптово запитали про певну тему, спершу висловіть загальну думку, потім коротко поясніть, додайте приклад із життя або досвіду й завершіть коротким висновком. Така структура допомагає не розгубитися і звучати послідовно.

Ще один практичний метод – використання пауз. Пауза робить мову виразнішою і дає час подумати над тим, що сказати далі. Це показник впевненості, а не слабкості. Багато відомих спікерів використовують паузи свідомо, щоб керувати увагою публіки.

Не менш важливо реагувати на аудиторію. Якщо слухачі кивають, усміхаються або задають питання – використайте це, щоб продовжити думку. Живий контакт створює відчуття діалогу й допомагає легше імпровізувати.

Окремо варто згадати про прості фрази-переходи, які рятують у будь-якій ситуації. Наприклад: «Давайте подивимося з іншого боку», «Ще один цікавий момент полягає в тому, що...», «З власного досвіду можу сказати...». Такі фрази дають можливість виграти час і плавно перейти до нової думки.

І, звісно, не треба боятися маленького гумору. Легка самоіронія або коротка жартівлива ремарка розряджають атмосферу й роблять виступ живим. Головне – не переборщувати.

На завершення варто сказати, що вміння імпровізувати – це навичка, яку можна й потрібно тренувати. Можна час від часу давати собі випадкові теми й намагатися говорити на них хоча б одну хвилину. З часом страх зменшується, а впевненість зростає.

Отже, говорити впевнено без підготовки – реально. Головне – спокій, проста структура, паузи та живий контакт із аудиторією. І чим більше практики, тим легше імпровізувати.

Батан Наталія Вікторівна,
студентка 1 курсу, групи ЕкК-25003б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МИСТЕЦТВО БУТИ ОРАТОРОМ

Мистецтво ораторства – це вміння впливово, переконливо й виразно передавати свої думки перед аудиторією. У ХХІ столітті воно залишається одним із ключових інструментів лідерства, професійного успіху та громадської активності.

Передусім, ораторство ґрунтується на трьох складових: змісті, формі та емоційному впливі. Зміст – це логічно структурований матеріал, обґрунтована позиція та чітко сформульована ідея. Форма охоплює мовлення, дикцію, інтонацію, темп і жести. Емоційний вплив забезпечується харизмою промовця, щирістю та вмінням створитися контакт з аудиторією.

Ефективний оратор має вміти адаптуватися до слухачів: враховувати їхні інтереси, рівень підготовки та очікування. Правильно побудована промова зазвичай складається з трьох частин: вступу (привернення уваги), основної частини (розкриття змісту) та висновку (підсилення головної думки).

Важливими є також невербальні засоби: відкрита поза, природні жести, пряма постава й упевнений погляд. Пауза, інтонаційні зміни та акценти допомагають керувати увагою публіки й роблять виступ живим.

Сучасний оратор повинен володіти навичками роботи з презентаціями, мультимедіа та інтерактивними інструментами. Проте ці засоби лише

підсилюють промову – головною залишається особистість промовця та його здатність викликати довіру.

Ораторське мистецтво – це не вроджений талант, а навичка, яку можна розвивати через практику, аналіз успішних промов і постійне самовдосконалення. Регулярні тренування, робота над голосом, вивчення риторики та зворотний зв'язок від аудиторії допомагають ставати впевненішим і переконливішим.

Кравчук Валерія Валентинівна,
студентка 1 курсу, групи ЕкК-250036
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

ФОРМУВАННЯ ХАРИЗМИ ТА ОСОБИСТІСНОГО БРЕНДУ ОРАТОРА

У сучасному суспільстві, де комунікація стала одним із ключових інструментів професійного й особистісного успіху, формування харизми та особистісного бренду оратора набуває особливої ваги. Харизма не зводиться лише до природного дару – вона формується поступово, через усвідомлення власних сильних сторін, розвиток емоційного інтелекту та здатність викликати довіру. Саме тому важливо розуміти, що вміння впливати на аудиторію є результатом цілеспрямованої роботи над собою, а не лише внутрішньої інтуїції.

Особистісний бренд оратора, водночас, складається з його репутації, манери подачі та здатності формувати ціннісні повідомлення. Важливими є не тільки інформаційна точність і логічність виступу, а й те, як саме людина презентує себе: постава, тембр голосу, погляд, жести, щирість у комунікації. Таким чином, бренд формується через поєднання професійної компетентності та унікального стилю, який дозволяє оратору вирізнятися й запам'ятовуватися.

Крім того, сучасні медіа розширюють можливості для створення публічного образу. Соціальні мережі, відеоплатформи та онлайн-виступи стають простором, у якому оратор може демонструвати експертність, будувати контакт з аудиторією та підсилювати свій особистісний бренд. Проте ефект буде сталим лише тоді, коли візуальний образ, поведінка та зміст виступу відповідають один одному, створюючи цілісне враження про особистість.

Отже, харизма й особистісний бренд – це не випадкові риси, а результат системної роботи над комунікаційними навичками, самопрезентацією та внутрішньою впевненістю. Оратор, який усвідомлює власні цінності, вміє слухати, підтримувати діалог і щиро взаємодіяти з людьми, здатний створити сильний, автентичний бренд, що викликає довіру й повагу. Саме поєднання індивідуальності, професійності та послідовності робить оратора впливовим і переконливим у будь-якому комунікаційному середовищі.

Філінов Матвій Андрійович,
студентка 1 курсу, групи ЕкК-25003б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МИСТЕЦТВО БУТИ ОРАТОРОМ: ВІД СТРАХУ ДО МАЙСТЕРНОСТІ

Давньоримський політик і філософ Марк Тулій Цицерон колись сказав: "Poeta nascitur, orator fit", що в перекладі означає: "Поетами народжуються, ораторами стають". Ця фраза є фундаментом розуміння ораторського мистецтва. Багато хто помилково вважає, що вміння гарно говорити — це вроджений дар, доступний лише обраним. Насправді ж, ораторство — це навичка, яку можна і треба тренувати, подібно до гри на музичному інструменті чи заняттям спортом.

У сучасному світі, де інформація є головним ресурсом, здатність переконувати, надихати та чітко доносити свої думки стає ключовим фактором успіху в будь-якій професії.

Історичний контекст та сучасність

Мистецтво красномовства (риторика) зародилося в античній Греції та Римі, де слово було головною політичною зброєю. Демосфен, який мав вади мовлення, набивав рот камінням і перекрикував шум моря, щоб стати найкращим оратором Афін. Це доводить, що бажання і праця важливіші за стартові умови.

Сьогодні ораторство трансформувалося. Ми більше не виступаємо на форумах у тогах, але ми проводимо презентації, ведемо переговори, записуємо відео для блогів та виступаємо на Zoom-конференціях. Принципи залишилися тими самими: зрозуміти, зацікавити, переконати.

Професійний виступ завжди спирається на три складові, які ще Арістотель називав Етос, Патос і Логос, але мовою сучасної практики це можна сформулювати так. Гарна промова завжди має чітку структуру. Хаотичність думок — головний ворог оратора. 1. Вступ (10-15% часу): Його мета — "зацепити" аудиторію. Це може бути шокуючий факт, жарт, риторичне запитання або коротка історія. 2. Основна частина (70-80% часу): Тут розкривається суть. Важливо дотримуватися правила "одна думка — один приклад". Не варто перевантажувати слухача зайвими деталями. 3. Висновок (10-15% часу): Це не просто кінець промови, це заклик до дії (Call to Action). Аудиторія має чітко зрозуміти, що їй робити з отриманою інформацією.

Важливою складовою виступу є голос оратора — він постає вагомим інструмент сприйняття промови. Монотонна промова присипляє навіть якщо тема дуже цікава. Важливо змінювати швидкість мовлення та гучність, щоб акцентувати увагу на важливих моментах. Паузи — це найпотужніша зброя оратора. Пауза перед важливою фразою привертає увагу, а пауза після неї — дає час усвідомити сказане.

Подолання страху публічних виступів є однією з найпоширеніших фобій у світі. Навіть досвідчені актори та політики хвилюються перед виходом на сцену.

Секрет не в тому, щоб не боятися, а в тому, щоб використати цей страх. Адреналін, який виділяється під час хвилювання, можна трансформувати в енергію та драйв. Зміщення фокусу з себе на аудиторію знімає зайву напругу.

Сучасне ораторське мистецтво неможливе без сторітелінгу (вміння розповідати історії). Сухі факти та статистика забуваються через 10 хвилин. Історії ж викликають емоції, а емоції запам'ятовуються надовго. Найкращі промовці (наприклад, Стів Джобс або спікери TED Talks) завжди ілюструють свої тези життєвими прикладами, де є герой, конфлікт та його вирішення

Таким чином, бути оратором — це означає бути лідером ситуації. Це мистецтво керувати увагою, часом та емоціями інших людей. Шлях до майстерності лежить через постійну практику. Кожен невдалий виступ — це урок, а кожен вдалий — крок вперед

Зінченко Марина Костянтинівна,
студентка 3 курсу, групи ТТ-2309
механіко-технологічного факультету,
Науковий керівник: Горбатюк Т. В.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МИСТЕЦТВО БУТИ ОРАТОРОМ...

Мистецтво бути оратором – це не просто вміння красиво говорити перед аудиторією. Це здатність формувати думки так, щоб вони торкалися розуму й серця слухачів, надихали, переконували або спонукали до дії. В усі часи красномовство вважалося однією з ключових рис лідерів, адже слово має унікальну силу: воно здатне змінювати настрої, впливати на перебіг історичних подій і навіть визначати напрям розвитку суспільства. І сьогодні, у століття інформаційних технологій, коли люди щодня взаємодіють через тексти, соціальні мережі, відео та публічні виступи, мистецтво ораторства стає ще потрібнішим, ніж будь-коли раніше.

Справжнє ораторство починається з внутрішнього змісту промовця. Оратор повинен глибоко розуміти тему, про яку говорить, і мати внутрішню впевненість у необхідності свого виступу. Люди завжди відчують щирість і переконаність, тому перший крок до майстерності – це вміння чесно формулювати власні думки. Не можна надихнути інших тим, що не надихає тебе самого. Оратор повинен мати ідею, яку прагне донести, мету, заради якої виходить перед аудиторією, а також внутрішню відповідальність за свої слова.

Важливо також розуміти, що кожна промова – це своєрідна подорож, яку оратор пропонує слухачам. Щоб ця подорож була цікавою й логічною, необхідна добре вибудована структура. Промова повинна мати виразний вступ, у якому формується увага аудиторії; змістовну основну частину, де розкривається тема; та емоційно завершений фінал, який залишає після себе чітке враження або думку. Успішні оратори часто використовують приклади, історії, порівняння та образи, щоб зміст промови ставав більш зрозумілим і живим. Слово, підсилене конкретикою, завжди запам'ятовується краще.

Особливої уваги заслуговує роль невербальної комунікації. Мова тіла – це ще один інструмент оратора, який здатен або підсилити сенс промови, або зруйнувати її. Постава говорить про впевненість, жести допомагають структурувати думку, погляд створює контакт зі слухачами. Оратор, який боїться дивитися в очі слухачам, здається невпевненим, навіть якщо його слова правильні. Навпаки, щира усмішка, відкритий погляд, природні рухи дозволяють промовцю виглядати близьким і зрозумілим. Невербальні засоби комунікації стають містком між оратором і аудиторією, допомагаючи краще передати емоції.

Ще одним важливим інструментом є голос – головний музичний інструмент оратора. Він може бути гучним і натхненним, тихим і емоційним, швидким або повільним. Інтенаційні переходи створюють ритм промови, від якого залежить її сприйняття. Монотонність швидко стомлює, а надмірна емоційність може відштовхнути, тому важливо знайти гармонію. Уміння робити паузи – теж велике мистецтво: саме в паузах народжується напруження, увага, акцент. Через інтонацію оратор формує настрій, керує увагою та передає свої емоції. Саме тому

професійні промовці приділяють багато часу тренуванню дихання, дикції та темпу мовлення.

Не менш значущим є вміння взаємодіяти з аудиторією. Навіть найкраще підготовлена промова не буде ефективною, якщо оратор говорить «в нікуди», не відчувачи реакції людей. Досвідчений промовець уважно спостерігає за слухачами, вміє помічати, коли аудиторія зацікавлена, а коли втрачає увагу, і відповідно змінює темп або подачу. Успішна ораторська діяльність – це завжди двосторонній обмін: оратор ділиться думками, а аудиторія «відповідає» своєю реакцією. Іноді достатньо одного доречного запитання, легкої усмішки чи зміни прикладу, щоб знову повернути увагу людей.

Важливо також пам'ятати, що ораторське мистецтво нерозривно пов'язане зі здатністю долати хвилювання. Страх публічних виступів – одна з найпоширеніших людських тривог. Але досвідчений оратор не намагається повністю позбутися хвилювання, а вчиться керувати ним, перетворювати його на енергію, яка допомагає бути більш живим і переконливим. Замість того щоб думати про те, як він виглядає, хороший промовець зосереджується на тому, що хоче донести. Такий психоемоційний фокус зменшує страх і дозволяє виступати впевнено та природно.

Мистецтво оратора – це постійний процес розвитку. Не існує межі, яку можна пройти й сказати: «Я вже досконалий». Що більше людина виступає, аналізує свої помилки, слухає інших, читає, розвиває словниковий запас і тренує комунікативні навички, то більш майстерною вона стає. Кожен виступ – це можливість вдосконалитися, знайти своє унікальне звучання, розширити світогляд і вплив на інших.

Отже, мистецтво бути оратором – це поєднання внутрішньої зрілості, знань, емоційності й технічної майстерності. Це не вроджений дар, а глибока навичка, яку можна розвивати протягом усього життя. Хороший оратор не просто говорить – він надихає, переконує і веде за собою. Його сила полягає в умінні будувати мости між людьми, створювати атмосферу довіри та передавати свої думки так, щоб вони ставали близькими й зрозумілими кожному. Саме тому

мистецтво слова залишається однією з найважливіших форм духовного впливу на суспільство, незалежно від часу й обставин.

Шишова Дар'я,
*студентка 1 курсу, ФіЛН-250016,
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Притика О. І.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ МИРУ

Слово – це найдавніший і наймогутніший інструмент, яким володіє людина. Воно здатне творити і руйнувати, надихати й зневірювати, спонукати до боротьби або примиряти. У різні історичні епохи саме слово ставало рушійною силою великих подій. Та водночас – саме слово може бути тим, що приносить мир, взаєморозуміння й гармонію. Ораторське мистецтво – це не просто вміння говорити. Це вміння впливати на світ, будувати мости між людьми, а не стіни.

Мир не народжується раптово – його створюють люди, які вміють домовлятися, слухати й розуміти одне одного. І в цьому процесі вирішальну роль відіграє мова. Там, де лунають аргументи, немає місця зброї. Там, де люди говорять – там зникає ворожнеча. Саме тому ораторське мистецтво можна вважати справжнім інструментом миру.

Справжній оратор не говорить для того, щоб перекричати інших. Він говорить, щоб переконати. Його мета – не перемога у суперечці, а взаєморозуміння. Мудрий промовець не розпалює конфлікти, а вміє їх гасити. Він звертається не лише до розуму, а й до серця, бо розум без доброти – це холодна логіка, а серце без розуму – це сліпа емоція. Саме поєднання цих двох складових робить промову миротворчою.

Історія знає безліч прикладів, коли слова ставали сильнішими за зброю. Давньогрецькі оратори – Демосфен, Сократ, Цицерон – використовували силу риторики, щоб відстоювати справедливість і переконувати суспільство у необхідності розумного, чесного управління державою. Їхні промови змінювали долі народів.

У XX столітті з'явилися видатні оратори, чії слова допомагали людству рухатися шляхом миру. Махатма Ганді у своїх виступах закликав до ненасильства, терпимості та духовної сили. Він довів, що мирна боротьба може бути ефективнішою за будь-яке насильство. Його слова стали символом гідності та моральної стійкості.

Мартін Лютер Кінг своїм знаменитим виступом «Я маю мрію» звернувся до сердець мільйонів. Його промова не містила закликів до агресії чи помсти – лише до справедливості, рівності та миру між людьми. І саме ця мирна сила слова змінила Америку, а згодом і весь світ.

Нельсон Мандела, провівши 27 років у в'язниці, не закликав до помсти після звільнення. Навпаки, він своїми словами закликав народ до примирення, прощення й співпраці. Саме завдяки силі його промов Південна Африка уникнула кровопролиття.

І в українській історії сила слова відігравала не меншу роль. Тарас Шевченко своїми творами і виступами не тільки закликав до боротьби за волю, а й утверджував ідею людської гідності, поваги до кожної особистості. Леся Українка говорила про силу духу, про мир через любов і мудрість. Її слово несло надію тим, хто страждав і шукав світло в темряві.

Сучасні українські промовці, журналісти, громадські діячі також продовжують традицію миротворчої риторики. У час війни слово стає не лише засобом комунікації, а й зброєю, що підтримує моральний дух, нагадує про людяність і єдність.

У ХХІ столітті роль ораторського мистецтва зросла ще більше. Сьогодні кожен має можливість бути почутим – у соціальних мережах, на мітингах, у ЗМІ. Але разом із цим зросла і відповідальність за слово. Адже одне необережне висловлювання може викликати конфлікт, а мудра промова – навпаки, заспокоїти, об'єднати, дати людям надію.

Тому важливо навчатися культури спілкування, уміння висловлювати свої думки з повагою до інших. Справжній оратор – це не лише той, хто красиво говорить, а той, хто несе відповідальність за свої слова.

Ораторське мистецтво вчить людину бути толерантною, уважною до співрозмовника, вчить бачити у кожному не ворога, а партнера для діалогу. І саме через це воно є найціннішим інструментом миру у будь-якому суспільстві.

Отже, слово – це сила, яка може або зруйнувати, або збудувати. У руках справжнього оратора воно стає інструментом добра, співчуття й гармонії. Людина, яка володіє ораторським мистецтвом, має змогу змінювати не лише думки, а й серця людей. Мир починається не з договорів і наказів, а з розмови – щирої, доброзичливої, мудрої. І якщо кожен із нас навчиться говорити з повагою, слухати з розумінням і діяти з любов'ю, тоді світ стане справді мирним.

Тож ораторське мистецтво – це не просто частина культури. Це велика духовна сила, що здатна зцілити людство. Бо іноді для миру не потрібна зброя – достатньо лише одного влучного, щирого і доброго слова.

Черненко Кирило Русланович,
студент 1 курсу, групи ФІЛА-250026
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Притика О. І.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ

РОЛЬ ВЕРБАЛЬНИХ ЗАСОБІВ У МИСТЕЦТВІ ОРАТОРСЬКОГО СЛОВА

Мистецтво ораторського слова (риторика) є однією з найдавніших дисциплін, що вивчає закони ефективної комунікації та впливу на аудиторію. Успіх публічного виступу багато в чому залежить від вербальних засобів - безпосередньо від змісту мовлення, вибору слів та побудови фраз. Вербальні засоби є основним каналом передачі інформації та ключовим інструментом реалізації трьох основних компонентів риторики: логосу (логіка), етосу (довіра до оратора) та пафосу (емоційний вплив).

Вербальні засоби у мистецтві ораторського слова виступають як фундамент для реалізації логіко-змістової складової (логосу), забезпечуючи чіткість, доказовість та послідовність мовлення. Головною вимогою на цьому рівні є точність - використання лексики у її прямому значенні та повна відсутність двозначності, що могло б ввести аудиторію в оману. Оратор має майстерно обирати лексику, адаптуючи термінологічний апарат до рівня підготовки слухачів, оскільки надмірне насичення спеціальною лексикою знижує сприйняття, тоді як її доречне використання підвищує компетентність промовця (етос). Збалансоване поєднання змістовності (насиченості фактами та доказами) з правильністю (дотриманням граматичних та орфоепічних норм) створює основу для довірливого ставлення аудиторії до виступу.

Особлива роль у посиленні впливу належить лексико-стилістичним засобам, які є прямими інструментами реалізації емоційної складової (пафосу). Майстерне застосування тропів (метафор, порівнянь, гіпербол) та риторичних фігур (риторичних запитань, анафори, епіфори) не лише прикрашає мовлення,

але й робить абстрактні ідеї наочними та запам'ятовуваними. Наприклад, метафори створюють сильний візуальний образ, що значно полегшує емоційне сприйняття складних концепцій, а анафора (повтор на початку фраз) створює ритм та акцентує увагу на ключовій тезі, забезпечуючи її міцне закріплення у свідомості слухачів. Ці засоби перетворюють мовлення з інформаційного повідомлення на естетично цінний текст, здатний викликати сильний відгук.

Крім лексичного рівня, ключове значення має синтаксична організація мовлення, що визначає його логічну архітектуру та динаміку. Оратор мусить вміло чергувати короткі прості речення для динамічного викладу та чіткої фіксації основних ідей, зі складними реченнями для розгортання аргументації та пояснення причинно-наслідкових зв'язків. Використання інверсії (непрямого порядку слів) дозволяє логічно наголосити на найважливішому елементі речення, привернувши до нього особливу увагу. До того ж, зв'язуючі фрази, які забезпечують перехід між частинами доповіді (наприклад, "Отже, підсумовуючи", "Перейдемо до наступного питання"), підтримують структурну єдність тексту і допомагають аудиторії легко стежити за логікою викладу.

Таким чином, ефективність ораторського слова залежить від гармонійного поєднання всіх вербальних засобів. Оратор повинен не лише володіти нормативною чистотою мовлення (правильність, точність), але й майстерно використовувати його експресивно-стилістичний потенціал (образність, ритмічність), що дозволяє не просто інформувати, а й переконувати та надихати аудиторію, реалізуючи таким чином головну комунікативну мету.

Вербальні засоби відіграють вирішальну роль у мистецтві ораторського слова, виступаючи як механізми переконання, емоційного впливу та естетичного задоволення. Успіх промови - це завжди результат цілеспрямованого поєднання змістової глибини із художньою виразністю та логічною структурою. Якісне ораторське слово є свідченням високої мовної культури промовця, що забезпечує виконання комунікативної мети.

Ярова Кіра Сергіївна,
студентка 1 курсу, групи ФІЛН-250026
гуманітарно-педагогічного факультету
Науковий керівник: Притика О. І.,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м.Київ

МИСТЕЦТВО СЛОВА В ТЕАТРАЛЬНОМУ КРАСНОМОВСТВІ

Театральне слово посідає центральне місце у системі сценічного мистецтва, адже саме через мовлення актор передає думки, емоції та внутрішні стани персонажа. На відміну від побутового мовлення, сценічне слово є художньо організованим, насиченим підтекстами, інтонаційними відтінками та ритмікою, що забезпечує глибину комунікації між актором і глядачем.

Слово у драматичному мистецтві є не лише засобом передачі інформації, а повноцінним елементом дії. Кожна репліка має чітке дієве завдання: вплинути на партнера, змінити ситуацію, викликати емоційну реакцію чи просунути конфлікт уперед. Таким чином, сценічне слово перетворюється на вчинок, що формує розвиток подій у виставі.

Культура мовлення актора визначає переконливість сценічного образу. До ключових вимог належать чистота артикуляції, правильна дикція, логічність фрази та володіння нормами літературної мови. Професійне мовлення є результатом системних тренувань дихання, голосового апарату й техніки вимови.

Важливе місце посідають інтонація, тембр і ритм, які створюють емоційний настрій, забезпечують індивідуальність персонажа й визначають динаміку сцени. Психологічна природа слова полягає у його походженні з внутрішньої дії актора: лише справжнє переживання наповнює мовлення енергією та робить його живим, а не декларативним.

Режисура також істотно впливає на мистецтво слова. Вона визначає ритмічну структуру вистави, характер пауз, логічні наголоси й інтонаційні переходи. Завдання актора полягає у гармонійному поєднанні власної техніки з

режисерським задумом, зберігаючи при цьому природність і індивідуальність мовлення. Техніка сценічного мовлення включає розвиток дихання, резонаторів, голосу, артикуляційного апарату; її основою є регулярні вправи — скоромовки, інтонаційні варіації, читання вголос. Емоційна виразність слова визначає силу впливу на глядача й досягається точним відповідником між внутрішньою дією, тоном, жестом і паузою.

Важливим є і національний вимір театрального слова: багатство української мови, її інтонаційність, мелодика й традиційні фразеологізми надають сценічному мовленню культурної глибини та автентичності. Театр у цьому контексті виступає носієм національної пам'яті та ідентичності.

Отже, володіння словом є невід'ємною частиною акторської майстерності. Лише через живу, психологічно достовірну й технічно вивірену мову актор може перетворити написаний текст на справжню сценічну подію, що дарує глядачеві глибоке і емоційне переживання.

Мазурик Валерія,
студентка 1 курсу, групи ІПЗ-250066
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РИТОРИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА

Отож, розпочнемо з того, що у сучасному суспільстві, де переважають інформаційні технології та швидкий обмін даними між пристроями, здатність ефективно презентувати себе стає ключовою компетенцією студента адже у наш час уміння самопрезентації є дуже корисною навичкою. Риторика забезпечує людину знанням та умінням до побудови змістовного, аргументованого та цілеспрямованого висловлювання. Тому уміння володіти словом виступає

важливим чинником академічної та професійної успішності уміння володіти словом і конвертувати наші думки в життя є надзвичайно корисним у житті де все постійно змінюється.

На мою думку, риторика можна визначити як ефективний механізм формування нашої креативної думки та додає плюс до іміджу студента, бо це наш засіб розвитку навичок самопрезентації в навчальному середовищі й за його межами. Розгляньмо деякі аспекти її розуміння:

1. Риторика як науково-практична дисципліна.

Риторика поєднує теоретичні знання про мовлення з практичними прийомами його організації. Вона навчає добору аргументів, логічному викладу думок, вмінню впливати на слухача. Для студента це є основою побудови грамотної та змістовної комунікації.

2. Самопрезентація. Процес формування власної думки.

Студент це персону яка презентує себе щоденно. Під час відповідей на заняттях, участі в обговоренні між студентами, на співбесідах чи публічних виступах. Самопрезентація охоплює нашу поведінку, наш стиль мовлення, манеру розмови та здатність приматися на рівних з співрозмовником, або навіть перевершити його. Ораторські навички підсилюють наші можливості, роблячи їх цілеспрямованими обґрунтованими.

3. Вербальна риторика

До неї належать чітка і логічна структура викладу, правильність формулювань, використання доказів і фактів, приклади, статистику чи порівняння. Уміння комбінувати ці засоби робить нашу промову змістовною та переконливою. Студент, який володіє цими інструментами, здатний чітко доносити думку та захищати свою позицію про власні ідеї.

4. Невербальні засоби.

Жести, постава, міміка, контакт очей і тембр голосу суттєво впливають на сприйняття промовця. Правильне використання невербальних засобів підсилює довіру аудиторії, створює позитивний емоційний ефект. Для студента це

важливо під час відповідей, виступів або презентацій проєктів. Наша з вами жестикуляція це ключ до ефективної передачі емоцій.

5. Етичність риторики.

Етика є основою справжньої ораторської майстерності. Дотримання чесності, та відповідальності за власні слова формує позитивний вигляд промовця. Студент, який спирається на етичні принципи, викликає більше довіри та поваги. Тому варто поважати співрозмовника та його думки.

6. Риторика у цифровому середовищі та у наші дні.

Сучасні форми комунікації це відеопрезентації, соціальні мережі також це можуть бути онлайн-зустрічі які вимагають адаптованих риторичних стратегій. Тут важливими стають лаконічність та вміння працювати з візуальними матеріалами. Це відкриває нові можливості для самопрезентації студента.

7. Розвиток риторичних навичок. (як розвивати свої навички гарно говорити)

Систематична практика є основоположною формою втілення є участь у дебатах, дискусіях, публічних виступах тощо. Це допомагає сформувати вашу впевненість і навички самоконтролю. Риторична компетентність підвищує конкурентоспроможність студента й сприяє професійному становленню.

Таким чином, можемо підсумувати, що риторика є ефективним і необхідним інструментом самопрезентації, що дозволяє студенту створити впевнений та переконливий образ. Володіння ораторським мистецтвом підвищує рівень комунікативної культури нашого суспільства, сприяє саморозвитку й забезпечує успішну взаємодію в академічному та соціальному середовищі.

Колодійчук Анастасія,
студентка 2 курсу, групи ММБ-11
факультету аграрного менеджменту,
Чорноморденко Дмитро,
доцент кафедри філософії
та міжнародної комунікації
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

THE ROLE OF RHETORIC IN THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF A SPECIALIST

What is essential for any good specialist? Organisational skills, leadership abilities, responsibility, etc. come to mind. But what about rhetoric? In the right hands, the science of rhetoric can inspire, motivate, guide, evoke emotion or action, ensure a comfortable atmosphere in the team, and so on.

Rhetoric itself, as the science of the influence of words on people, originated in ancient Greece. Aristotle is considered the creator of rhetoric as a scientific discipline. However, rhetoric originated in Syracuse in the 5th century BC, thanks to the demagogue Corax. Returning to Aristotle, it was he who created the first scientific theory of this art, set out in his work “Rhetoric,” which also described Aristotle's classical triad: Ethos – trust in the speaker (reputation, competence, sincerity); Pathos – emotional influence on the listener; Logos – logic, arguments, and evidence. The combination of these three elements equals a successful speech.

At first glance, rhetoric may seem rather dry and logical. A person has a triad, so follow it and everything will work out. Right? But what if we look at rhetoric as a weapon? Imagine that the speaker has a sporting rifle in his hands, the hall is foggy, and the audience is metal targets moving left and right, barely visible through the thick fog. The speaker begins his speech, each word like a bullet flying from the speaker's mouth to the microphone, and from there to the listener. Whether he hits the target or not, the speaker will find out later, but for now, he only occasionally hears the bullet

hitting what sounds like metal. Fortunately for the speaker, he has a sight, which is his speech technique, and the aforementioned triad: Ethos is the quality of the weapon (trust in the shooter); Pathos is the power of the shot (emotional charge); Logos is the accurate trajectory (logic of arguments). From this point of view, the triad no longer looks like a tool, but only like the skills to wield a weapon.

It should not be forgotten that rhetoric is not only used in public, it also has a place in everyday disputes between two people. There is no longer any fog, and both people have weapons, there are no indistinct glances or negotiations between the audience, there is only you and your opponent. It resembles fencing: who will pin down whom, whose blow will be stronger, whose sword is stronger. Your mouth becomes a sword, your arguments become blows, and your counterarguments become parries. Of course, the triad appears here as well: Ethos is your stance and technique, Logos is the technique of accurate strikes, and Pathos is the rhythm, tempo, and dynamics of the duel.

It's amazing how rhetoric finds its place in almost everything. With the right rhetoric comes opportunity, chance. The chance to bring a company to the world market, to persuade people to stop using plastic, to preserve historical values and prevent them from being destroyed by new buildings, and even to save a person from suicide. This is all the good side of the coin, but what if you make a mistake, slip up, or blurt something out without thinking it through? Employees lose motivation, and the company loses its power.

A speaker can never know for sure that he will be heard, that he will be understood, and this is not because of his lack of skills (not without it, of course), he simply cannot be too confident. Half of the audience will respond, the other half will look at him with incomprehension, as if he were an idiot. Yes, of course, when speaking in front of anyone, a bunch of factors come into play: the speaker's reputation, gestures, appearance, and how appropriate they are, vocabulary, the age of the audience, social status, and even a slight tremor in the voice can reduce the speaker's authority. It may seem like an insignificant detail, but the audience will notice it. But this is only a small part of all the factors that can influence the outcome of a speech.

When thinking about what rhetoric is, it is impossible to find a clear answer. It is a driving force and a brake, gentle and threatening, life-giving and deadly, it is a weapon and peace. Some may say, "Words don't do the job," but rhetoric proves the opposite. It is a tool that shapes our surrounding reality and our future. Every speech is a choice between chaos and order, between truth and manipulation, between freedom and subjugation. In the hands of the wise, it can heal; in the hands of the irresponsible, it can destroy; and in the hands of the cunning, it can get them scot-free. No matter how you look at it, rhetoric and its influence remain something human, something that plays on our emotions and beliefs.

This is not dry chemistry or physics, where everything is decided by formulas, numbers, and the laws of the universe. In rhetoric, the rules are created by the speaker and the listener, by one person and another. Rhetoric is a duel, a shooting range in the fog, a destructive force and a helping hand. All that remains is to choose what you need.

Sources

1. Бондажевська Л. С. Особливості визначення поняття "помилка" в прагма-діалектиці та концепції Вудса–Волтона / Л. С. Бондажевська // Гілея: науковий вісник. - 2014. - Вип. 81. - С. 253-257. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2014_81_66

2. Бондажевська Л. С. Помилки в аргументації як евристики та аргументи / Л. С. Бондажевська // Гілея: науковий вісник. - 2015. - Вип. 97. - С. 169-173. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2015_97_44

3. Бондажевська Л.С. Правила ведення дискусії та їх порушення: прагма-діалектичний підхід / Л.С. Бондажевська // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. - 2012. - Вип. 4(2). - С. 27-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/filipol_2012_4%282%29_8

Гребенюк Євгеній,
студент 1 курсу, групи ІПЗ-250056
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РОЛЬ РИТОРИЧНИХ НАВИЧОК У РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

У сучасному інформаційному суспільстві здатність не лише споживати, але й критично аналізувати інформацію є ключовою компетенцією фахівця. Водночас, саме лише критичне мислення є недостатнім без вміння чітко, структуровано та переконливо доносити власну позицію. У цьому контексті риторичні навички виступають не просто як "мистецтво говорити", а як дієвий інструмент розвитку та застосування критичного мислення.

Процес підготовки до публічного виступу чи участі в дебатах вимагає від студента глибокого занурення в тему. Він змушений аналізувати різні точки зору, відбирати релевантні аргументи, перевіряти джерела на достовірність та передбачати можливі контраргументи. Цей процес аналізу, синтезу та оцінки інформації і є практичним втіленням критичного мислення.

Більше того, риторика вчить структурувати думку. Побудова логічної композиції виступу (вступ, основна частина з аргументацією, висновки) привчає студента до послідовного та обґрунтованого мислення. Він вчиться не просто мати думку, але й формулювати тезу, підкріплювати її доказами та презентувати її з урахуванням аудиторії.

Таким чином, інтеграція риторичних дисциплін в освітній процес є необхідною умовою для формування фахівця, здатного до самостійного аналізу та ефективної комунікації. Риторичні навички та критичне мислення є взаємодоповнюючими процесами, де одне посилює інше, формуючи цілісну та компетентну особистість.

Література

1. Кушнір, О. В. Формування критичного мислення студентів засобами риторики. Вісник Житомирського державного університету. 2022. № 3 (91). С. 45–52.
2. Тягло О. В. Критичне мислення: [навч. посібник]. Харків : Вид. група «Основа», 2018. 192 с.
3. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика: [навч. посіб.]. Львів: Новий Світ-2000, 2021. 254 с.

Онищук Юлія,
студентка 1 курсу, групи ПЗ-250066
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

КРАСНОМОВСТВО ЯК КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА УНІВЕРСАЛЬНА НАВИЧКА СТУДЕНТА ХХІ СТОЛІТТЯ

У сучасному світі красномовство стало універсальною навичкою. ХХІ століття побудоване на інформації та комунікації. Той, хто вміє донести ідею, має перевагу в навчанні, роботі й навіть у повсякденному житті. Красномовство - це більше, ніж гарні слова. Це здатність висловлювати думки так, щоб вони були зрозумілі, логічні й переконливі. Уміння говорити - це інструмент впливу на смисли та спосіб досягати взаєморозуміння.

Філософський вимір красномовства - відповідальність за слово. Кожне висловлювання може формувати погляди, надихати чи навіть змінювати життя інших. Тому майстерність мовлення - це не лише техніка, а й етична позиція.

Комунікативна компетентність включає багато складових. Це культура мовлення, уміння слухати, аргументувати, підбирати слова відповідно до ситуації та співрозмовника. Красномовство - не вроджений дар, а навичка, яку можна й потрібно розвивати. Для студента красномовство - це шлях до самореалізації. Воно допомагає презентувати проєкти, впевнено проходити співбесіди, брати участь у наукових дискусіях і навіть вирішувати конфлікти у щоденному спілкуванні.

Красномовство формує критичне мислення. Щоб переконати інших, потрібно самому чітко розуміти, що ти хочеш сказати. Це робить студента активним учасником пізнання, а не пасивним слухачем. Ця навичка універсальна для будь-якої професії. Лікар має пояснити пацієнту складні речі простою мовою, юрист - переконати суд, інженер - донести ідею команді. Уміння говорити - основа професійної ефективності.

Отже, на мою думку, красномовство - це також свобода. Людина, яка вміє висловитися, здатна захищати свої права, відстоювати позицію й бути почутою. Це важливо для демократичного суспільства, де слово має силу. Для сучасного студента красномовство - спосіб показати себе. Це можливість заявити про свій світогляд, цінності та інтелектуальну зрілість. Красномовство стає формою самопозиціонування й інструментом особистісного розвитку.

Зенів Дар'я,
студентка 2 курсу, групи ММБ-11
факультету аграрного менеджменту
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

WORDS AS WEAPONS: ETHICAL RHETORIC AND ARGUMENTATION DURING WAR

In times of war, language takes on extraordinary significance. Words are not just how we talk to each other anymore – they are actually weapons that can change how people think, boost or crush morale, and literally change what happens next. Ethical rhetoric-the careful use of persuasive language guided by moral principles – is essential for ensuring that communication serves not only strategic or political purposes but also respects truth and human dignity. Argumentation, when employed ethically, can clarify complex situations, guide decision-making, and foster understanding in societies under immense pressure.

When war breaks out, leaders, journalists, and public figures are caught in this impossible bind – they’ve got to tell people what’s happening while also trying to convince them of something, all while the clock’s ticking. Ethical rhetoric requires that they balance persuasion with honesty, avoiding manipulation and propaganda that may distort reality or incite unnecessary fear. At the same time, powerful arguments can mobilize communities, strengthen resilience, and sustain collective values, such as solidarity, courage, and justice. This shows that words, when you use them right, can protect and inspire people in ways that guns and bombs just can’t.

The ethical dimension of rhetoric is particularly relevant in modern conflict, where information spreads rapidly through media and social networks. Fake news and propaganda?. They’re like gasoline on a fire – they make the chaos of war even worse, destroying trust and turning people against each other. But honest, ethical arguments can fight back against this mess by keeping things clear, holding people accountable, and actually caring about others. They encourage critical thinking and helps audiences navigate complex narratives, separating fact from fiction. In this context, rhetoric functions as both a shield and a guide, safeguarding society from deception while promoting informed action.

You can’t ignore how rhetoric during war touches on everything – psychology, media, politics, ethics. Understanding how messages affect emotions, behavior, and decision-making is crucial for creating communications that are not only persuasive but also morally responsible. By studying rhetorical strategies in war, we gain insight into how language shapes human perception and societal values, revealing that communication is not merely a tool for information exchange but a fundamental force capable of building or breaking communities.

In conclusion, the study of ethical rhetoric and argumentation during war emphasizes the immense power of words. When wielded thoughtfully, language can act as a weapon for good – informing, uniting, and inspiring people while upholding ethical standards. Conversely, without moral guidance, rhetoric can become destructive, spreading fear, division, and falsehoods. Recognizing this dual potential underlines the responsibility inherent in every act of communication and highlights the

profound role of words in shaping human experience, particularly in moments of conflict.

Носенко Софія,
студентка 2 курсу, групи ММБ-11
факультету аграрного менеджменту,
Чорноморденко Дмитро,
доцент кафедри філософії
та міжнародної комунікації
м. Київ

РИТОРИКА В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ЯК КОМУНІКУВАТИ ЕФЕКТИВНО В ОНЛАЙН-СЕРЕДОВИЩІ

Риторика цифрової епохи формує нові підходи до комунікації, у яких традиційні мовні механізми поєднуються з особливостями цифрових платформ, алгоритмів та динамікою онлайн-взаємодій. Ефективність спілкування нині залежить не лише від змісту повідомлення, а й від того, як воно адаптоване до середовища, де увага фрагментована, інформаційні потоки надмірні, а соціальні сигнали значною мірою замінені цифровими маркерами. Саме тому важливо розуміти, що цифровий дискурс не відмінняє класичних принципів риторики, а трансформує їх, надаючи нові можливості й водночас висуваючи нові вимоги до комунікаторів.

Однією з ключових тез є те, що в онлайн-середовищі центральною стає компетенція стратегічної побудови повідомлення. Текстові формати, соціальні мережі чи відеокommунікація вимагають точності, лаконічності та здатності перекладати складні змісти у доступні, швидко інтерпретовані форми. Проте ця лаконічність не означає спрощення змісту. Вона полягає у вмінні зробити повідомлення структурно прозорим, емоційно врівноваженим та аргументативно насиченим, не перевантажуючи аудиторію зайвими деталями. У цьому контексті електронна риторика виступає мистецтвом балансування між змістовністю та швидкою читацькою інтерпретацією.

Другою важливою тезою є переосмислення ролі етосу у цифровому спілкуванні. Оскільки особистий контакт часто відсутній, довіра формується через цифрові сигнали: послідовність у висловлюваннях, прозорість аргументації, демонстрацію відповідальності та професійності. Етос у цифровому вимірі стає не стільки соціальною даністю, скільки результатом ретельно вибудованого комунікативного стилю. Репутація тут є більш крихкою, адже будь-яка неузгодженість чи некоректність у висловлюванні може швидко поширитися та змінити сприйняття автора. Тому важливою є здатність підтримувати цілісність комунікативного образу незалежно від платформи чи контексту.

Логос у цифровій риториці переходить у площину раціонального структурування контенту, де аргументи повинні бути не лише логічними, а й візуально доступними. У середовищі швидкого перегляду користувач очікує отримати ключові смисли одразу, тому важливою стає навичка формулювати тезу так, щоб вона могла функціонувати незалежно від допоміжного контексту. Уміння інтегрувати факти, джерела, порівняльні висновки та аналітичні узагальнення має поєднуватися з відповідальністю щодо достовірності інформації. Цифровий логос ґрунтується не лише на раціональності, а й на доказовості, що відповідає високим стандартам критичного мислення й інформаційної гігієни.

Пафос у цифровому дискурсі набуває особливої ваги, адже емоційний контент поширюється значно швидше, ніж раціональний. Проте ефективна комунікація вимагає не зловживання емоціями, а вміння формувати емпатійний зв'язок. Пафос у цифровому середовищі – це не маніпуляція почуттями, а здатність створити атмосферу довіри, звернутися до досвіду аудиторії та показати релевантність теми. Водночас риторична емоційність повинна бути стриманою та етичною, оскільки її надмір може дезорієнтувати аудиторію або спричинити інформаційний шум.

Особливе значення в цифрову епоху має фактор діалогічності. Онлайн-комунікація є інтерактивною, а тому традиційний монолог змінюється на

децентралізовану мережу взаємодій. Ефективний комунікатор повинен уміти створювати простір для відповідей, модерувати дискусії та підтримувати конструктивну тональність діалогу. Цифрова риторика є не лише мистецтвом висловлюватися, а й мистецтвом слухати – навіть тоді, коли «слухання» відбувається через аналіз коментарів, реакцій чи патернів поведінки аудиторії.

Ще одна суттєва теза полягає в тому, що цифрове середовище змінює темпоритм комунікації. Повідомлення тут живуть короткими циклами, однак їхнє значення може мати довготривалі наслідки, адже цифрові сліди зберігаються практично невпинно. Тому ефективна риторика включає в себе елемент стратегічного передбачення, здатності враховувати майбутній вплив сказаного. Це формує новий вимір відповідальності, де кожен комунікативний жест має потенційне публічне продовження.

У цифровій епосі також важливо розуміти вплив алгоритмів на структуру публічних дискусій. Алгоритмічні системи підсилюють певні типи повідомлень і маргіналізують інші, що впливає на видимість риторичних стратегій. Ефективний комунікатор повинен орієнтуватися в цих механізмах, щоб робити свої повідомлення не лише змістовними, а й релевантними до логіки медіапростору. Водночас необхідно зберігати етичність і не використовувати алгоритмічні можливості для маніпуляцій чи створення інформаційних перекосів.

Отже, риторика в цифрову епоху – це комплексна система навичок, яка поєднує класичні риторичні принципи з адаптованими формами їх реалізації у середовищі високої швидкості, мультимодальності та соціальної взаємодії. Ефективна комунікація сьогодні полягає у здатності говорити переконливо, мислити критично, слухати уважно й взаємодіяти відповідально. Цифрова риторика стає не просто технікою передачі інформації, а інструментом створення якісного публічного простору, де слово повертає собі вагу, а комунікація стає простором для розвитку, діалогу й суспільної довіри.

Література

1. Li, K., & Xu, Z. (2025). "Rhetoric behind the digital screen": Wayfinding across the splinternet of AI – a rhetorical quartet of an affective writer. *Digital Scholarship in the Humanities*, 40(1), 189–201. <https://doi.org/10.1093/llc/fqae091>
2. Prantl, V. I., Moeller, T., & Koesten, L. (2023). Untangling rhetoric, pathos, and aesthetics in data visualization. *preprint*. arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2304.10540>

Шевченко Даніл,
студент 1 курсу, групи ІПЗ-25005б
факультету інформаційних технологій,
Чорноморденко Дмитро,
доцент кафедри філософії
та міжнародної комунікації
м. Київ

ЕТИКА МОВЛЕННЯ: ЯК РИТОРИКА ФОРМУЄ МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ МОЛОДІ

Ми живемо у час, коли слово майже ніколи не зникає. Написав щось у Telegram – і це вже хтось побачив. Сторіс в Instagram, коментар під відео, навіть репліка між уроками чи вдома – усе лишається в голові людей, а інколи й в інтернеті назавжди. Здається, що це просто слова, але саме через них ми показуємо, ким є, як ставимося до інших і до себе. Тому етика мовлення – це не щось «для філософів», а реальна, практична штука, яка стосується кожного з нас, особливо молоді.

У дитинстві нам зазвичай казали: «Не бийся», «Не забирай чуже». Але мало хто говорив: «Не принижуй словами», «Не травмуй людей жартами». А дарма, бо слово – це теж дія. Одне невдале або зле висловлювання може зачепити не менше, ніж штовхнути когось у коридорі. Слово це дія що має наслідки.

Етика мовлення починається з простого запитання: що роблять мої слова? Підтримують чи розбивають? Додають сил чи принижують? Ми часто відмахуємось: «Та я просто пожартував». Але інколи цей «жарт» стає для когось черговим підтвердженням того, що він «гірший» чи «не такий». Коли молодь

розуміє, що слово – це відповідальність, риторика перестає бути набором красивих фраз і стає інструментом вибору: ким ти хочеш бути.

У соцмережах вплив слів видно найсильніше. Блогери, стрімери, популярні інфлюенсери – вони задають тон. Якщо хтось із великою аудиторією спокійно вживає мову ненависті чи принизливі жарти, це дуже швидко стає «нормою». Молодь копіює не тільки одяг чи музику, а й стиль говорити. Слова типу «нікчема», «жирдяй», «істеричка» пролітають ніби між іншим, але саме так формується думка: над ким можна сміятися, кого можна не поважати.

Але є й інші приклади. Коли публічна людина каже: «Перевіряйте факти», «Не добивайте людей у коментарях», «Булінг – це не жарт», – це теж формує норми. І для когось такі фрази стають першим кроком до більш людяного ставлення.

Наші цінності формуються не тільки в інтернеті. Батьки, вчителі, викладачі – вони постійно показують нам, якою може бути мова. Якщо вчитель каже: «Це дурне запитання», – ми починаємо соромитися цікавості. А якщо каже: «Давай розберемося разом» – це зовсім інше відчуття.

У сім'ї так само. «З тебе нічого не буде», «Ти знову все зіпсував» – такі слова формують у дитини комплекс провини. А підтримувальні фрази на кшталт «Ти стараєшся», «Це не провал, це досвід» допомагають рости без страху.

Університет – наступний рівень. Тут ми вчимося дискутувати, сперечатися, але й поважати одне одного. Мовлення – це те, що робить будь-яку суперечку конструктивною або токсичною.

Риторика сама по собі нейтральна. Вона стає доброю або шкідливою залежно від того, як її використовують. Нею можна надихати, підтримувати, пояснювати складні речі простими словами – так часто роблять волонтери чи громадські активісти. Завдяки їхнім словам люди починають думати: «Можливо, я теж хочу щось зробити корисне». Але, риторика може бути і зброєю. Красивими словами можна виправдати ненависть, розділення, агресію. Молоді люди особливо вразливі до таких маніпуляцій, бо інколи хочуть простих відповідей на складні питання.

Чому це важливо саме зараз? Ми – покоління, яке живе на межі двох світів: реального й цифрового. Наше мовлення дуже швидко стає нормою для тих, хто молодший. Наші коментарі, жарти, реакції – усе це «підручник» з того, що вважається прийнятним. Етика мовлення – це не про те, щоб говорити «правильно» або «красиво». Це про вибір: на яких цінностях ми будемо спілкування. Риторика формує молодь тоді, коли навчає поваги, відповідальності й людяності. І руйнує – коли виправдовує грубість і приниження.

Врешті, один із найважливіших виборів нашого покоління – це вибір мови, якою ми говоримо. Бо саме через слова дуже часто стає зрозуміло, якими людьми ми будемо завтра.

Література

1. Бондажевська Л. С. Помилки в аргументації як евристики та аргументи / Л. С. Бондажевська // Гілея: науковий вісник. - 2015. - Вип. 97. - С. 169-173. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2015_97_44
2. Бондажевська Л.С. Правила ведення дискусії та їх порушення: прагматичний підхід / Л.С. Бондажевська // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. - 2012. - Вип. 4(2). - С. 27-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/filipol_2012_4%282%29_8

Чорноморденко Дмитро,
*доцент кафедри філософії
та міжнародної комунікації
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ*

РИТОРИКА ЯК ЗАСІБ ВПЛИВУ ТА ПЕРЕКОНАННЯ В АКАДЕМІЧНИХ ДЕБАТАХ

Риторика як засіб впливу та переконання в академічних дебатах відіграє ключову роль у формуванні культури цивілізованої дискусії та розвитку критичного мислення. У контексті сучасної вищої освіти дебати виконують не лише функцію інтелектуального змагання, але й стають важливою педагогічною технологією, спрямованою на формування в студентів навичок аргументації, аналітичного мислення й ефективної комунікації. У цьому зв'язку, риторика

постає не як декоративний інструмент, а як система методів і прийомів, що забезпечують змістовну взаємодію учасників та сприяють досягненню взаєморозуміння.

У науково-освітньому середовищі риторичні стратегії виконують функцію інтелектуального орієнтира, який дозволяє учасникам дебатів не лише висловлювати позицію, а й робити її зрозумілою, логічно обґрунтованою і переконливою. Ефективність аргументації визначається не кількістю висунутих доказів, а структурною цілісністю, вмінням інтегрувати логічні, етичні та емоційні аспекти комунікації. Саме гармонійне поєднання логосу, етосу та пафосу забезпечує дебатерам можливість не лише виграти дискусію, а й сприяти інтелектуальному зростанню всіх її учасників, адже академічні дебати передбачають не маніпулятивний тиск, а раціональне переконання.

Важливим аспектом риторичного впливу є формування довіри до мовця. В академічних дебатах особистий авторитет не може будуватися на емоційній харизмі чи соціальному статусі; він створюється через демонстрацію компетентності, коректного використання фактів, логічної послідовності та поваги до позиції опонента. Такий підхід сприяє створенню атмосфери інтелектуальної доброчесності, у якій переконання досягається не тиском, а якістю аргументації. Риторика у цьому контексті функціонує як механізм етичної взаємодії, а не як інструмент маніпулювання.

Академічні дебати також розкривають педагогічний потенціал риторики, адже змушують учасників аналізувати проблему з різних ракурсів, моделювати можливі контраргументи та прогнозувати реакції аудиторії. Таке багаторівневе мислення сприяє розвитку інтелектуальної гнучкості, уміння ставити під сумнів власні припущення та критично оцінювати інформацію. Через це дебати стають не лише майданчиком для демонстрації ораторських здібностей, але й інструментом розвитку аналітичних і дослідницьких умінь, що є невід'ємною частиною підготовки сучасного фахівця.

У контексті академічних дебатів риторика виконує ще одну важливу функцію – забезпечення конструктивності діалогу. Здатність точно та коректно

формулювати думки знижує ризик комунікативних конфліктів, а уважне ставлення до логічних і мовленнєвих помилок дозволяє учасникам уникати непорозумінь. Культура риторичної взаємодії передбачає також готовність до корекції власної позиції у разі появи переконливих аргументів з боку опонента. Таким чином, риторика у дебатах формує не змагальний егоцентризм, а професійну здатність працювати з інформацією, слухати, аналізувати й коригувати висновки.

Сучасні академічні практики засвідчують, що риторика безпосередньо впливає на рівень критичного мислення, що формується у студентів. Процес побудови аргументації вимагає від мовця логічної дисципліни: уміння формулювати тезу, добирати релевантні докази, демонструвати їхню достовірність і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Така інтелектуальна діяльність сприяє виробленню навичок системного аналізу, уміння відокремлювати факти від суджень, а також уникати логічних помилок. Студент, який активно залучений до дебатної діяльності, природно розвиває високий рівень аргументативної культури, що є важливою складовою академічної доброчесності.

Окрім когнітивного аспекту, риторика в академічних дебатах має важливе соціальне значення. Дебати формують культуру публічної взаємодії, навчають толерантності до різних думок і здатності аргументовано захищати власну позицію без порушення етичних норм. Вони сприяють розвитку навичок групової комунікації та конструктивного вирішення інтелектуальних конфліктів, що робить дебати важливим інструментом соціалізації та громадянського виховання.

Узагальнюючи, риторика в академічних дебатах постає як комплексний засіб впливу і переконання, що забезпечує ефективну комунікацію, сприяє розвитку критичного мислення, зміцнює академічну доброчесність і формує культуру інтелектуальної взаємодії. Вона поєднує логічні, етичні та психологічні механізми, перетворюючи дебати на важливий елемент освітнього процесу. Саме завдяки риторичі академічні дебати виконують не лише роль дискусійної

практики, але й функцію потужного засобу формування компетентного, мислячого та відповідального учасника академічної спільноти.

Література

1. Комаха, L. & Колотілова, N. (2022). *Semantic nuances of the category of persuasion in rhetoric. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Philosophy*, 1(6), 31–34. <https://doi.org/10.17721/2523-4064.2022/6-5/13>
2. Miroshnichenko, V. (2024). *Formation of rhetorical culture of students during postgraduate distance learning. Humanitarian Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 12(2), 73–85. [https://doi.org/10.31548/hspedagog15\(2\).2024.73-85](https://doi.org/10.31548/hspedagog15(2).2024.73-85)

Почтаренко Святослав,
студент 1 курсу, групи ІПЗ-25005б
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

МИСТЕЦТВО АРГУМЕНТАЦІЇ: ЧОМУ СТУДЕНТУ ВАЖЛИВО ВОЛОДІТИ РИТОРИЧНИМИ ПРИЙОМАМИ

Мистецтво аргументації становить одну з фундаментальних компетентностей сучасного студента, оскільки воно безпосередньо впливає на якість мислення, комунікативну культуру та здатність до професійної самореалізації. Аргументація не зводиться до механічного переконування співрозмовника; вона передбачає сформоване вміння вибудовувати логічно послідовні міркування, аналізувати інформацію та розрізняти факти і їх інтерпретації. У середовищі інформаційної надлишковості риторичні навички дозволяють студентів опанувати інструменти критичного мислення, що є необхідною умовою для орієнтації в сучасному медіапросторі.

Володіння риторичними прийомами сприяє підвищенню впевненості у власній інтелектуальній позиції. Студент, який уміє чітко і логічно формулювати думки, легше вступає в академічні дискусії, ефективніше презентує результати власних досліджень і здобуває авторитет у професійному середовищі. Переконлива комунікація є важливим елементом персональної репрезентації, що

значною мірою визначає успішність взаємодії не лише в аудиторії, але й у ширшому соціальному контексті.

Аргументативні навички мають чітко виражений практичний вимір. Вони допомагають студентів долати типові комунікативні труднощі – від висловлення власної думки в навчальній групі до вирішення побутових непорозумінь. Риторика водночас формує відповідальність за висловлювання: студент, який володіє культурою аргументації, ретельніше добирає слова, критично оцінює достовірність інформації та уникає невинновданої категоричності. Це сприяє утвердженню академічної етики й розвитку культури діалогу.

Опанування мистецтва аргументації дозволяє конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації, оскільки формує навички уважного слухання, врахування різних точок зору та пошуку компромісних рішень. Аргументація фактично перетворює суперечку на дискусію, де сторони прагнуть не перемоги, а порозуміння. Саме тому риторика є важливою передумовою для формування емоційної зрілості та соціальної компетентності молоді людини.

Важливою функцією аргументації є розвиток гнучкості мислення. Щоб вибудувати переконливу позицію, студент має розглядати проблему з різних ракурсів, передбачати можливі контраргументи та добирати найпереконливіші докази. Така інтелектуальна робота сприяє формуванню здатності адаптуватися до нових завдань і швидко реагувати на зміни – компетенцій, що особливо затребувані в умовах стрімкої трансформації сучасного ринку праці.

Аргументативні здібності є також містком між накопиченими знаннями та їх практичним застосуванням. Навіть найглибші теоретичні напрацювання не матимуть значення, якщо студент не здатний чітко сформулювати їхню цінність, репрезентувати результати навчання або проєкту та переконливо захистити свої висновки. Риторика стає інструментом, який перетворює знання на дієвий ресурс під час виступів на конференціях, захистів наукових робіт, проходження співбесід чи участі в академічних дискусіях.

Уміння аргументувати підвищує конкурентоспроможність студента в професійній сфері. Сучасні роботодавці висувають високі вимоги до комунікаційної компетентності, очікуючи від молодих фахівців здатності вести переговори, працювати з запереченнями, презентувати результати своєї діяльності та відповідально вести ділову комунікацію. Тому риторичні навички стають важливою частиною професійного портфоліо.

Окрім зовнішніх переваг, аргументація має й глибокий внутрішній вимір. Уміння логічно вибудовувати власну позицію стимулює самопізнання: студент починає усвідомлювати підстави власних переконань, відрізняти власні думки від запозичених суджень та формувати цілісну життєву позицію. Риторика вчить не лише переконувати інших, а й осмислювати власне бачення світу.

Таким чином, володіння риторичними прийомами можна розглядати як один із ключових чинників формування освіченої особистості. Мистецтво аргументації дозволяє студентові ефективно взаємодіяти з оточенням, захищати власні ідеї, мислити гнучко й критично, відповідально ставитися до слова та долучатися до культури конструктивного діалогу. Саме тому риторика не є другорядною навичкою, а постає важливим елементом сучасної університетської освіти, який сприяє розвитку не лише професійної, а й громадянської компетентності.

Вознюк Назар,
студент 1 курсу, групи ПЗ-250056
факультету інформаційних технологій
Науковий керівник: Чорноморденко Д.І.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

РИТОРИКА І ЛІДЕРСТВО: ЯК УМІННЯ ГОВОРИТИ ДОПОМАГАЄ ДОСЯГАТИ УСПІХУ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

У сучасному світі, де інформація циркулює безперервно, а конкуренція зростає в усіх сферах, володіння мистецтвом мовлення стає однією з найважливіших компетентностей. Особливо це стосується студентів, адже вища

освіта – це не лише засвоєння знань, а й уміння представляти їх, відстоювати власні ідеї та взаємодіяти з іншими. Саме риторика формує фундамент для лідерства, а лідерські здібності, у свою чергу, відкривають шлях до успіху.

Риторика – це не лише красива мова, а вміння переконувати, аргументувати й вибудовувати логічні та емоційно впливові висловлювання. Студент, який володіє риторичними навичками, здатен ефективно презентувати результати досліджень, брати участь у дискусіях, вміло відповідати на запитання викладачів і впевнено захищати власну позицію. Усе це підвищує академічну успішність і розширює можливості самореалізації.

Лідерство у вищій освіті проявляється не лише у формальному керівництві групою чи проєктом. Це, перш за все, здатність впливати на оточення, надихати однокурсників, пропонувати ідеї та брати відповідальність за рішення. Уміння говорити відіграє тут ключову роль: саме через слово лідер може об'єднати людей, пояснити стратегію, мотивувати команду або презентувати бачення майбутнього. Лідером стає не той, хто знає більше, а той, хто вміє донести свої знання так, щоб вони могли змінювати інших.

Риторика також допомагає подолати страх публічних виступів, який є поширеною проблемою. У процесі навчання студенти дедалі частіше виступають перед аудиторією – на семінарах, конференціях, захистах робіт. Той, хто вміє керувати голосом, жестами, емоціями та аргументами, отримує суттєву перевагу. Уміння говорити формує впевненість у собі, а впевненість – одна з головних рис успішних людей.

Крім того, риторика сприяє розвитку критичного мислення. Готуючи виступ, студент аналізує інформацію, обирає найпереконливіші аргументи, структурує думки. Такий досвід допомагає не лише у навчанні, а й у житті, оскільки вчить бачити проблему ширше та мислити стратегічно. Логічність, ясність та послідовність мовлення відображають зрілість мислення, що є невід'ємною рисою майбутнього лідера.

Отже, риторика – це не просто інструмент комунікації, а ключ до лідерства та успіху у вищій освіті. Вміння говорити відкриває двері до нових

можливостей, дозволяє проявляти ініціативу, захищати ідеї й ефективно співпрацювати з іншими. У світі, де слово здатне змінювати реальність, майстерність мовлення стає однією з найцінніших навичок, що формують майбутніх професіоналів та лідерів.

ЗМІСТ

Гейко Світлана Миколаївна ЛОГІКА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА СКЛАДОВА ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ОРАТОРСТВА	3
Чорноморденко Дмитро Іванович КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	4
Барановська Катерина Василівна МОВНА КУЛЬТУРА ОРАТОРА ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ В УМОВАХ КУЛЬТУРНИХ ЗМІН	7
Притика Оксана Іванівна МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ У СТУДЕНТІВ-АГРОБІОЛОГІВ	9
Пономаренко Дарина Сергіївна РОЗВИТОК ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА В СТАРОДАВНЬОМУ РИМІ: ЦИЦЕРОН ЯК ВЗІРЕЦЬ	11
Максименко Анастасія Сергіївна СУЧАСНІ МЕДІА І ТРАНСФОРМАЦІЯ МИСТЕЦТВА ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ	13
Гаврик Марія УКРАЇНСЬКА РИТОРИЧНА ТРАДИЦІЯ: ВІД БАРОКОВИХ ПРОПОВІДНИКІВ ДО СУЧАСНОСТІ	16
Сєриков Володимир МИСТЕЦТВО СЛОВА В ЦЕРКОВНОМУ КРАСНОМОВСТВІ	18
Чергінець Віолетта РИТОРИКА І МИСТЕЦТВО ПЕРЕКОНАННЯ: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ	21
Носова Олександра Миколаївна СУЧАСНІ МЕДІА І ТРАНСФОРМАЦІЯ МИСТЕЦТВА ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ	26
Струтінська Вікторія Богданівна РИТОРИКА І МИСТЕЦТВО ДИПЛОМАТІЇ: СЛОВО ЯК ІНСТРУМЕНТ МИРУ	27

Сиволожська Анастасія Миколаївна ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК ФІЛОСОФІЯ ВПЛИВУ І СИЛИ СЛОВА	29
Левченко Софія Сергіївна СТРАХ ПУБЛІЧНИХ ВИСТУПІВ І МЕТОДИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ	30
Смушко Максим Ігорович ЗНАЧЕННЯ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА ДЛЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ	31
Дон Владислав Володимирович, ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ПЕРЕКОНЛИВОГО МОВЛЕННЯ У ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ	32
Сподін Євгеній Олександрович ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО В УКРАЇНІ	34
Поснова Яна Сергіївна ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЧАСТИНА ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ	36
Дідова Валерія МИСТЕЦТВО ДЕБАТІВ: РИТОРИКА ПЕРЕКОНАННЯ І КОНТРАРГУМЕНТУ	38
Винокурова Вероніка Ігорівна ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК ФОРМА ХУДОЖНЬОГО САМОВИРАЖЕННЯ	43
Бішальська Марія Борисівна ВПЛИВ МИСТЕЦТВА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ НА РОЗВИТОК ОРАТОРСЬКОГО ТАЛАНТУ	45
Скороход Віра Володимирівна ТРЕНІНГИ ТА ШКОЛИ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА: СУЧАСНІ МЕТОДИКИ	47
Гриб Олександр Анатолійович АРГУМЕНТАЦІЯ І ЛОГІКА ПЕРЕКОНАННЯ У ПУБЛІЧНИХ ДЕБАТАХ	50

Безушко Анатолій Олегович МИСТЕЦТВО ІМПРОВІЗАЦІЇ У ПУБЛІЧНИХ ВИСТУПАХ: ЯК НАВЧИТИСЯ ГОВОРИТИ ВПЕВНЕНО БЕЗ ПІДГОТОВКИ	54
Габро Назар Володимирович АРГУМЕНТАЦІЯ І ЛОГІКА ПЕРЕКОНАННЯ У ПУБЛІЧНИХ ДЕБАТАХ	56
Віткович Вероніка Ігорівна ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	59
Пилушенко Євгеній Олександрович НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ: ЖЕСТИ, МІМІКА, ПОСТАВА ЯК ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ	60
Чудік Микола Сергійович РИТОРИКА ЯК НАУКА І МИСТЕЦТВО ПЕРЕКОНАННЯ	62
Остроушко Софія Павлівна ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ: ПОДОЛАННЯ СТРАХУ СЦЕНИ	65
Мишко Інна Іванівна СУЧАСНІ МЕДІА Й ПУБЛІЧНІ ВИСТУПИ: ВПЛИВ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА РИТОРИКУ	66
Михайловський Орест Олександрович РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА	69
Сидоренко Артем Олегович ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	70
Тищенко Максим Володимирович МОВНА КУЛЬТУРА ОРАТОРА: СИЛА СЛОВА І ВИРАЗНІСТЬ МОВЛЕННЯ	72
Пелих Діана Олександрівна ЕТИКА ОРАТОРА: ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СЛОВА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	75
Болбот Антон Ігорович РИТОРИКА - ІНСТРУМЕНТ ПЕРЕКОНАННЯ...	77

Грицюк Дарія Олександрівна НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ: ЖЕСТИ, МІМІКА, ПОСТАВА ЯК ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ	78
Ісаков Стівен АРГУМЕНТАЦІЯ І ЛОГІКА ПЕРЕКОНАННЯ У ПУБЛІЧНИХ ДЕБАТАХ	80
Дудіна Євгенія Костянтинівна ТЕХНІКА ІМПРОВІЗАЦІЇ У ВИСТУПІ: ЯК ГОВОРИТИ ВПЕВНЕНО БЕЗ ПІДГОТОВКИ	81
Костів Юрій Іванович ІМПРОВІЗАЦІЯ У ВИСТУПІ: ЯК ГОВОРИТИ ВПЕВНЕНО ...	83
Батан Наталія Вікторівна МИСТЕЦТВО БУТИ ОРАТОРОМ	85
Кравчук Валерія Валентинівна, ФОРМУВАННЯ ХАРИЗМИ ТА ОСОБИСТІСНОГО БРЕНДУ ОРАТОРА	86
Філінов Матвій Андрійович МИСТЕЦТВО БУТИ ОРАТОРОМ: ВІД СТРАХУ ДО МАЙСТЕРНОСТІ	87
Зінченко Марина Костянтинівна МИСТЕЦТВО БУТИ ОРАТОРОМ...	89
Шишова Дар'я ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ МИРУ	92
Черненко Кирило Русланович РОЛЬ ВЕРБАЛЬНИХ ЗАСОБІВ У МИСТЕЦТВІ ОРАТОРСЬКОГО СЛОВА	95
Ярова Кіра Сергіївна МИСТЕЦТВО СЛОВА В ТЕАТРАЛЬНОМУ КРАСНОМОВСТВІ	97
Мазурик Валерія РИТОРИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА	98

Колодійчук Анастасія	
THE ROLE OF RHETORIC IN THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF A SPECIALIST	101
Гребенюк Євгеній	
РОЛЬ РИТОРИЧНИХ НАВИЧОК У РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ	104
Онищук Юлія	
КРАСНОМОВСТВО ЯК КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА УНІВЕРСАЛЬНА НАВИЧКА СТУДЕНТА ХХІ СТОЛІТТЯ	105
Зенів Дар'я	
WORDS AS WEAPONS: ETHICAL RHETORIC AND ARGUMENTATION DURING WAR	106
Носенко Софія	
РИТОРИКА В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ЯК КОМУНІКУВАТИ ЕФЕКТИВНО В ОНЛАЙН-СЕРЕДОВИЩІ	108
Шевченко Даніл	
ЕТИКА МОВЛЕННЯ: ЯК РИТОРИКА ФОРМУЄ МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ МОЛОДІ	111
Чорноморденко Дмитро	
РИТОРИКА ЯК ЗАСІБ ВПЛИВУ ТА ПЕРЕКОНАННЯ В АКАДЕМІЧНИХ ДЕБАТАХ	113
Почтаренко Святослав	
МИСТЕЦТВО АРГУМЕНТАЦІЇ: ЧОМУ СТУДЕНТУ ВАЖЛИВО ВОЛОДІТИ РИТОРИЧНИМИ ПРИЙОМАМИ	116
Вознюк Назар	
РИТОРИКА І ЛІДЕРСТВО: ЯК УМІННЯ ГОВОРИТИ ДОПОМАГАЄ ДОСЯГАТИ УСПІХУ У ВИЩІЙ ОСВІТІ	118